

Observatori Català
de la Justícia en
Violència Masclista

Estudi del concepte i el contingut de la vulnerabilitat en la jurisprudència

Anàlisi de les sentències de les audiències provincials, l'Audiència Nacional, els tribunals superiors de justícia, el Tribunal Suprem i el Tribunal Europeu de Drets Humans

---

Autora

Florencia Brizuela González

Any 2020

Generalitat de Catalunya
**Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada**

L'Observatori Català de la Justícia en Violència Masclista ha editat aquesta recerca respectant el text original dels autors, que en són responsables de la correcció lingüística.

Les idees i opinions expressades en aquest document són de responsabilitat exclusiva dels autors, i no s'identifiquen necessàriament amb les de l'Observatori.

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 No adaptada de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca) el text complet de la qual es troba disponible a <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Així doncs, es permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública del material, sempre que se citi l'autoria del material i l'Observatori Català de la Justícia en Violència Masclista (Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, Departament de Justícia) i no se'n faci un ús comercial ni es transformi.

Pacte d' Estat
contra la violència de gènere

MINISTERIO
DE IGUALDAD

SECRETARÍA DE ESTADO
DE IGUALDAD
Y CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO
DELEGACIÓN DEL GOBIERNO
CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO

016 ATENCIÓN A VÍCTIMAS DE
MALOS TRATOS POR VIOLENCIA DE GÉNERO

Activitat finançada a càrrec del crèdits rebuts del Ministeri d'Igualtat
(Secretaria d'Estat d'Igualtat i contra la Violència de Gènere)

Resum

La recerca analitza la jurisprudència sobre el delictes de tràfic d'éssers humans per determinar quins són els elements que es tenen en compte en valorar que s'esdevé una situació de vulnerabilitat i indaga si s'han dut a terme definicions més concretes del terme. L'estudi de la jurisprudència és rellevant perquè la vulnerabilitat és una característica del delictes, però hi ha una certa indeterminació pel que fa al seu contingut. És necessari delimitar-lo amb més precisió a fi de garantir la protecció dels drets de les víctimes.

Mitjançant l'estudi de 160 sentències de les audiències provincials, l'Audiència Nacional, els tribunals superiors de justícia, el Tribunal Suprem i el Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH), es pot advertir que els tribunals empen el terme *vulnerabilitat* de diferent manera. En alguns casos la consideren una característica general del delictes, en d'altres com un mitjà delictiu i en d'altres com un agreujant de la pena. Per bé que no n'elaboren una definició concreta més enllà de la delimitació introduïda en la reforma de la Llei orgànica 1/2015, sí que esmenten elements que consideren que reflecteixen aquesta situació.

Així mateix, relacionen la vulnerabilitat amb la modalitat de tràfic de persones amb finalitats d'explotació sexual, concretament amb la imposició de la prostitució. Això succeeix malgrat que l'article 177 bis no restringeix la seva definició a aquesta modalitat, sinó que està prevista per a totes les formes de tràfic de persones. Aquesta interpretació canvia en la jurisprudència del TEDH, que l'esmenta en casos de tràfic d'éssers humans amb finalitats d'imposició de servitud o treballs forçats.

Paraules clau: Tràfic d'éssers humans, vulnerabilitat, explotació sexual, esclavitud, jurisprudència.

Resumen

La investigación analiza la jurisprudencia sobre el delito de trata de seres humanos para determinar cuáles son los elementos que se tienen en cuenta al valorar que existe una situación de vulnerabilidad e indaga si se han realizado

definiciones más concretas del término. El estudio de la jurisprudencia es relevante porque la vulnerabilidad es una característica del delito, pero existe cierta indeterminación sobre su contenido. Es necesario delimitarlo con mayor precisión para garantizar la protección de los derechos de las víctimas.

A través del estudio de 160 sentencias de las audiencias provinciales, la Audiencia Nacional, los tribunales superiores de justicia, el Tribunal Supremo y el Tribunal Europeo de Derechos Humanos (TEDH), se puede advertir que los tribunales utilizan el término *vulnerabilidad* de distinta manera. En algunas oportunidades lo consideran una característica general del delito, otras como un medio delictivo y otras como un agravante de la pena. Aunque no elaboran una definición concreta más allá de la delimitación introducida en la reforma de la L.O. 1/2015, sí que mencionan elementos que consideran que reflejan tal situación.

Asimismo, relacionan la vulnerabilidad con la modalidad de trata con fines de explotación sexual, concretamente con la imposición de la prostitución. Ello pese a que el artículo 177 bis no acota su definición a esta modalidad, sino que está prevista para todas las formas de trata. Esta interpretación cambia en la jurisprudencia del TEDH, que la menciona en casos de trata con fines de imposición de servidumbre o trabajos forzados.

Palabras clave: Trata de seres humanos, vulnerabilidad, explotación sexual, esclavitud, jurisprudencia.

Abstract

The investigation analyses the jurisprudence on the crime of trafficking in human beings to determine which elements are taken into account when assessing the fact that there is a situation of vulnerability and investigates whether more specific definitions of the term have been made. The study of jurisprudence is relevant because vulnerability is a feature of crime, but there is some indeterminacy about its content. It needs to be defined more precisely in order to guarantee the protection of victims' rights.

Through the study of 160 sentences of the Provincial Courts, the National Court, the High Courts of Justice, the Supreme Court and the European Court of Human Rights (ECHR), it can be noted that courts use the term vulnerability in different ways. It is sometimes regarded as a general feature of crime, in others as a criminal means and in others as an aggravating punishment. Although they do not produce a specific definition beyond the delimitation introduced in the reform of L.O. 1/2015, they do mention elements that they consider to reflect a situation of vulnerability.

They also relate vulnerability to the form of trafficking for the purpose of sexual exploitation, specifically the imposition of prostitution. This is despite the fact that Article 177 bis does not define this mode, but is intended for all forms of trafficking. This interpretation changes in the case law of the ECHR which mentions it in cases of trafficking for the purposes of the taxation of serfdom or forced labour.

Keywords: Human trafficking, vulnerability, sexual exploitation, slavery, jurisprudence.

Sumari

1. INTRODUCCIÓ	8
2. OBJECTIUS	9
2.1. OBJECTIUS GENERALS	9
2.2. OBJECTIUS ESPECÍFICS	9
3. METODOLOGIA	10
4. MARC JURÍDIC DEL TRÀFIC D'ÉSSERS HUMANS	12
5. RESULTATS QUANTITATIUS	20
5.1. TOTALITAT DE SENTÈNCIES	20
5.2. AUDIÈNCIES PROVINCIALS	21
5.2.1. ASPECTES GENERALS	21
5.2.2. MITJANS DELICTIUS	26
5.2.3. PERFIL DE LES VÍCTIMES	27
5.2.4. PERFIL DELS ACUSATS	28
5.2.5. IMPACTE DE LA REFORMA DE LA LO 1/2015	32
5.3. TRIBUNAL SUPREM	33
5.3.1. ASPECTES GENERALS	33
5.3.2. IMPACTE DE LA REFORMA DE LA LO 1/2015	35
5.4. AUDIÈNCIA NACIONAL	36
5.5. TRIBUNALS SUPERIORS DE JUSTÍCIA	36
5.6. TRIBUNAL EUROPEU DE DRETS HUMANS	38
6. LA VULNERABILITAT SEGONS LA JURISPRUDÈNCIA	41
6.1. SEGONS LA MODALITAT DEL DELICTE DE TRÀFIC DE PERSONES	41
6.1.1. TRÀFIC DE PERSONES AMB FINS D'IMPOSICIÓ DE TREBALLS O SERVEIS FORÇATS	43
6.1.2. SERVITUD O PRÀCTIQUES ANÀLOGUES A LA SERVITUD	54
6.1.3. MENDICITAT	55
6.1.4. EXPLOTACIÓ PER FER ACTIVITATS DELICTIVES	56
6.1.5. CELEBRACIÓ DE MATRIMONIS FORÇATS	57
6.2. SEGONS ELS ÒRGANS INTERVINENTS I REFORMA DE LA LO 1/2015	59
7. DIFERENTS APROXIMACIONS DE LA VULNERABILITAT EN EL DELICTE DE TRÀFIC DE PERSONES AMB FINS D'EXPLOTACIÓ SEXUAL	63

7.1. LA SITUACIÓ DE VULNERABILITAT COM A CARACTERÍSTICA GENERAL DEL DELICTE	63
7.2. COM A MITJÀ DEL DELICTE: ABÚS D'UNA SITUACIÓ DE VULNERABILITAT	69
7.3. SITUACIONS D'ESPECIAL VULNERABILITAT I MINORIA D'EDAT	84
7.4. RELACIÓ AMB EL DELICTE DE PROSTITUCIÓ COACTIVA	90
7.5. SITUACIONS EN LES QUALS NO S'ACREDITA LA VULNERABILITAT	93
8. REFLEXIONS FINALS	97
9. BIBLIOGRAFIA	103
10. ANNEX DE JURISPRUDÈNCIA SOBRE TRÀFIC D'ÉSSERS HUMANS AMB FINS D'EXPLOTACIÓ SEXUAL	105
11. ANNEX DE JURISPRUDÈNCIA SOBRE TRÀFIC D'ÉSSERS HUMANS EXCLOENT-NE L'EXPLOTACIÓ SEXUAL	161

1. Introducció

La reforma del Codi penal duta a terme per la Llei orgànica 5/2010, del 22 de juny, va introduir el delictes de tràfic d'éssers humans en l'article 177 bis. Encara que la modificació va tenir en compte el projecte de la Directiva 2011/36/UE, del 5 abril de 2011, relativa a la prevenció i lluita contra el tràfic de persones i a la protecció de les víctimes, no es va fer una transposició completa de la normativa europea fins a la reforma de la Llei orgànica 1/2015. Una de les modificacions que s'hi va introduir va ser la delimitació del concepte de *vulnerabilitat*, ja definit en l'àmbit europeu.

Així, l'actual l'article 177 bis del Codi penal estableix que «es dona una situació de necessitat o vulnerabilitat quan la persona en qüestió no té una altra alternativa, real o acceptable, que sotmetre's a l'abús». Si bé delimita el que s'entén per vulnerabilitat, són els tribunals els encarregats de fixar-ne el contingut i la interpretació.

En aquest sentit, l'objectiu de la recerca és analitzar la jurisprudència sobre el delictes de tràfic de persones per conèixer la interpretació que els tribunals fan sobre la vulnerabilitat. Per mitjà de l'estudi de les sentències de les audiències provincials, l'Audiència Nacional, els tribunals superiors de justícia, el Tribunal Suprem i el Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH), s'analitza quins són els elements que es tenen en compte per considerar que una persona es troba en aquesta situació. També s'indaga si hi ha interpretacions més concretes del concepte.

L'estudi de la jurisprudència és rellevant perquè la vulnerabilitat és una característica que està vinculada a la mateixa qualificació del delictes de tràfic d'éssers humans, però hi ha certa indeterminació sobre el seu contingut. És necessari delimitar amb més precisió quins són els factors que posen una persona en situació de vulnerabilitat per poder identificar les possibles víctimes i garantir la protecció dels seus drets.

2. Objectius

2.1. Objectius generals

L'objectiu general del treball és analitzar la jurisprudència sobre el delictes de tràfic d'éssers humans per determinar els elements que es tenen en compte en valorar que s'esdevé una situació de vulnerabilitat. Així mateix, s'estudia si els tribunals intervinents han elaborat definicions més concretes del concepte.

2.2. Objectius específics

- Analitzar les sentències dels tribunals en les diferents instàncies per valorar si hi ha tractaments similars en els diferents nivells.
- Estudiar les diferents modalitats del delictes de tràfic de persones per determinar els elements que es tenen en compte per definir la situació de vulnerabilitat. Això es porta a terme per mirar de conèixer si els elements varien segons la modalitat.
- Analitzar les interpretacions que es fan sobre la vulnerabilitat amb anterioritat i posterioritat a la reforma de la Llei orgànica 1/2015.
- Determinar quins són els factors de vulnerabilitat més reconeguts per la jurisprudència.

3. Metodologia

Per complir amb els objectius assenyalats s'analitzen sentències relacionades amb el delicte de tràfic d'éssers humans dictades entre els anys 2010 i 2019, un total de 160 resolucions judicials (consulteu els annexos). Es pren com a inici l'any 2010 perquè a partir d'aquesta data es tipifica el delicte de tràfic d'éssers humans en l'ordenament jurídic espanyol amb la reforma de la Llei orgànica 5/2010.

Per al desenvolupament de la recerca, en primer lloc, s'analitzen les sentències segons l'òrgan intervinent amb l'objectiu d'indagar si en el moment de dictar sentència fan referència a la situació de vulnerabilitat de les presumptes víctimes i quins són els elements que es tenen en compte per determinar que es troben en aquesta situació. En el cas de les sentències dictades després del 2015, es pren en consideració si la delimitació del concepte introduïda en la reforma de la Llei orgànica 1/2015 es va incorporar a les valoracions judicials.

Per sistematitzar la informació que sorgeix de les sentències es van dur a terme unes fitxes el contingut de les quals varia segons l'òrgan intervinent. Per a les sentències de primera instància, les audiències provincials i l'Audiència Nacional, la informació recollida és la següent: referència de la sentència, lloc, delicte i modalitat, resolució, recurs, mitjà del delicte, perfil de la víctima o les víctimes, referència a la vulnerabilitat, paraules clau, nacionalitat dels acusats, denunciants. Per als òrgans d'alçada, els tribunals superiors de justícia, el Tribunal Suprem i el TEDH, les fitxes inclouen la informació següent: referència de la sentència, motiu del recurs, resolució, referència a la vulnerabilitat, paraules clau.

La sistematització de les dades obtingudes en les fitxes permet obtenir dades quantitatives sobre el delicte de tràfic de persones en l'àmbit espanyol: les seves modalitats i condemnes, els perfils de les víctimes i dels acusats, els mitjans delictius i els elements que els tribunals tenen en compte per considerar que una persona es troba en situació de vulnerabilitat. L'anàlisi d'aquestes dades aporta informació per dur a terme una aproximació més àmplia sobre allò que la jurisprudència entén per vulnerabilitat i els elements que en general

són considerats a l'hora de valorar si la víctima o les víctimes es troben en aquesta situació.

En segon lloc, després de la lectura de les sentències, s'analitzen les interpretacions que els tribunals duen a terme sobre la vulnerabilitat segons les diferents modalitats del delictes de tràfic de persones. És a dir, depenent de si el fi és l'explotació sexual, la imposició de treballs o serveis forçats, la mendicitat, l'explotació per fer activitats delictives, l'extracció d'òrgans corporals o la celebració de matrimonis forçats. Això permet valorar si hi ha un tractament diferenciat segons la finalitat del delictes o si aquest aspecte no influeix en les consideracions que fan els tribunals.

En tercer lloc, s'estudia si hi ha coincidències en les interpretacions que els diferents òrgans intervinents fan sobre la vulnerabilitat. En especial, si els tribunals d'alçada mantenen les mateixes valoracions que els de primera instància o si duen a terme interpretacions diferents. S'assenyalen els aspectes en què coincideixen i aquells en què difereixen.

Finalment, a partir d'aquests aspectes, es porta a terme una valoració més general sobre el que la jurisprudència entén per vulnerabilitat i s'aporten algunes reflexions finals.

4. Marc jurídic del tràfic d'éssers humans

A continuació es presenta breument el marc jurídic aplicable per als casos de tràfic d'éssers humans en l'àmbit espanyol. L'anàlisi de la legislació permet delinear les característiques del delictes, les qüestions jurisprudencials que sorgeixen d'aquest delictes i la seva relació amb el concepte de vulnerabilitat.

A Espanya el delictes de tràfic d'éssers humans es va tipificar el 2010 amb la introducció de l'article 177 bis en el Codi penal com a únic precepte que integra el títol VII bis (LO 5/2010). La seva redacció actual diu:

1. Ha de ser castigat amb la pena de cinc a vuit anys de presó com a reu de tràfic d'éssers humans el que, sigui en territori espanyol, sigui des d'Espanya, en trànsit o amb destinació a aquesta, emprant violència, intimidació o engany, o **abusant d'una situació de superioritat o de necessitat o de vulnerabilitat de la víctima** nacional o estrangera, o mitjançant l'entrega o la recepció de pagaments o beneficis per aconseguir el consentiment de la persona que té el control sobre la víctima, la capti, transporti, traslladi, aculli o rebí, incloent-hi l'intercanvi o la transferència de control sobre aquestes persones, amb qualsevol de les finalitats següents:

- a) La imposició de treballs o serveis forçats, l'esclavitud o pràctiques similars a l'esclavitud, a la servitud o a la mendicitat.
- b) L'explotació sexual, incloent-hi la pornografia.
- c) L'explotació per fer activitats delictives.
- d) L'extracció dels seus òrgans corporals.
- e) La celebració de matrimonis forçats.

Es dona una situació de necessitat o vulnerabilitat quan la persona en qüestió no té una altra alternativa, real o acceptable, que sotmetre's a l'abús.

2. Encara que no es recorri a cap dels mitjans enunciats en l'apartat anterior, es considera tràfic d'éssers humans qualsevol de les accions indicades en l'apartat anterior quan es dugui a terme respecte a menors d'edat amb fins d'explotació.

3. El consentiment d'una víctima de tràfic d'éssers humans és irrellevant quan s'hagi recorregut a algun dels mitjans indicats en l'apartat primer d'aquest article.

4. S'ha d'imposar la pena superior en grau a la prevista en l'apartat primer d'aquest article quan:

a) s'hagi posat en perill la vida o la integritat física o psíquica de les persones objecte del delicte;

b) la víctima sigui especialment vulnerable per raó de malaltia, estat gestacional, discapacitat o situació personal, o sigui menor d'edat.

Si hi concorre més d'una circumstància s'ha d'imposar la pena en la seva meitat superior...

9. En tot cas, les penes previstes en aquest article s'han d'imposar sense perjudici de les que corresponguin, si escau, pel delicte de l'article 318 bis d'aquest Codi i la resta de delictes efectivament comesos, incloent-hi els constitutius de l'explotació corresponent.

(Destacat propi)

Segons el que es desprèn de l'article, el delicte de tràfic de persones es compon de tres elements: accions, mitjans i fins. El Tribunal Suprem (STS 3758/2019), en la sentència del 19 de novembre de 2019, diu:

D'altra banda, pel que fa a la tipificació del delicte de tràfic d'éssers humans l'article 177 bis del Codi penal (redacció de la LO 1/2015, del 30 de març), comprèn les **accions** de captar, transportar, traslladar, acollir, rebre o allotjar. I com a **mitjans** d'execució aquest precepte tipifica la violència, la intimidació, l'engany, l'abús de situació de superioritat o de necessitat o de vulnerabilitat de la víctima, i l'entrega o la recepció de pagaments o beneficis. El quadre tipificador es complementa amb els **fins** d'imposició de treballs o serveis forçats, explotació sexual, realització d'activitats delictives, extracció d'òrgans corporals i celebració de matrimonis forçats.

(STS 3758/2019, p. 6, destacat propi)

Per a la tipificació del delicte no cal que els fins s'hagin complert. És a dir, no requereix que l'explotació hagi tingut lloc, n'hi ha prou d'acreditar que les accions s'hagin desenvolupat per aconseguir aquest fi. Per aquesta raó, l'incís 9 de l'article 177 bis estableix que les penes pels delictes de tràfic de persones s'han d'imposar sense perjudici de les que corresponguin pel delicte contra els drets dels ciutadans estrangers (article 318 bis) i els altres delictes efectivament comesos, incloent-hi els vinculats a l'explotació corresponent. Per exemple, en el cas de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, en general també es condemna pel delicte de prostitució coactiva de l'article 187 (anterior 188). La sentència del Tribunal Suprem 2287/2016, del 18 de maig de 2016, diu:

En tot cas, com es desprèn de l'anterior, es tracta d'un delicte d'intenció o propòsit d'alguna de les finalitats expressades en el seu apartat 1r, i això

significa que n'hi ha prou amb aquell per a la seva consumació sense que sigui necessari realitzar les conductes d'explotació descrites que podran donar lloc si escau a altres tipus delictius, cosa que expressament preveu el legislador en la regla concursal que incorpora en l'apartat 9è de l'article 177 bis.

(STS 2287/2016, p. 6)

Aquests aspectes tenen rellevància en el moment d'indagar el que la jurisprudència entén per vulnerabilitat perquè són nombroses les sentències que fan referència a aquesta situació no solament en considerar el delictes de tràfic de persones, sinó també el de prostitució coactiva. Aquest delictes està penat en l'actual article 187 i també ho estava abans de la reforma de la LO 1/2015 en el 188.1 del Codi penal. L'article 187 diu:

1. El qui, emprant violència, intimidació o engany, o **abusant d'una situació de superioritat o de necessitat o vulnerabilitat de la víctima**, determini una persona major d'edat a exercir la prostitució o a mantenir-se en aquesta ha de ser castigat amb les penes de presó de dos a cinc anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

S'ha d'imposar la pena de presó de dos a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos a qui es lucrí explotant la prostitució d'una altra persona, fins i tot amb el consentiment d'aquesta persona. En tot cas, s'ha d'entendre que hi ha explotació quan hi concorre alguna de les circumstàncies següents:

a) Que la víctima es trobi en una **situació de vulnerabilitat personal o econòmica**.

b) Que se li imposin per al seu exercici condicions oneroses, desproporcionades o abusives.

(Destacat propi)

Si bé es tracta de delictes autònoms, en el context dels casos de tràfic d'éssers humans tenen relació perquè la consumació de l'explotació sexual prevista en l'article 177 bis 1.b) (tràfic de persones amb fins d'explotació sexual) dona lloc a un nou delictes tipificat en l'article 187 inc. 1 (prostitució coactiva). En aquest sentit, el Tribunal Suprem (STS 5746/2015) diu:

Com diu la STS 53/2014, del 4 de febrer, tot i que la finalitat d'explotació sexual constitueix un element del tipus de l'article 177 bis, la sanció per aquest delictes no absorbeix tota la gravetat de la conducta realitzada quan aquesta explotació s'arriba a consumir efectivament. Estaríem davant d'un concurs medial perquè en aquests casos l'explotació sexual constitueix,

d'alguna manera, un esgotament de la conducta de tràfic de persones, de manera que ens trobem davant d'un delictes instrument i un delictes fi, la qual cosa fa que sigui procedent aplicar-hi, en benefici dels recurrents encara que no ho hagin sol·licitat expressament, la regla previnguda en l'article 77 1r per a l'anomenat concurs medial.

(STS 5746/2015, p. 9)

Amb tot, aquesta relació de continuïtat entre la finalitat d'explotació i la consumació no s'aplica per a les altres modalitats de tràfic d'éssers humans malgrat que també tenen com a finalitat l'explotació. Això, entre altres raons, es deu al fet que a l'Estat espanyol segueixen sense tipificar-se els delictes d'esclavitud, servitud, formes anàlogues a la servitud o el treball forçat com a delictes propis i independents, una qüestió que es desenvolupa amb més detall en analitzar les diferents modalitats de tràfic de persones.

Una altra característica del delictes de tràfic d'éssers humans és que es desenvolupa en fases successives: captació, trasllat i explotació. La jurisprudència del Tribunal Suprem (STS 1229/2017) n'explica cada etapa:

A) Fase de captació. La primera fase del delictes de tràfic d'éssers humans consisteix en una inicial conducta de captació, que consisteix en l'atracció d'una persona per controlar la seva voluntat amb fins d'explotació, la qual cosa equival al reclutament de la víctima.

En aquesta fase de captació o reclutament s'utilitza habitualment l'engany, mitjançant el qual el traficant, els seus col·laboradors o la seva organització articulen un mecanisme d'acostament directe o indirecte a la víctima per aconseguir el seu «enganxament» o acceptació de la proposta. També es combina ben sovint l'engany amb la coacció [...].

B) Fase de trasllat. El trasllat ocupa la segona baula de l'activitat delictiva en el tràfic d'éssers humans. Consisteix a moure una persona d'un lloc a un altre emprant qualsevol mitjà disponible (fins i tot a peu). L'ús de l'expressió *trasllat* emfatitza el canvi que fa una persona de comunitat o país i està relacionat amb la tècnica del «desarrelament», que és essencial per a l'èxit de l'activitat delictiva de tràfic de persones. El trasllat pot dur-se a terme dins del país, encara que és més habitual amb el creuament de fronteres.

El desarrelament consisteix en el fet que la víctima és separada del lloc o medi on s'ha criat o habita i es tallen els vincles afectius que hi té, mitjançant l'ús de la força, la coacció i l'engany. L'objectiu del desarrelament és evitar el contacte de la víctima amb les seves xarxes socials de suport: família, amigats, veïns, a fi de provocar unes condicions d'aïllament que permeten al traficant mantenir control i explotar-la. El desarrelament es materialitza en el trasllat de la víctima al lloc d'explotació [...].

C) Fase d'exploració. L'exploració consisteix en l'obtenció de beneficis financers, comercials o d'altre tipus a través de la participació forçada d'una altra persona en actes de prostitució, incloent-hi actes de pornografia o producció de materials pornogràfics.

(STS 1229/2017, p. 13)

Així, com que és un delictes que es desenvolupa en diverses etapes, l'abús en la situació de vulnerabilitat pot presentar-se en diferents moments. A més, la jurisprudència assenyala que els mitjans per cometre el delictes poden variar o acumular-se. En general les sentències no fan referència a un sol mitjà per cometre el delictes, sinó a diversos mitjans que s'alternen en el temps o s'acumulen. El Tribunal Suprem diu:

No resulta necessari, i en això és acollible la proposta exegetica de la Circular 5/2011 FGE, que el mitjà comissiu persisteixi en tot el procés mobilitzador de la víctima. Pot dur-se a terme cada conducta típica a través d'un mitjà diferent (v. gr. pot captar-se amb engany i traslladar o acollir amb violència o abús d'estat de situació de necessitat).

(STS 5746/2015, p. 8)

Per la seva banda, la reforma de la LO 1/2015 va incorporar modificacions a l'article 177 bis. Hi va afegir com a mitjà comissiu l'entrega o la recepció de pagaments per aconseguir el consentiment de la persona que tingui el control i com una de les conductes típiques l'intercanvi o la transferència del control sobre persones. Igualment, va eliminar l'acció típica de l'«al·lotjament». Finalment, s'hi van introduir com a finalitats l'exploració per realitzar activitats delictives i la celebració de matrimonis forçats.

Pel que fa la vulnerabilitat, la reforma 1/2015 incorpora la definició de la Directiva 2011/36/UE, del 5 abril de 2011, relativa a la prevenció i lluita contra el tràfic d'éssers humans i a la protecció de les víctimes. D'aquesta manera, l'actual article 177 bis fa referència en tres oportunitats a la vulnerabilitat. En primer lloc, per considerar-la com un mitjà del delictes (*abús d'una situació de vulnerabilitat*), és a dir, la manera en la qual es porta a terme l'acció. En segon lloc, per definir l'existència d'una situació de vulnerabilitat: «quan la persona en qüestió no té una altra alternativa, real o acceptable, que sotmetre's a l'abús». I, en tercer lloc, en l'inc. 4.b) per imposar una pena superior quan la víctima o

les víctimes són especialment vulnerables per raó de malaltia, estat gestacional, discapacitat o situació personal, o quan són menors d'edat.

En aquest sentit, és important tenir en compte que perquè la vulnerabilitat sigui considerada un mitjà del delictes la norma exigeix que s'abusi d'aquesta situació. És a dir, a més de determinar que la víctima o les víctimes es trobaven en situació de vulnerabilitat s'ha de demostrar que hi ha hagut abús, aprofitament, per part dels acusats.

Un altre aspecte rellevant de la reforma de la LO 1/2015 és el fet que precisa la diferència entre el contraban il·legal d'éssers humans, ara tipificat com a delictes contra els drets dels ciutadans estrangers (article 318 bis del Codi penal), i el tràfic de persones (article 177 bis del Codi penal). Aquesta diferenciació no estava del tot clara en les legislacions anteriors i es prestava a confusions. En aquest sentit la jurisprudència és constant en assenyalar que si bé ambdues conductes comporten el moviment d'éssers humans, en el cas del tràfic d'éssers humans s'han de donar dos elements addicionals: en primer lloc, alguna forma de captació indeguda, és a dir, amb violència, intimidació, engany, abús de poder o pagament de preu; en segon lloc, el propòsit d'explotació.

A més, els béns jurídics protegits en ambdós delictes són diferents. Mentre que en el primer es protegeix el control estatal sobre els fluxos migratoris, en el tràfic d'éssers humans principalment es vetlla per la dignitat i la llibertat de les persones. La reforma de la LO 1/2015 modifica les penes imposades per a aquests delictes, i el tràfic de persones es castiga d'una manera més severa.

Finalment, és rellevant esmentar altres instruments jurídics de l'àmbit europeu i internacional a què les sentències recorren sovint i que es relacionen d'alguna manera amb la vulnerabilitat. En l'àmbit del Consell d'Europa trobem el Conveni del Consell d'Europa sobre la Lluita contra el Tràfic d'Éssers Humans de l'any 2005 (Conveni de Varsòvia), i en l'esfera de la Unió Europea, la Directiva 2011/36/UE, relativa a la prevenció i lluita contra el tràfic d'éssers humans i a la protecció de les víctimes, del 5 d'abril de 2011. Aquesta última va ser adoptada

pel Parlament Europeu per oferir un marc d'acció comuna als estats membres en la lluita contra el tràfic de persones i a favor del respecte dels drets humans.

La Directiva 2011/36/UE és important perquè defineix el que entén per situació de vulnerabilitat i aquesta definició és incorporada en el Codi penal espanyol amb la reforma de la LO 1/2015. L'article 2.2 disposa el següent: «Es dona una situació de vulnerabilitat quan la persona en qüestió no té una altra alternativa real o acceptable excepte sotmetre's a l'abús».

També assenyala que la pena ha de ser més severa quan la víctima és particularment vulnerable. Diu:

En el context d'aquesta Directiva, entre les persones particularment vulnerables hi han de ser inclosos, almenys, els menors. Altres factors que es podrien tenir en compte en avaluar la vulnerabilitat d'una víctima són, per exemple, el sexe, l'estat de gestació, l'estat de salut i la discapacitat.

Així mateix, la jurisprudència del TEDH considera que el tràfic d'éssers humans constitueix una vulneració de l'article 4 del Conveni Europeu de Drets Humans. Si bé l'article no fa referència al tràfic d'éssers humans específicament, prohibeix l'esclavitud i el treball forçat.

Finalment, en l'àmbit internacional, cal esmentar el Protocol per prevenir, reprimir i sancionar el tràfic de persones, especialment dones i nens, el qual complementa la Convenció de les Nacions Unides contra la Delinqüència Organitzada Transnacional (Protocol de Palerm) i va ser adoptat per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 15 de novembre de 2000 i signat per Espanya el desembre del mateix any. En la data de la seva aprovació era l'únic instrument que incorporava el concepte d'abús d'una situació de vulnerabilitat, encara que no la definia. No obstant això, en els treballs preparatoris del Protocol s'incorpora una nota interpretativa que diu:

[...] L'al·lusió a l'abús d'una situació de vulnerabilitat s'ha d'entendre com a referida a tota situació en què la persona interessada **no té més opció vertadera ni acceptable** que sotmetre's a l'abús de què es tracta.

(UNODC, 2008, p. 366, destacat propi)

Mentre que la nota interpretativa assenyala que la persona no ha de tenir opció vertadera ni acceptable per sotmetre's a l'abús, la definició que aporta el Codi penal espanyol i la Directiva europea ho indica de forma disjuntiva («no té una altra alternativa, real o acceptable»). Tanmateix, considerant els fins de l'estudi, aquesta diferenciació no genera debat en l'àmbit de les sentències analitzades.

5. Resultats quantitatius

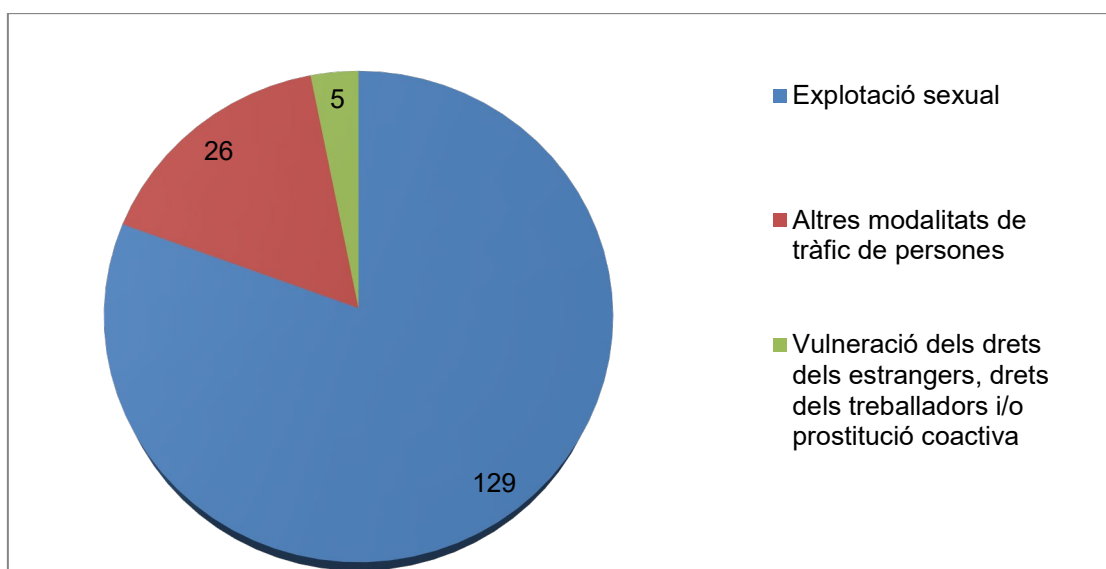
5.1. Totalitat de sentències

Per dur a terme l'estudi es van analitzar un total de 160 sentències dictades entre el 2010 i el 2019 per les audiències provincials, l'Audiència Nacional, els tribunals superiors de justícia, el Tribunal Suprem i el TEDH.

Del total de 160 sentències examinades (vegeu el gràfic 1):

- 129 estan relacionades amb la modalitat de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual;
- 26 estan relacionades amb altres modalitats, com ara imposició de treballs o serveis forçats, esclavitud o pràctiques anàlogues, mendicitat, explotació per realitzar activitats delictives i celebració de matrimonis forçats;
- 5 fan referència a altres delictes relacionats amb la vulneració dels drets dels ciutadans estrangers, drets dels treballadors i/o prostitució coactiva.

Gràfic 1. Total de sentències examinades

Font: elaboració pròpia

Aquestes dades permeten advertir que el tràfic de persones amb fins d'exploració sexual és la modalitat del delictes més perseguida i castigada pels tribunals de justícia. La totalitat de sentències que enjudicien aquesta modalitat persegueixen l'exploració a través de la imposició de l'exercici de la prostitució, no hi ha de moment sentències que condemnin la pornografia.

Un altre element important amb vista als fins de l'estudi és el fet que els tribunals espanyols fan referència a la vulnerabilitat majoritàriament en considerar el tràfic de persones amb fins d'exploració sexual. És a dir, relacionen la vulnerabilitat amb aquesta modalitat específica del delictes i més concretament amb la prostitució. La consideren com un mitjà del delictes o bé com una situació personal de la possible víctima o les possibles víctimes. Per contra, en jutjar sobre altres modalitats del delictes de tràfic de persones les sentències no esmenten la vulnerabilitat. Aquesta situació canvia en la jurisprudència del TEDH, que en diferents ocasions defineix i indaga sobre la vulnerabilitat en considerar casos relacionats amb el tràfic de persones amb fins de servitud o treballs forçats.

5.2. Audiències provincials

5.2.1. Aspectes generals

Les audiències provincials són els òrgans competents per a l'enjudiciament i la resolució de les causes per delictes de tràfic d'éssers humans, llevat de les excepcions establertes per la Llei orgànica del poder judicial (LOPJ), com l'article 23.4 *m*), i d'aquells supòsits en què, per aplicació de l'article 65, correspongui la competència a la sala penal de l'Audiència Nacional (Martínez de Careaga García, M., Sáez Rodríguez, M., Martínez Tristán, G. i Díaz Abad, N., 2018, p. 141).

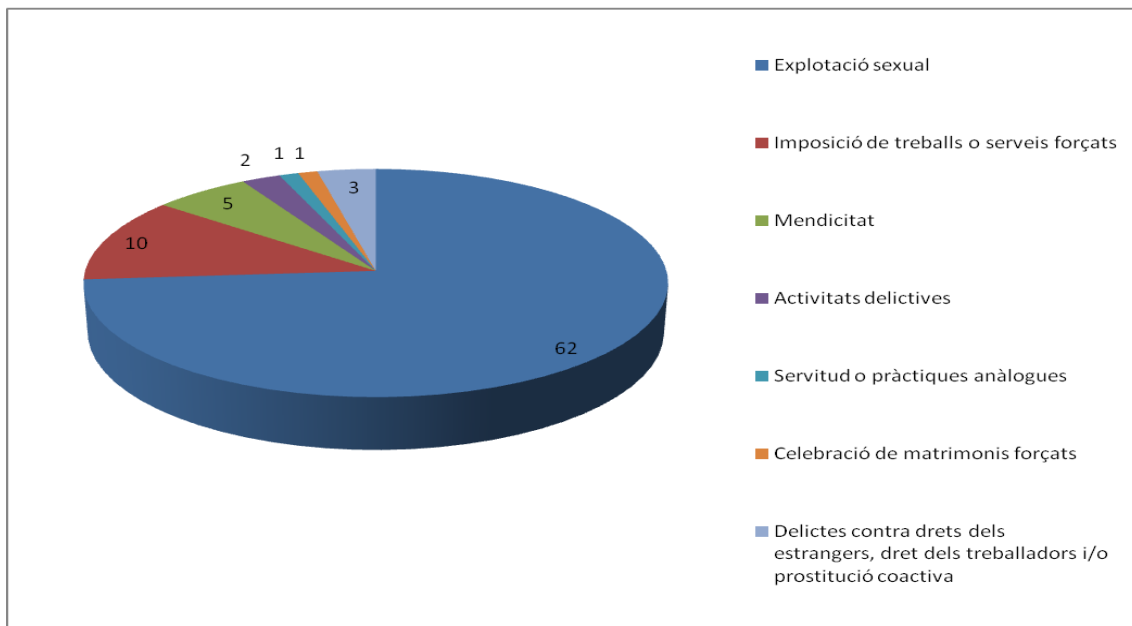
L'anàlisi de les 82 sentències de les diferents audiències provincials aporta les següents dades (vegeu el gràfic 2):

- 62 casos tenen com a finalitat l'exploració sexual (75%);
- 10, la imposició de treballs o serveis forçats (12%);
- 5, la mendicitat (6%);

- 2, activitats delictives (2%);
- 1, la servitud o pràctiques anàlogues (1%);
- 1, la celebració de matrimonis forçats (1%);
- 3, altres delictes contra els drets dels ciutadans estrangers, dret dels treballadors i/o prostitució coactiva (3%).¹

Aquestes dades reflecteixen la mateixa tendència indicada anteriorment, és a dir, que els delictes de tràfic de persones amb fins d'exploració sexual són els més perseguits i condemnats per les audiències provincials. És en aquest àmbit on els jutges i jutgesses indaguen sobre el concepte de vulnerabilitat i els elements que hi intervenen per considerar que una persona es troba en aquesta situació. No obstant això, és important avançar que l'abús de la situació de vulnerabilitat poques vegades és considerat l'únic mitjà per a la comissió del delicte de tràfic de persones. En general es combina amb altres mitjans, com l'engany, la violència o la intimidació, o bé amb la vulnerabilitat pròpia de la minoria d'edat.

Gràfic 2. Sentències examinades de les audiències provincials

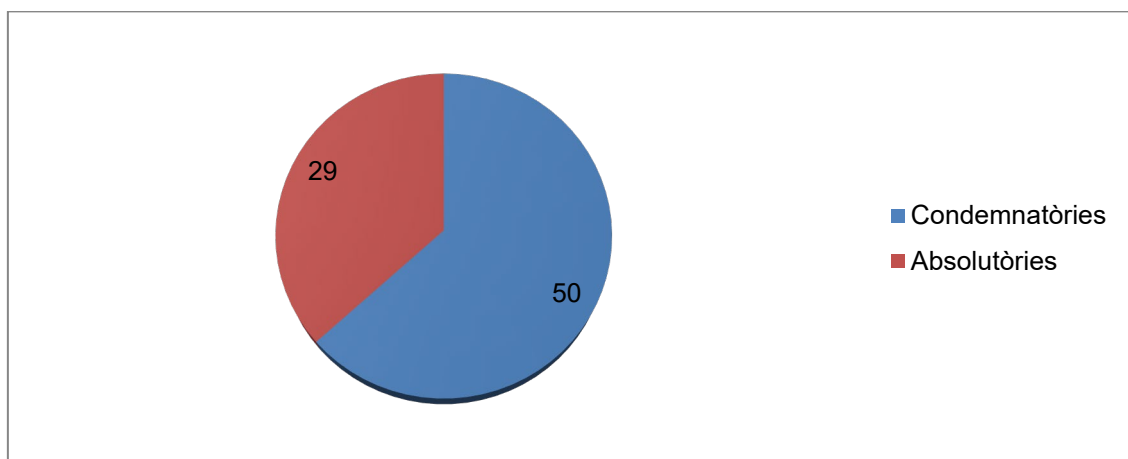

Font: elaboració pròpia

¹ Si se sumen les xifres indicades, s'obté un total de 84 sentències; això és degut al fet que dues de les sentències de tràfic de persones amb fins d'exploració sexual també jutgen altres modalitats, com la mendicitat i la imposició de serveis forçats.

Amb relació a les condemnes, del total de 79 sentències relacionades amb delictes de tràfic de persones, 50 sentències són condemnatòries i 29 absolutòries (vegeu el gràfic 3). De les 62 sentències de tràfic de persones amb fins d'exploració sexual: 42 són condemnatòries i 20 absolutòries (vegeu el gràfic 4). És aquesta modalitat la que té un percentatge més alt de condemnes, un 68% dels casos, mentre que en la resta de modalitats el percentatge disminueix. En els delictes de tràfic de persones amb fins d'imposició de treballs o serveis forçats, per exemple, dels 10 casos analitzats, 2 van ser condemnats i 8 absolts. En aquesta modalitat només un 20% dels casos va rebre condemna i un d'aquests casos també va ser condemnat per explotació sexual, és a dir, només un cas va rebre condemna com a modalitat independent (vegeu el gràfic 5).

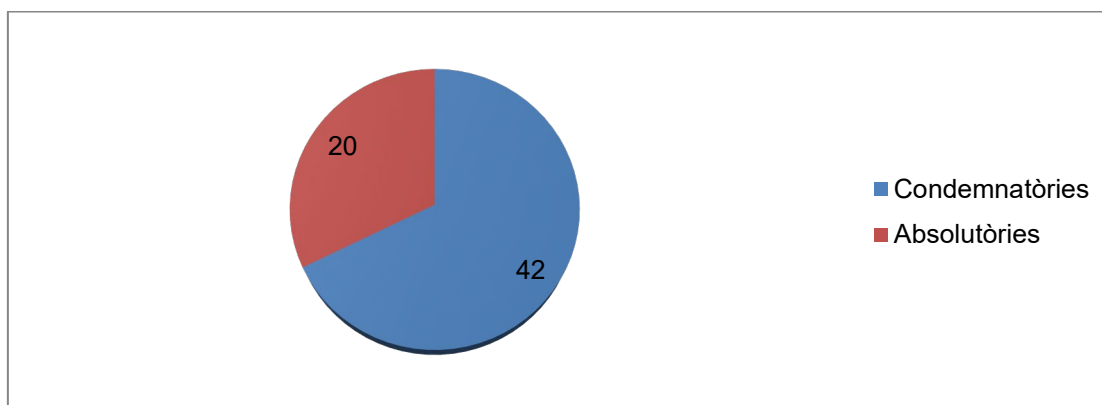
Gràfic 3. Total de sentències relacionades amb el delicte de tràfic de persones

Font: elaboració pròpia

Aquestes dades són rellevants perquè indiquen que el tràfic de persones amb fins d'exploració sexual és el delicte més perseguit i castigat per les audiències provincials. D'altra banda, les dades també assenyalen que altres modalitats, com el tràfic de persones per a la imposició de treballs o serveis forçats, no solament són menys perseguides, sinó també menys castigades.

Gràfic 4. Total de sentències relacionades amb el delictes de tràfic de persones amb fins d'exploració sexual

Font: elaboració pròpia

Aquesta tendència posa en evidència les dificultats que afronten els tribunals de justícia per perseguir i condemnar altres modalitats, un aspecte que ja va assenyalar el 2018 el grup d'experts GRETA en l'Informe sobre la implementació del Conveni del Consell d'Europa d'Acció contra el Tràfic d'Éssers Humans per a Espanya. Diu l'informe:

GRETA observa que les xifres esmentades no reflecteixen la magnitud real del fenomen del tràfic de persones a Espanya, a causa de l'absència d'un enfocament integral per detectar i combatre totes les formes de tràfic de persones. L'enfocament continu en el tràfic d'éssers humans amb fins d'exploració sexual es reflecteix en les dades, segons les quals la gran majoria de les víctimes identificades han estat dones i nenes sotmeses a tràfic de persones amb fins d'exploració sexual (84%). Com a resultat de les millores en la recopilació de dades, l'any 2015 hi va haver per primera vegada un nombre significatiu d'homes identificats com a víctimes del tràfic de persones (38%). GRETA observa que hi ha hagut informes de casos sospitosos de tràfic d'éssers humans amb fins d'exploració laboral en els sectors de l'agricultura, la construcció, el treball domèstic i la fabricació de calçat, però aquesta forma de tràfic de persones probablement no és denunciada. També hi ha informes sobre persones que es creu que són víctimes de tràfic de persones amb fins de delinqüència forçada, per exemple per al conreu de cànnabis o el tràfic de drogues, però no han estat identificades com a tals. El 2016, les forces de seguretat de l'Estat van iniciar investigacions sobre tràfic de persones vinculat a matrimonis forçats.

(GRETA, 2018, p. 7, original en anglès, traducció pròpia)

En aquest sentit, l'informe d'experts de GRETA insta una vegada més les autoritats espanyoles a adoptar amb caràcter prioritari un pla d'acció nacional que inclogui mesures per enfortir l'acció de lluita contra el tràfic de persones

amb fins d'explotació laboral i millorar la identificació i l'assistència a les víctimes d'aquesta forma de tràfic d'éssers humans. Igualment, l'insta a atendre les víctimes de tràfic de persones subjectes a qualsevol forma d'explotació, incloent-hi els matrimonis forçats, la mendicitat, la delinqüència forçada i l'extracció d'òrgans. Adverteix que s'ha de tenir en compte la dimensió de gènere del tràfic de persones i la vulnerabilitat particular dels nens i les nenes.

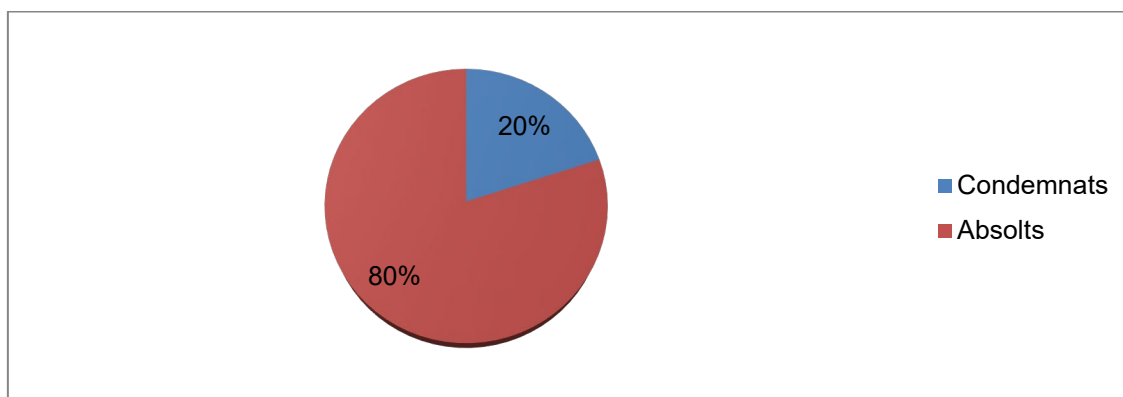
Per la seva banda, la memòria d'activitats del 2019 de la Fiscalia General de l'Estat aporta dades semblants a les que es presenten aquí. Assenyala que durant el període del 2013 al 2018 van ser incoades per la Unitat d'Estrangeria 624 diligències de seguiment del delictes de tràfic d'éssers humans (DSTSH, sigla en castellà) amb fins d'explotació sexual, mentre que en el mateix període només es van incoar 67 DSTSH amb fins d'explotació laboral, 22 amb fins de mendicitat, 8 amb fins de diferents activitats delictives i 13 amb fins de matrimonis forçats. Aquests últims es compten només a partir del 2015, any en què la reforma de l'article 177 bis del Codi penal va incorporar ambdues modalitats.

La Fiscalia General de l'Estat també fa esment de les poques condemnes que hi ha en els casos de tràfic de persones amb fins d'explotació laboral. Diu:

Els casos que arriben a concloure en sentència condemnatòria són molt excepcionals (només dues sentències de les onze dictades). Una vegada alliberades les víctimes, o s'absenten d'Espanya i es desenten del procés —malgrat que la major part de les vegades es practica la prova preconstituïda— o no ratifiquen la denúncia inicial.

(Fiscalia General de l'Estat, 2020, p. 1269)

Gràfic 5. Percentatge de sentències de tràfic de persones amb fins d'imposició de treballs o serveis forçats

Font: elaboració pròpia

5.2.2. Mitjans delictius

Un altre aspecte rellevant que sorgeix de l'anàlisi de les sentències de les audiències provincials està relacionat amb els mitjans que s'empren per cometre el delictes de tràfic d'éssers humans. Amb relació als delictes de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, els més freqüents són: engany (33), violència o intimidació (33) i abús d'una situació de vulnerabilitat (18).

Com es deia més amunt, les sentències en general fan referència a l'ús de dos o més mitjans per cometre els delictes de tràfic de persones. És a dir, durant l'execució del delictes es recorre a diferents mitjans de manera conjunta o successiva. Una de les formes més habituals és que en un primer moment hi hagi engany i, després, violència, intimidació i/o abús d'una situació de vulnerabilitat. Una altra de les formes recurrents és que en la fase de captació s'esdevingui engany amb abús d'una situació de vulnerabilitat de la víctima o les víctimes.

Són poques les sentències que consideren que hi ha un sol mitjà delictiu, i quan creuen que és així generalment es tracta de l'engany. Quan esmenten diversos mitjans, l'abús d'una situació de vulnerabilitat hi és inclòs sovint. No obstant això, de les sentències analitzades n'hi ha poques que facin referència a l'abús d'una situació de la vulnerabilitat com a únic mitjà, i quan ho fan estan relacionades amb casos on hi ha víctimes menors d'edat.

En aquest sentit, hi ha 14 casos on la víctima o les víctimes són menors d'edat. Si bé l'article 177 bis inc. 2 estableix que no cal que hi concorri cap mitjà de comissió del delicte, algunes sentències fan referència expressament a l'especial situació de vulnerabilitat en què es troben les víctimes a fi de considerar l'agreujant previst en l'inc. 4 de l'article.

Pel que fa al tràfic de persones amb altres fins, el mitjà més freqüent és l'engany (6) i, en un grau menor, la coacció (2). Les sentències analitzades sota aquestes modalitats no reconeixen expressament com a mitjà l'abús d'una situació de vulnerabilitat, només una esmenta la situació d'especial vulnerabilitat de les víctimes per raó de malaltia o discapacitat, prevista en l'article 177 bis inc. 4.b) per agreujar la pena. En dues de les sentències les víctimes són menors d'edat.

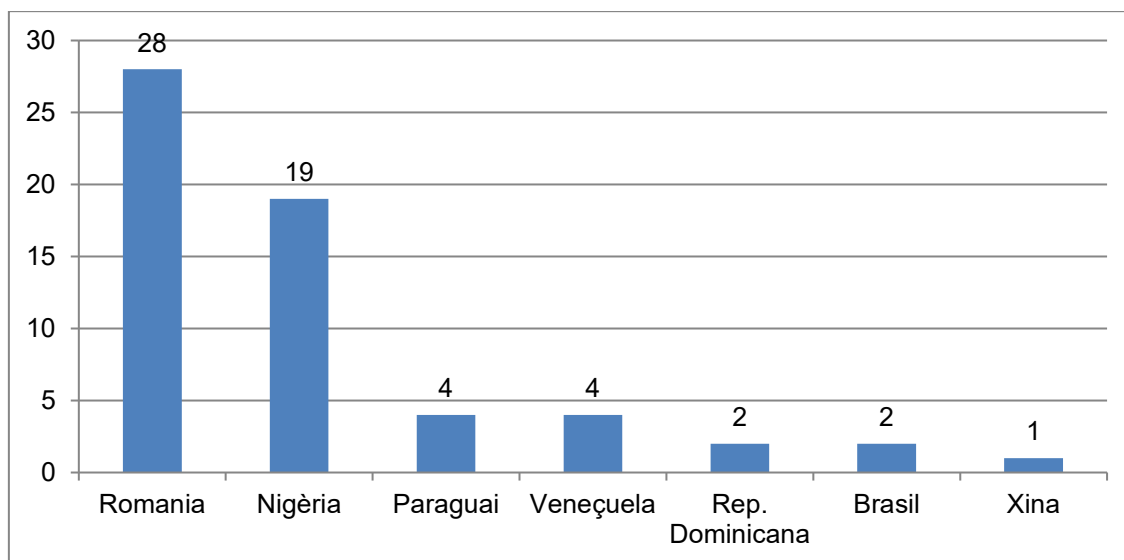
5.2.3. Perfil de les víctimes

Quant al perfil de les víctimes en els casos de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, la totalitat de les víctimes són estrangeres, el major percentatge és de dones i també hi ha persones trans. Les sentències analitzades descriuen un perfil de les víctimes força semblant, no tan sols per la seva condició de gènere, econòmica i social, sinó també per la seva nacionalitat. En la majoria de les sentències les dones són de Romania (28) i de Nigèria (19). Després, en un percentatge més petit, provenen del Paraguai (4), Veneçuela (4), la República Dominicana (2), el Brasil (2) i la Xina (1) (vegeu el gràfic 6). Altres de les característiques a què fan referència les sentències són la precària situació econòmica (12), la joventut o minoria d'edat (14), l'exercici de la prostitució (11), la relació familiar o afectiva amb el traficant (3) i el fet de no tenir vincles familiars (3).

El perfil de les víctimes de tràfic d'éssers humans amb altres fins varia en alguns aspectes, principalment en el sexe/gènere, perquè també hi ha homes. Pel que fa a la nacionalitat, igual que en el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, la majoria de les víctimes són de Romania (12). Tot seguit, en un grau menor, són de Bulgària (2), el Paraguai (1) i Bòsnia i Hercegovina (1). Una dada rellevant en aquest sentit és el fet que només en una de les

sentències analitzades les víctimes són espanyoles. Es tracta de persones especialment vulnerables com a conseqüència de patir malalties físiques i mentals a les quals es van imposar treballs i serveis forçats.

Gràfic 6. Procedència de les víctimes de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual

Font: elaboració pròpia

5.2.4. Perfil dels acusats

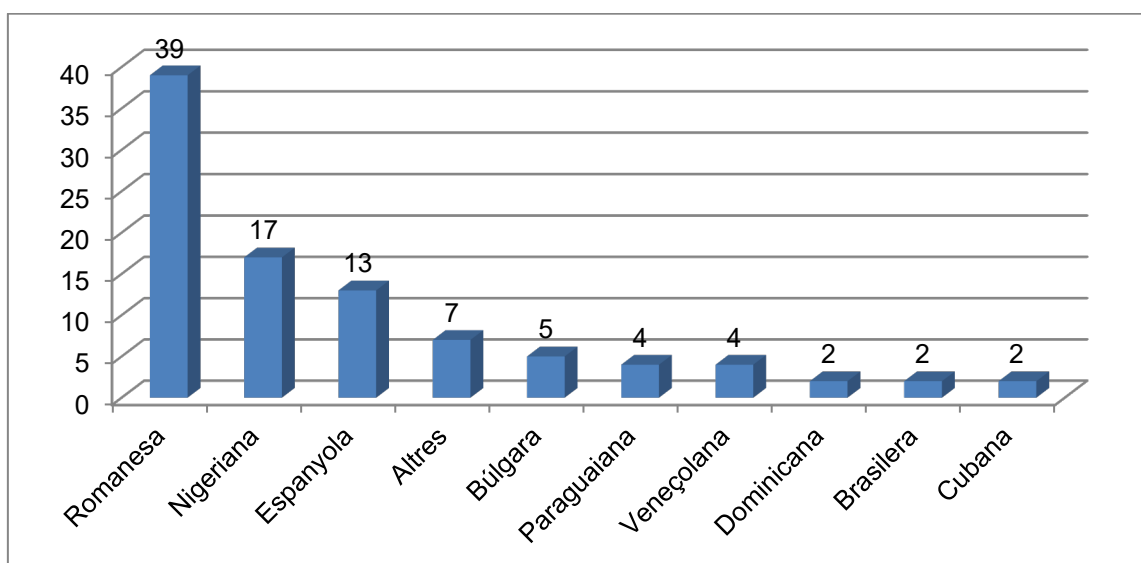
D'altra banda, amb relació al perfil dels acusats crida l'atenció que en les sentències analitzades l'origen dels acusats sigui principalment de Romania (39) i Nigèria (17). Altres procedències dels acusats són Espanya (13), Bulgària (5), Paraguai (4), Veneçuela (4), República Dominicana (2), Brasil (2), Cuba (2), Xina (1), Ghana (1), Somàlia (1), el Marroc (1), Albània (1), Portugal (1) i Bòsnia i Hercegovina (1) (vegeu el gràfic 7).

Hi ha un percentatge baix de sentències amb persones de nacionalitat espanyola condemnades per aquests delictes. Del total de 13 sentències on hi ha persones espanyoles enjudiciades, només en 3 casos són condemnades pel delicte de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual. En un d'aquests casos, després la sentència del Tribunal Suprem modifica la pena en considerar que no hi ha tràfic de persones, sinó contraban d'éssers humans. En

els altres casos les persones són absoltes o condemnades per altres delictes, com falsedat documental, tractes degradants o delictes contra els treballadors.

L'existència de característiques similars tant en les víctimes com en els condemnats és rellevant per pensar en allò que els tribunals entenen per vulnerabilitat, atès que d'alguna manera les sentències van creant un perfil tant de les víctimes com dels traficants. Més amunt hem assenyalat que una de les qüestions que sorgeixen de la recerca és que la majoria dels casos perseguits tenen com a fi l'explotació sexual, en especial la prostitució. Ara veiem que també hi ha un perfil més o menys semblant de les persones involucrades en els processos, fins i tot hi predominen determinades nacionalitats, la qual cosa genera la pregunta de si això reflecteix la realitat del fenomen del tràfic de persones o si, per contra, la pràctica judicial i policial va creant un camí que permet perseguir certes modalitats i persones, però que alhora n'exclou d'altres.

Gràfic 7. Nacionalitat dels acusats en les sentències

Font: elaboració pròpia

Per respondre aquesta pregunta, dues qüestions poden aportar eines per a l'anàlisi. En primer lloc, com s'ha exposat més amunt, l'Informe sobre la implementació del Conveni del Consell d'Europa d'Acció contra el Tràfic d'Éssers Humans per a Espanya, elaborat pel grup d'experts GRETA, alerta

sobre la falta d'adequació entre les dades aportades per les autoritats espanyoles amb la magnitud real del fenomen del tràfic de persones. Diu:

Durant el període 2013-2016, els principals països d'origen de les persones objecte de tràfic d'éssers humans cap a Espanya van ser Romania (306 víctimes), Nigèria (104), la Xina (100), el Paraguai (58) i Bulgària (42)...

GRETA observa que les xifres esmentades no reflecteixen la magnitud real del fenomen del tràfic de persones a Espanya a causa de l'absència d'un enfocament integral per detectar i combatre totes les formes de tràfic de persones.

(GRETA, 2018, p. 7)

El segon aspecte que cal tenir en compte és que de l'anàlisi de les sentències sorgeix que la majoria dels condemnats són persones estrangeres i que, en general, tenen la mateixa nacionalitat que les víctimes. Aquesta dada és rellevant no solament perquè crida l'atenció el fet que el nombre de persones espanyoles jutjades i condemnades sigui baix, sinó també perquè difereix de les tendències mundials. Segons l'Informe global sobre el tràfic de persones del 2018 que va elaborar l'Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte, l'any 2016 la majoria dels traficants eren ciutadans del país on van ser condemnats. Diu:

Per a l'any 2016, en totes les altres subregions on es disposava de dades [...], els ciutadans del país de condemna constituïen la gran majoria dels delinqüents condemnats, amb proporcions de més del 70%. **Les excepcions a aquests patrons generals van ser els països d'Europa occidental i meridional i els països de l'Orient Mitjà.**

(UNODC, 2018, p. 37, destacat propi)

L'informe adverteix que la mitjana d'Europa occidental i meridional és menor que la de la resta de regions, ja que el percentatge de nacionals condemnats és d'un 40%. No obstant això, en el cas d'Espanya constitueixen només un 2,5%. Si bé el mateix informe assenyala que en els països d'origen generalment es condemnen pocs estrangers per tràfic de persones, mentre que els països de destinació tendeixen a registrar una major proporció de condemnes d'estrangers, crida l'atenció la diferència del percentatge en l'àmbit espanyol respecte a la resta d'Europa.

Aquests dos aspectes, les recomanacions del grup GRETA sobre la falta d'adequació amb la magnitud del fenomen del tràfic d'éssers humans i el biaix en les nacionalitats de les persones involucrades en els casos judicials de tràfic de persones, poden aportar elements importants per tenir en compte els perfils que les investigacions judicials van creant tant de les víctimes com dels traficants. Amb relació a les víctimes també s'alerta sobre les dificultats que hi ha per detectar-les i per oferir-los una protecció adequada.

En aquest sentit, l'informe *Cadenas invisibles: identificación de víctimas de trata en España* (2020), elaborat per Amnistia Internacional, adverteix sobre la falta de dades unificades i sistematitzades que permetin dimensionar l'envergadura del tràfic d'éssers humans a l'Estat espanyol. Així mateix, s'hi assenjala que les dades sobre la identificació de víctimes es basen en operacions policials d'investigació, però no inclouen les dades de víctimes detectades per altres administracions i organitzacions no governamentals. L'informe també diu que la protecció es vincula principalment a la denúncia o la col·laboració de la víctima en la persecució penal del delictes. I quan hi ha menors d'edat involucrats, la invisibilitat i el risc de desprotecció s'aguditzen enfront d'uns serveis de tutela que no estan especialitzats per garantir-ne la protecció, en especial quan són nenes.

D'altra banda, l'Organització Internacional del Treball aporta dades que són útils per dimensionar el tràfic d'éssers humans i les seves modalitats a escala mundial. L'OIT diu que durant l'any 2016 hi va haver 40,3 milions de víctimes d'«esclavitud moderna», entre les quals inclou víctimes de treball forçat (24,9 milions) i matrimonis forçats (15,4 milions) (OIT, 2017, p. 8). L'OIT entén que l'«esclavitud moderna» cobreix un conjunt de conceptes legals específics que inclouen el treball forçat, la servitud per deutes, el matrimoni forçat, unes pràctiques similars a l'esclavitud i el tràfic de persones. Així mateix, assenjala que les dones i les nenes són les més afectades per les diferents formes d'esclavitud moderna, ja que són el 71% del total.

Segons l'informe, dels 24,9 milions de persones que van ser víctimes de treball forçat, 16 milions van ser forçades a treballar en l'economia privada

(agricultura, treball domèstic i manufactura), 4,8 milions en l'explotació sexual (1 milió eren nenes i nens) i 4,1 milions en treballs forçats imposats per l'Estat. És a dir, durant el 2016 un 64% de les persones sotmeses a alguna modalitat d'«esclavitud moderna» van ser explotades per exercir treballs forçats en l'economia privada, un 19% van ser explotades sexualment i a un 16% se'ls va imposar treball forçat per part de l'Estat. Aquestes xifres mostren que la imposició de treballs forçats, tant si s'esdevé en l'economia privada com en l'àmbit estatal, és una problemàtica molt estesa que afecta de manera desproporcionada les dones i les nenes.

5.2.5. Impacte de la reforma de la LO 1/2015

Finalment, és important assenyalar que la jurisprudència de les audiències provincials no és alterada en gran manera per la reforma de la LO 1/2015 pel que fa a la interpretació de la vulnerabilitat. Les sentències que fan alguna referència a la reforma (29) en general ho fan per assenyalar la nova redacció de l'article 177 bis, per distingir el tràfic de persones dels delictes contra els ciutadans estrangers, per valorar el concurs de delictes i/o les penes. Hi ha quatre sentències que fan referència expressa a la incorporació de la definició de vulnerabilitat. La sentència de l'Audiència Provincial de Las Palmas de Gran Canaria (SAP GC 1870/2017), del 29 de setembre de 2015, diu:

Tot i que la reforma no és aplicable a aquest concret cas, cal remarcar que la Llei orgànica 1/2015 que va entrar en vigor l'1 de juliol d'aquest any va introduir una sèrie de modificacions al precepte que tendeixen a obtenir una visió més completa i àmplia de la conducta i a donar resposta específica a determinades modalitats commissives preveient a més específiques situacions d'agreujament. Els aspectes més rellevants de la reforma són els següents:

[...] S'afegeix una definició del que ha de ser entès com a «situació de necessitat o vulnerabilitat» en el sentit descrit per l'article 2 de la Directiva 2011/36 de la UE en els termes següents: «Es dona una situació de necessitat o vulnerabilitat quan la persona en qüestió no té una altra alternativa, real o acceptable, que sotmetre's a l'abús».

Es redefineix el subtipus agreujat de l'apartat 4 precisant el tipus de perill per a la víctima que pot donar lloc a la seva aplicació i s'inclou com a supòsit específic de vulnerabilitat l'estat gestacional de la víctima.

(SAP GC 1870/2017, p. 12)

Una altra de les sentències, dictada per l'Audiència Provincial de Santa Cruz de Tenerife (SAP TF 2400/2015), valora específicament la situació de vulnerabilitat de les víctimes en assenyalar el següent:

Els acusats es van valer, en primer lloc, de l'evident vulnerabilitat de les noies: com s'ha dit, es tracta de dones de raça negra que no parlen espanyol, que desconeixen la cultura espanyola i que no tenien recursos econòmics o d'amics o familiars a qui poguessin acudir. Inevitablement se sentien amenaçades per la policia, perquè havien estat detingudes per utilitzar documentació de tercers per passar el control de l'aeroport i fins i tot havien estat internades en un centre d'internament per a estrangers — en la seva declaració NUM006 es refereix sempre a aquest centre com a *deportation centre*. No tenien cap altre lloc on es poguessin quedar a banda del domicili ofert pels acusats, i se'ls reclamava el pagament d'un deute que difícilment podien pagar en les seves condicions. **En aquesta situació és evident que «no tenien una altra alternativa, real o acceptable, que sotmetre's a l'abús», és a dir, es trobaven en una «situació de vulnerabilitat» tal com la defineix l'article 2.2 de la Directiva 2011/36/UE, relativa a la prevenció i la lluita contra el tràfic d'éssers humans, un precepte (l'article 2) que és objecte de transposició tant en l'article 177 bis CP vigent en la data dels fets com en la seva redacció actual.**

(SAP TF 2400/2015, p. 11, destacat propi)

Finalment, les altres dues sentències es refereixen al fet que la reforma de la LO 1/2015 completa la normativa europea en diversos aspectes, entre els quals hi ha la definició de *vulnerabilitat*. L'Audiència Provincial de Valladolid (SAP VA 337/2016), del 29 de febrer de 2016, diu el següent:

Atès que el delictes es va tipificar amb anterioritat a la Directiva 2011/36/UE, del 5 d'abril de 2011, relativa a la prevenció i la lluita contra el tràfic d'éssers humans i a la protecció de les víctimes, la Llei orgànica 1/2015, del 30 de març, ha completat la regulació en aquesta matèria, en efectuar una completa transposició de l'esmentada norma europea.

(SAP VA 337/2016, p. 5)

5.3. Tribunal Suprem

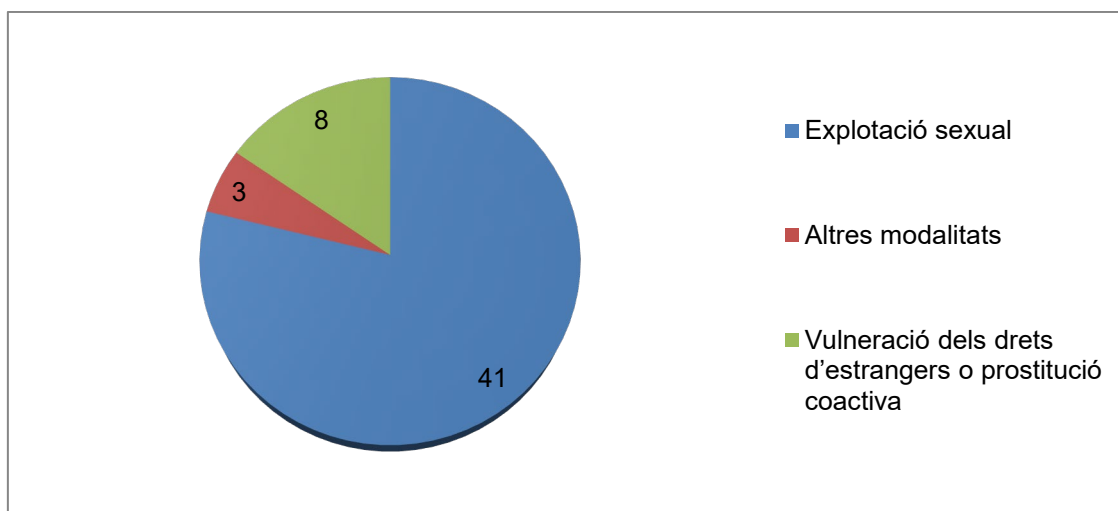
5.3.1. Aspectes generals

L'anàlisi de les sentències del Tribunal Suprem aporta les dades següents:

Del total de 52 sentències analitzades, 41 són sobre el delictes de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual i 3 sobre altres modalitats. Les 8 restants

responen a altres delictes relacionats amb la vulneració dels drets dels ciutadans estrangers o la prostitució coercitiva (vegeu el gràfic 8).

Gràfic 8. Total de sentències examinades del Tribunal Suprem sobre el delicte de tràfic de persones

Font: elaboració pròpia

Pel que fa a les 41 sentències sobre els delictes de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual:

- 21 confirmen la sentència de les audiències provincials.
- 20 donen lloc a un recurs total o parcial. En aquest sentit, les modificacions varien, ja que algunes sentències canvien la pena imposada, d'altres canvien la tipificació del delicte i d'altres absolen els imputats per algun dels delictes o per tots els delictes.

Les 3 sentències sobre delictes de tràfic de persones amb altres fins (mendicitat, imposició de treball o serveis forçats, servituds o pràctiques anàlogues) confirmen les sentències de primera instància.

Quant a la interpretació que el Tribunal Suprem duu a terme sobre la vulnerabilitat manté la mateixa tendència que les audiències provincials en identificar-la principalment amb el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual. Per a les altres modalitats, fa referència a un cas de tràfic de persones amb fins d'imposició de treballs i serveis forçats en què les víctimes eren persones especialment vulnerables per raó de malaltia, discapacitat o situació

previst en l'article 177 bis inc. 4.b) del Codi penal. De tota manera, és important assenyalar que el nombre de casos de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual (41) dels quals pren coneixement el Tribunal Suprem és molt superior al nombre corresponent a les altres modalitats (3). Per tant, les valoracions que es puguin fer estan condicionades per aquest aspecte i és difícil afirmar que hi hagi un determinat comportament en aquest sentit.

5.3.2. Impacte de la reforma de la LO 1/2015

Finalment, una altra dada rellevant amb relació als fins de l'estudi és el fet que la interpretació del Tribunal Suprem sobre la vulnerabilitat no resta gaire alterada després de la reforma de la LO 1/2015. Són poques les sentències (3) que fan referència expressament a la incorporació de la definició que duu a terme la reforma. En aquest sentit, el Tribunal Suprem (STS 5746/2015) considera que els aclariments introduïts ja estaven implícits en les normes precedents. Diu:

Les variacions ni són substancials ni afecten el supòsit que ara s'analitza. En gran manera els aclariments que s'introdueixen estaven implícits en la norma precedent. La descripció del que s'ha d'entendre per situació de necessitat o vulnerabilitat té un valor interpretatiu. També abans s'havia de caracteritzar aquesta situació en termes anàlegs. **El legislador més que innovar, aclareix...**

La reforma de la LO 1/2015, seguint l'article 2.2n de la Directiva 2011/36/UE, ha inclòs en l'últim paràgraf de l'article 177 bis.1 una definició autèntica del que s'ha d'entendre per «situació de necessitat o vulnerabilitat» de la víctima: «la persona en qüestió no té una altra alternativa, real o acceptable, que sotmetre's a l'abús». **Aclareix però no varia substancialment el que s'havia d'entendre com a tal: és norma interpretativa. Ja hi va quedar també indicat.**

(STS 5746/2015, p. 8, destacat propi)

En una altra sentència, dictada el 18 de maig de 2016, s'expressa:

Igualment el legislador, davant els problemes d'indeterminació o imprecisió del text anterior quan es refereix a la situació de necessitat o vulnerabilitat, ha hagut de definir aquest concepte prenent-lo de l'article 2.2 de la Directiva del 2011: «es dona aquesta situació quan la persona en qüestió no té una altra alternativa, real o acceptable, que sotmetre's a l'abús» [...].

La definició legal introduïda en la reforma del 2015 pot servir de pauta en relació amb la interpretació i l'abast d'aquest mitjà comissiu amb anterioritat a aquesta definició no solament prenent com a referència la

Directiva indicada, sinó pel fet que aquest abast, concretat ara específicament pel legislador, és patrimoni de la lògica i de la realitat de la vida.

(STS 2287/2016, p. 6)

5.4. Audiència Nacional

L'Audiència Nacional té competència per investigar delictes relacionats amb el tràfic de persones en determinats casos. En especial, aquells delictes en què la captació es fa a l'estranger, quan alguna de les xarxes operen a Espanya i quan la destinació de les persones objecte de tràfic és el territori espanyol.

L'article 65.1.e) de la Llei orgànica 6/1985, de l'1 de juliol, del poder judicial estableix que la sala penal de l'Audiència Nacional ha de conèixer el següent:

e) Delictes comesos fora del territori nacional, quan d'acord amb les lleis o els tractats correspongui el seu enjudiciament als tribunals espanyols.

Durant el període analitzat l'Audiència Nacional ha dictat 4 sentències relacionades amb el delicte de tràfic de persones. En totes les sentències el delicte té com a finalitat l'explotació sexual de les víctimes i es condemnen ciutadans estrangers, principalment de Nigèria i, en un grau menor, de Rússia, el Camerun i Espanya. Igual que en les altres sentències analitzades, l'única persona espanyola és processada per blanqueig de capitals, no per delicte de tràfic d'éssers humans.

Quant als perfils de les víctimes totes són estrangeres, sobretot de Nigèria i Rússia, amb característiques similars a les sentències anteriors: joves, engany en ofertes de treball, precària situació econòmica, exercici de la prostitució obligatori o engany de les formes, deutes inassumibles.

Pel que fa a la reforma de la LO 1/2015, dues sentències hi fan referència per assenyalar l'obligació de sancionar tants delictes de tràfic de persones com víctimes hi ha. No n'hi ha cap que esmenti de manera específica la definició de vulnerabilitat incorporada en la reforma.

5.5. Tribunals superiors de justícia

A partir de la sanció de la Llei 41/15, els tribunals superiors de justícia tenen competència, com a tribunals de segona instància, per prendre coneixement dels recursos d'apel·lació que s'imposen a sentències dictades en primera instància per les audiències provincials. Des de l'entrada en vigor d'aquesta reforma, els tribunals superiors de justícia de diferents territoris van dictar 8 sentències relatives al delictes de tràfic de persones. Fins al 2019, totes les sentències estan relacionades amb el tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual i, en general, confirmen les resolucions dels tribunals d'instància, excepte en 2 casos, que donen lloc al recurs parcialment.

Considerant els fins d'aquesta recerca cal esmentar dues sentències que fan referència a la vulnerabilitat. En primer lloc, la STSJ CL 12/2018 del Tribunal Superior de Justícia de Burgos, dictada el 5 de febrer de 2018, esmenta la reforma de la LO 1/2015 en assenyalar que el legislador, conscient de la indeterminació del terme *vulnerabilitat*, va decidir introduir la definició continguda en l'article 2.2 de la Directiva 2011/36 de la UE. Adverteix que la mera inclusió en el Codi d'aquesta definició no és incompatible amb l'ús d'aquest terme en altres contextos, amb un sentit propi, «ni implica, en si mateixa, contradicció amb l'estat actual dels coneixements científics».

El tribunal fa aquesta afirmació perquè en primera instància els informes forenses esmentaven la situació de vulnerabilitat en què la víctima es trobava. No obstant això, l'Audiència Provincial de Valladolid en dictaminar considera que la presumpta víctima no «era tan vulnerable per no poder decidir per si mateixa, no es trobava ni en situació d'extrema necessitat, ni de marginalitat o exclusió tal que en cap cas decidís lliurement» (SAP VA 1163/2017, p. 4). Aquesta conclusió és confirmada pel tribunal després de contrastar les diferents proves que es van aportar per fonamentar la inexistència d'una situació de vulnerabilitat.

Un altre cas rellevant és jutjat pel Tribunal Superior de Justícia de Castella i Lleó (STSJ CL 4512/2019, del 4 de novembre de 2019), que absol dues de les persones que havien estat condemnades per l'Audiència Provincial de Lleó per delictes de tràfic d'éssers humans. El Tribunal considera que la víctima no es

trobava en una situació d'especial necessitat o vulnerabilitat més enllà de la precària situació econòmica del seu país d'origen i de l'existència de càrregues familiars. Assenyala que, contràriament a allò que la sentència recorreguda sostenia, no hi havia prova suficient de la comissió del delictes per cap dels acusats i que en virtut del principi *in dubio pro reo* havien de ser absolts.

5.6. Tribunal Europeu de Drets Humans

El TEDH pren coneixement de delictes de tràfic d'éssers humans en virtut de l'article 4 del Conveni Europeu de Drets Humans, en què es prohibeix l'esclavitud, la servitud i els treballs forçats o obligatoris. En diferents sentències el tribunal condemna els estats part per:

violació de l'article 4§2 en haver fallat l'Estat demandat en el compliment de les obligacions derivades d'aquest precepte i, concretament, en l'obligació de prevenir la situació de tràfic d'éssers humans, de protegir les víctimes, de dur a terme una efectiva investigació dels delictes així com de castigar els autors del delictes de tràfic d'éssers humans.

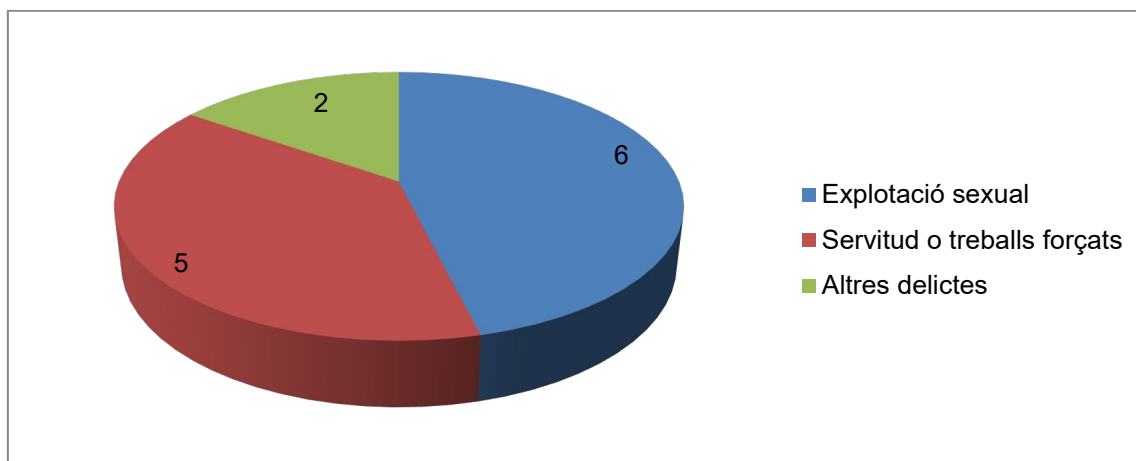
(Assumpte Chowdury i altres vs. Grècia, p. 39)

Durant el període analitzat no hi ha sentències relacionades amb delictes de tràfic d'éssers humans en què l'Estat espanyol formi part. Amb tot, la jurisprudència del TEDH és rellevant perquè considera la vulnerabilitat en un sentit més ampli que els tribunals espanyols en no identificar-la necessàriament amb el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual.

De les 13 sentències analitzades (vegeu el gràfic 9):

- 6 corresponen a delictes que tenen com a finalitat l'explotació sexual (vulneració de l'article 4 del Conveni);
- 5 aborden el tràfic de persones amb fins de servitud o treballs forçats (vulneració de l'article 4 del Conveni);
- 2 es refereixen a altres delictes (vulneració dels articles 3 i 8 del Conveni).

Gràfic 9. Total de sentències examinades del Tribunal Europeu de Drets Humans

Font: elaboració pròpia

Una primera dada rellevant és que hi ha un percentatge més o menys similar de sentències de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual (46%) i explotació laboral (38%), la qual cosa es diferencia dels percentatges dels tribunals nacionals analitzats abans. Cal recordar que en les audiències provincials el percentatge era del 75% de casos amb fins d'explotació sexual, i que en el Tribunal Suprem era d'un 79%.

Un altre aspecte important és el fet que el nombre de condemnes també varia: dels 5 casos de tràfic de persones amb fins d'explotació laboral de què el Tribunal Europeu pren coneixement, 4 són condemnatoris als estats part. En el cas del tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, dels 6 casos analitzats 3 són condemnatoris, en 2 no s'admet el recurs i en 1 s'arriba a un acord amistós entre les parts. Aquests percentatges també són diferents de la tendència dels tribunals nacionals, on hi ha més dificultat que els delictes de tràfic de persones amb fins d'explotació laboral siguin condemnats.

Finalment, és interessant considerar la interpretació que el TEDH duu a terme sobre la vulnerabilitat en tractar casos de treball forçat, la majoria relacionats amb el treball domèstic. En diferents sentències el tribunal adverteix que, si bé l'esclavitud va ser abolida oficialment fa més de 150 anys, l'«esclavitud domèstica» persisteix a Europa i afecta milers de persones, la majoria dones. De fet, 4 de les 5 sentències sobre treballs forçats estan relacionades amb el

treball domèstic i les víctimes són dones estrangeres, menors d'edat o molt joves.

Un altre dels casos dels quals el TEDH pren coneixement està relacionat amb l'explotació laboral de treballadors en els camps de recol·lecció de maduixes de Grècia. El tribunal fa referència a la situació de vulnerabilitat en què es trobaven els treballadors en assenyalar el següent:

El tribunal observa que els demandants van començar a treballar quan es trobaven en situació de vulnerabilitat, com a migrants en situació irregular, sense recursos i amb risc de ser arrestats, detinguts i deportats. Els demandants van constatar, probablement, que en el cas que deixessin de treballar mai no cobrarien els sous que els pertocarien, l'import dels quals s'incrementava amb el transcurs dels dies. I fins i tot, quan els demandants haguessin assumit aquesta circumstància, s'ha de destacar que s'haurien ofert voluntàriament per treballar creient de bona fe que rebrien els seus salaris, per la qual cosa la situació va canviar per la conducta dels ocupadors.

(Assumpte Chowdury i altres vs. Grècia, p. 32)

La jurisprudència del TEDH és rellevant perquè ofereix una reflexió més àmplia sobre la vulnerabilitat en tenir en compte aquest element per a altres casos relacionats amb l'explotació laboral i no tan sols relacionar-ho amb l'explotació sexual, com fan els tribunals espanyols.

En aquest sentit, també és rellevant la vinculació que el TEDH realitza entre el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual i la vulneració de l'article 4 del Conveni que prohibeix el treball forçat, l'esclavitud i la servitud. En l'Assumpte Rantsev vs. Xipre i Rússia el tribunal va sostenir que el tràfic d'éssers humans està comprès en l'article 4 de la Convenció. Assenyala:

No hi ha dubte que el tràfic de persones amenaça la dignitat humana i les llibertats fonamentals de les seves víctimes i no es pot considerar compatible amb una societat democràtica i amb els valors exposats en la Convenció. En vista de la seva obligació d'interpretar el Conveni davant de les condicions actuals, el tribunal considera innecessari identificar si el tracte de què es queixa el demandant constitueix «esclavitud», «servitud» o «treball forçats i obligatori». En canvi, el tribunal conclou que el tràfic de persones en si mateix, en el sentit de l'article 3 (a) del Protocol de Palerm i l'article 4 (a) de la Convenció contra el Tràfic de Persones, està comprès en l'àmbit de l'article 4 de la Convenció.

(Assumpte Rantsev vs. Xipre i Rússia, p. 69, original en anglès, traducció pròpia)

6. La vulnerabilitat segons la jurisprudència

6.1. Segons la modalitat del delicte de tràfic de persones

Com s'ha assenyalat més amunt, de l'anàlisi de les sentències sabem que en l'àmbit espanyol els tribunals relacionen la vulnerabilitat amb el delicte de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual. Això s'esdevé malgrat que l'article 177 bis del Codi penal no restringeix la definició de vulnerabilitat a aquesta modalitat, sinó que està prevista per a totes les formes de tràfic d'éssers humans. En aquest apartat s'analitza el tractament que s'efectua en altres modalitats del delicte per desenvolupar després amb més detall la jurisprudència sobre el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual.

La vinculació que les sentències estableixen amb la modalitat d'explotació sexual pot tenir diferents explicacions. En primer lloc, com que és la modalitat més perseguida i penada pels tribunals espanyols, és previsible que tingui més desenvolupament jurisprudencial que les altres modalitats, en què el tractament jurisprudencial és menor. En aquest sentit, el Quart informe general (durant el període comprès entre l'agost del 2013 i el 30 de setembre de 2014) de GRETA deia el següent:

GRETA ha constatat que alguns països se centren gairebé en exclusiva en el tràfic d'éssers humans per a fins d'explotació sexual i no fan el que caldria per adoptar mesures de prevenció del tràfic de persones per a altres fins. Per exemple, GRETA ha instat les autoritats espanyoles que adoptin les mesures necessàries per conscienciar sobre el tràfic de persones per a fins d'explotació laboral, mitjançant activitats informatives i educatives relatives al tràfic d'éssers humans, incloent-hi el d'infants.

(Assumpte Chowdury i altres vs. Grècia, p. 17)

Aquesta tendència es confirma després de l'anàlisi de les sentències, ja que hom pot advertir les dificultats que afronta l'Estat espanyol per abordar de manera integral les accions de lluita contra el tràfic d'éssers humans en totes les seves modalitats. En part, això respon al fet que els delictes d'esclavitud, servitud i treball forçat no estan tipificats de manera autònoma i independent en el Codi penal. Sobre això, la memòria de la Fiscalia General de l'Estat del 2019 assenjala el següent:

Si el delicte de tràfic d'éssers humans —com hem advertit reiteradament— és un delicte antecedent del corresponent delicte d'explotació (delicte final), l'eficàcia de la lluita contra el primer queda estretament vinculada a la manera en què cada Estat verifiqui el tractament jurídic penal del segon dels delictes d'explotació.

[...] La manera en què el legislador tipifiqui les altres formes d'explotació, significadament la mal denominada «explotació laboral», condicionarà l'èxit de l'acció mundial contra totes les manifestacions de tràfic de persones.

No és possible perseguir amb rigor ni és possible establir un sistema coherent (política o pla) de prevenció del treball forçat ni de la protecció integral de la víctima si no estan tipificats de manera autònoma els delictes d'esclavitud, servitud o treball forçat.

3. És aquí on ens trobem amb una de les majors carències del nostre ordenament jurídic penal: a Espanya no estan tipificats els delictes d'esclavitud, servitud i treball forçat com a delictes propis i independents.

Es pot ser víctima d'un delicte de tràfic de persones amb fins d'esclavitud, de servitud o de treball forçat, però no es pot ser víctima d'un delicte d'esclavitud, de servitud o de treball forçat tal com exigeix el dret internacional.

(Fiscalia General de l'Estat, 2020, p. 1263, destacat propi)

Una altra explicació de la falta de vinculació de la noció de vulnerabilitat amb altres modalitats del delicte de tràfic de persones sorgeix del fet que tant l'article 177 bis com el 187 fan referència a l'abús de la vulnerabilitat de les víctimes com a mitjà del delicte, cosa que no succeeix en els delictes relacionats amb les altres modalitats de tràfic de persones. Per exemple, l'article 311.1 del Codi penal generalment invocat en les sentències de tràfic de persones amb fins d'imposició de treballs o serveis forçats castiga els qui mitjançant engany o abús d'una *situació de necessitat* imposin als treballadors condicions laborals o de Seguretat Social que alterin els seus drets laborals. Per a aquests casos no es fa esment de la vulnerabilitat de les víctimes, sinó de l'engany o l'abús d'una situació de necessitat.

En aquest sentit, la Fiscalia General de l'Estat (2020) adverteix que a Espanya, amb els articles 311 i 312 del Codi penal, només es persegueixen algunes de les manifestacions de l'explotació laboral, però que no es poden identificar amb el treball forçat definit en els instruments internacionals de drets humans, ni, en especial, amb les obligacions que sorgeixen del Protocol del 2014 de

l'Organització Internacional del Treball (OIT) relatiu al Conveni sobre el Treball Forçat, que obliga els estats a adoptar mesures de persecució i càstig als responsables de la imposició de treball obligatori.

6.1.1. Tràfic de persones amb fins d'imposició de treballs o serveis forçats

En analitzar aquesta modalitat és important assenyalar que el nombre de sentències de tràfic de persones amb fins d'imposició de treballs o serveis forçats és molt inferior al de tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual, de manera que és difícil sostenir que hi ha un determinat comportament dels tribunals en aquest sentit. Davant d'aquest context, en aquest apartat es fa referència a casos específics i s'analitzen les interpretacions que hi prevalen, sobretot pel que fa a la vulnerabilitat.

Més amunt s'indicava que el Tribunal Suprem només ha dictat una condemna en aquesta modalitat pel fet de tractar-se de persones en situació d'especial vulnerabilitat per malaltia i discapacitat previstes en l'inc. 4.b) del 177 bis (SAP C 1948/2016, 29 de juliol de 2016). També hi ha un altre cas en què l'Audiència Provincial de Còrdova (SAP CO 1203/2016) condemna una persona per tràfic de persones amb fins d'explotació sexual i imposició de serveis forçats. La sentència és confirmada pel Tribunal Suprem (STS 101/2017).

Per al primer cas, l'Audiència Provincial de la Corunya (SAP C 1948/2016) assenyala que els acusats buscaven persones desvalgudes per circumstàncies econòmiques i pel fet de tenir problemes de salut o malaltia mental a les quals inicialment convencien perquè col·laboressin en diferents tasques, com la neteja, la construcció de recintes o activitats relacionades amb les atraccions de fires que gestionaven. No obstant això, el propòsit dels acusats era tenir a la seva exclusiva disposició aquestes persones per dur a terme aquestes feines sense rebre cap remuneració a canvi. A més, pretenien lucrar-se amb les pensions o ajudes socials de què fossin o poguessin ser beneficiàries. Per aconseguir aquest objectiu generaven un ambient d'agressivitat, tant física com verbal, i d'assetjament amb unes condicions de vida precàries i mancades de la mínima dignitat.

L'audiència provincial assenyala que si bé les víctimes no es coneixien entre elles, compartien característiques similars pel fet de tractar-se de persones que es trobaven soles, que estaven en una situació econòmica precària i que tenien serioses deficiències o limitacions físiques o psíquiques. Tot i que la sentència no fa referència específica als mitjans emprats per cometre el delictes, podrien encaixar dins la violència, la intimidació i l'engany. Diu que els acusats generaven:

un ambient d'agressivitat, tant física com verbal, i d'assetjament, amb unes condicions de vida absolutament precàries i mancades de la mínima dignitat (de manera que havien de dormir en caixes de camions o en coberts, sense accés a un bany, i per tant no disposaven d'aigua calenta per rentar-se), per aconseguir així doblegar la voluntat d'aquestes persones, i generar en elles una situació de por que els impedia no solament negar-se a fer les tasques que se'ls encomanava, sinó també prendre la decisió de marxar, davant el temor de les represàlies que podrien patir si ho feien.

(SAP C 1948/2016, p. 4)

En dictaminar i en valorar la pena fa referència a la situació d'especial vulnerabilitat. Expressa:

Així, pels quatre delictes de tràfic d'éssers humans de l'article 177 bis del Codi penal objecte de condemna, **i en concórrer el subtipus agreujat de tractar-se de víctimes especialment vulnerables per raó de malaltia, discapacitat o situació**, escau imposar als acusats Juan Ignacio i Pedro Miguel la pena, per a cadascun d'ells, i per cadascun dels delictes, de vuit anys i un dia de presó, amb inhabilitació especial [...].

(SAP C 1948/2016, p. 19, destacat propi)

La defensa va interposar recurs de cassació davant el Tribunal Suprem, entre altres raons, pel fet de considerar que s'havia aplicat indegudament l'article 177 bis en no complir-se ni la conducta típica ni l'element subjectiu descrit en la norma. En especial, s'al·legava que no hi havia hagut engany perquè no havia quedat acreditat que se'ls prometés remuneració, sinó treball, allotjament i menjar. En aquest sentit, el Tribunal Suprem considera que les conductes descrites per l'audiència provincial reflecteixen violència i:

en tot cas amb abús de la situació de vulnerabilitat en què es trobaven les víctimes, [unes conductes] per les quals els van imposar treballs forçats pròxims a l'esclavitud, conductes que se subsumeixen sens dubte en el

delicte de tràfic d'éssers humans, correctament aplicat pel tribunal d'instància.

(STS 1226/2017, p. 19)

És a dir, el Tribunal Suprem no tan sols té en compte l'especial vulnerabilitat de les víctimes per agreujar la pena, sinó també per considerar-ho com un mitjà del delicte en assenyalar que hi va haver abús de la situació de vulnerabilitat de les víctimes per part dels acusats.

Una altra sentència rellevant en aquesta modalitat és la dictada per l'Audiència Provincial de Còrdova (SAP CO 1203/2016), del 18 de juliol de 2016, que condemna l'acusada pel delicte de tràfic de persones amb la finalitat d'imposar serveis forçats i d'explotació sexual. En descriure els fets, l'audiència assenyala que la víctima es trobava en una difícil situació econòmica perquè tenia quatre fills menors d'edat, havia estat abandonada per la seva parella i no tenia feina ni disposava de recursos. A més, destaca que els seus fills havien quedat sota la guarda de les institucions romaneses. En aquesta situació va conèixer l'acusada, qui li proposà de viatjar a Espanya, on va dir que podia trobar feina fàcilment, i li va assegurar que si no en trobava podria treballar cuidant la seva neta per 200 € al mes. Després de la seva arribada a Còrdova, la víctima va treballar tots els dies de la setmana tant a la casa de l'acusada com en la de la seva filla. Quan va haver transcorregut un mes, en no haver percebut el seu salari, va demanar els diners que li corresponien, però l'acusada li va manifestar que no li pagaria i que si volia diners s'havia de prostituir.

La sentència assenyala que, davant la situació angoixosa en què es trobava «sense tenir el més mínim coneixement de l'idioma, i davant les contínues amenaces per part de l'acusada de deixar-la sense manutenció», la víctima finalment va acceptar prostituir-se. Diu:

L'acusada, amb la finalitat d'imposar serveis forçats, i d'explotació sexual, i emprant engany, així com abusant de la seva situació de necessitat i vulnerabilitat, va aconseguir que Tania viatgés des de Romania a Espanya, la va traslladar ella personalment i va acollir-la al seu domicili; i 2n. En aquestes condicions d'intimidació, engany i abusant de la seva situació de necessitat la va determinar a exercir la prostitució.

(SAP CO 1203/2016, p. 9)

Així, l'audiència provincial considera que per cometre's el delictes de tràfic de persones hi va haver engany i abús de la situació de necessitat i vulnerabilitat de la víctima. Encara que no especifica quins es refereixen a la situació de necessitat i quins a la vulnerabilitat, considera com a elements d'aquesta situació: la situació angoixosa en què es trobava la víctima quan coneix l'acusada, els quatre fills a càrrec seu, l'abandó de la seva parella, la falta de recursos i feina, l'oferta de treball. Ja a Còrdova s'hi afegeix el desconeixement del castellà. En considerar aquests elements, per al tribunal la indefensió de la víctima era total. Després agrega que aquesta «vulnerabilitat provoca una total dependència, i ha d'acceptar forçosament, davant la falta de pagament, de prostituir-se», la qual cosa reflecteix la vinculació que duen a terme els tribunals entre la vulnerabilitat i l'explotació sexual, en el sentit que semblaria que és més senzill considerar que hi concorre un altre tipus d'explotació, en aquest cas la laboral, quan ja s'ha acreditat la finalitat d'explotació sexual o la seva consumació.

El Tribunal Suprem confirma aquesta tendència de vincular ambdues situacions, tot i que després assenyala que la seqüència és diferenciable només a efectes dialèctics. Diu:

El treball en condicions pròximes a la semiesclavitud i després el forçament fàctic per exercir la prostitució atempten contra la dignitat humana. El primer període d'estada a Espanya treballant al servei de l'acusada que es negava a assignar-li una retribució dibuixa amb nitidesa una diferència de la fase posterior de prostitució, una solució de continuïtat. N'hi hauria prou per a la tipicitat de l'article 177 bis CP amb aquesta primera etapa de treball dependent orfe de remuneració. En tot cas, convé subratllar que es destaca aquesta inicial seqüència diferenciable només als efectes dialèctics. Per si sola n'hi ha prou per a la tipicitat de l'article 177 bis (imposició de treball o pràctiques similars a la servitud), encara que no existís la prostitució posterior.

(STS 101/2017, p. 6)

Si bé tot seguit el Tribunal Suprem assenyala que l'aprofitament de la vulnerabilitat seria suficient per ajustar-se plenament a la tipicitat de l'article 177 del Codi penal, i que també esmenta el treball dependent sense remuneració com a element tipificador, la majoria de les sentències estudiades duen a terme una interpretació més rígida en jutjar sobre el tràfic de persones amb fins d'imposició de treballs o serveis forçats.

En els altres casos analitzats, les audiències provincials consideren que no es presenten els elements necessaris per qualificar els fets com a delictes de tràfic de persones o bé el tipifiquen com a delictes contra els drets dels treballadors.

Per al primer cas, l'Audiència Provincial de Sevilla diu:

Quant al delictes de l'article 177 bis ja es va dir que no s'ha demostrat l'emprament de violència i intimidació exigible per a l'apreciació de qualsevol de les seves modalitats típiques. Tampoc no ha estat suficient la prova de càrrec amb vista a l'acreditació de l'emprament d'engany o abús de situació de superioritat per obtenir el consentiment dels denunciants. Com es va indicar es va tractar d'una peculiar captació en origen a través d'una de les persones que precisament va acabar sent considerada víctima, Victoriano. Tot i que aquest delictes és formal no de mera activitat, tampoc no consta que la finalitat fos la imposició de treballs o de serveis forçats en els termes que preveu el precepte invocat per acusació pública.

(SAP SE 2890/2017, p. 9)

Les interpretacions que s'analitzen reflecteixen el tractament diferenciat que la jurisprudència duu a terme per als casos de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual i laboral. Mentre que els fets descrits en aquests casos coincideixen amb els que generalment s'assenyalen per descriure la situació de vulnerabilitat de les víctimes de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, aquests fets no arriben a ser considerats com a tal en els casos de tràfic d'éssers humans per a la imposició de treballs o serveis forçats. En aquest últim cas, en general, els tribunals realitzen una interpretació més restrictiva.

En aquest sentit és interessant analitzar un cas del qual va prendre coneixement l'Audiència Provincial de València (SAP V 1072/2019), del 12 de març de 2019, en què finalment considera que els fets jutjats no constitueixen delictes de tràfic de persones, sinó explotació laboral, perquè les condicions del treball no van ser les que es van pactar inicialment en origen. L'Audiència Provincial de València diu:

En sentit estricte, els fets declarats provats constitueixen un delictes continuat contra els drets dels treballadors, sancionat en l'article 311, apartat 1, del Codi penal, perquè els acusats es van valer de l'engany i de l'abús de la situació de necessitat en què es trobaven els treballadors per imposar-los unes condicions de treball i de Seguretat Social que van perjudicar, van suprimir o van restringir els drets que tenien reconeguts per disposicions legals o convenis col·lectius.

(SAP V 1072/2019, p. 22)

Segons el relat dels fets, els acusats formaven part d'una agrupació familiar dedicada a traslladar persones de nacionalitat búlgara amb escassos recursos econòmics per treballar en tasques agrícoles a Espanya, especialment en la recol·lecció de cítrics. Per desenvolupar la feina se'ls imposaven condicions de vida caracteritzades per l'amuntegament en pocs metres quadrats i en condicions insalubres. Se'ls imposaven llargues jornades laborals, de sol a sol, sense cap dia de descans. A més, els acusats es quedaven amb la totalitat o una part del que s'havia pagat al·legant que els treballadors havien de tornar les despeses de transport, menjar i habitatge a Espanya. Per assegurar-se que feien la seva feina, se'ls retenia la documentació personal, tant espanyola com búlgara.

Els relats de les víctimes, aplegats en la sentència, coincideixen en les condicions d'amuntegament en què vivien i en les gairebé inexistent condicions higièniques, ja que arribaven a viure entre 15 i 30 persones en un espai reduït. La sentència assenyala que les persones «vivien amuntegades en diferents habitacions amb matalassos tronats i sense cap tipus de protecció davant de les inclemències meteorològiques» (SAP V 1072/2019, p. 3).

Quant a les condicions laborals, els testimonis de les víctimes, aproximadament 17 persones més unes altres 19 que van fer la denúncia a les dependències policials però que després no la van ratificar en seu judicial, coincideixen sobre l'engany que van viure en origen. Una de les víctimes assenyala que a Bulgària se li havia promès feina en la recol·lecció de taronges a 1 € per caixó. No obstant això, quan va començar a treballar la paga es va reduir a 1 € per dos caixons a causa dels deutes contrets pel viatge, sense que finalment arribés a rebre cap suma pel treball dut a terme.

Així mateix, el testimoni d'un matrimoni relata que van ser reclutats per una oferta de treball de 50 € per dia, però després els acusats la van reduir a 23 € diaris. Van assenyalar que vivien amb uns altres 30 treballadors en el mateix habitatge i que desenvolupaven jornades de treball extenuants durant els mesos de setembre i octubre. La suma acordada tampoc no va ser pagada i quan van demanar que els tornessin la documentació retinguda van ser

copejats en diverses ocasions. En la seva declaració, una altra de les víctimes narra que havia treballat en la verema i la recol·lecció de patates amb jornades laborals de 8 o 9 hores diàries durant els mesos de setembre i octubre, i que va rebre només 150 € pel treball realitzat. Les condicions quant a l'habitatge també eren d'amuntegament, atès que compartia habitació amb 7 persones en un habitatge compartit con unes altres 30 persones.

En valorar els fets, l'Audiència Provincial de València considera que els testimonis de les víctimes havien quedat provats. Diu:

Abans que res, van ser convençuts per venir a Espanya oferint-los unes condicions de **treball molt temptadores pels ingressos i per com suposadament viurien**. S'ha de remarcar que es tractava **de persones que es trobaven especialment necessitades** pel fet d'estar en atur o per tenir a càrrec seu una família, i que el seu nivell cultural i social era molt baix (paletes, pastors, agricultors, etc.), de la qual cosa es desprèn que amb aquell engany **van abusar també de la seva necessitat**.

A més, mai no van signar contractes individuals de treball ni consta que fossin a la Seguretat Social. A això s'afegeix el fet que **les condicions de treball i de cobrament no van ser les inicialment promeses: no van cobrar o van cobrar molt poc. I les jornades de treball eren de sol a sol, gairebé sense descansos i gairebé sense festius (només els dies de pluja). L'allotjament era infame: amuntegats en habitacions per a quatre o més persones, amb matalassos agafats d'abocadors**. Les fotos són la millor descripció de tot això. El menjar tampoc no era especialment bo, **fins i tot procedent d'abocadors**, tal com ja ha quedat dit.

(SAP V 1072/2019, p. 22, destacat propi)

Tanmateix, en dictaminar considera que els fets descrits constitueixen delictes contra els drets dels treballadors sancionat en l'article 311.1 del Codi penal perquè els acusats es van valer de l'engany i de l'abús d'una situació de necessitat per imposar-los unes condicions de treball que van vulnerar els seus drets laborals. Per a l'audiència no constitueixen delictes de tràfic d'éssers humans amb fins de treballs o serveis forçats perquè no es deriva amb claredat que els treballadors fossin esclaus o estiguessin en una situació anàloga. Diu:

És ben veritat que, segons van declarar alguns dels denunciants, **els va costar anar-se'n del lloc perquè ni tenien diners ni la seva documentació espanyola ni sabien on anar exactament**, atès que els acusats ni els pagaven ni els donaven els diners necessaris per marxar ni els volien donar la seva documentació, i a vegades se'n van anar sense

diners i **van romandre a la intempèrie un o diversos dies** fins a rebre ajuda de les forces policials i d'altres institucions benefactores.

També és possible pensar que hi concorrien alguns trets propis del delictes de tràfic d'éssers humans vinculat a la idea de treballs forçats, la qual cosa es podria centrar en el fet que **els acusats feien tot el que podien per impedir que alguns treballadors marxessin, bé retenint-los la documentació, bé no donant-los pràcticament diners.**

Però de tot el que s'ha exposat anteriorment no es deriva amb claredat que aquests treballadors fossin esclaus o estiguessin en una posició semblant a la d'un esclau, perquè no eren propietat de ningú, ni tampoc es pot afirmar que van estar sotmesos coactivament a treballs forçats en contra de la seva voluntat, especialment si es té present que els treballadors tenien llibertat de moviments i de comunicació. Una altra cosa diferent és si van ser enganyats sobre les condicions del treball, de l'allotjament o del menjar, o si els acusats van abusar de la necessitat que tenien els treballadors en detriment dels drets d'aquests. Però això ja no és objecte del delictes en examen, centrat en el tràfic d'éssers humans, i es refereix més aviat al delictes que atempta contra els drets dels treballadors, tal com es veurà a continuació.

(SAP V 1072/2019, p. 21, destacat propi)

El fet que l'Audiència Provincial de València condemni els acusats pels delictes contra els drets dels treballadors i no per tràfic d'éssers humans és rellevant, no solament per les penes imposades, sinó perquè els delictes protegeixen béns jurídics diferents. Mentre que el tràfic d'éssers humans protegeix la dignitat i integritat moral de les persones, els articles del Codi penal que castiguen la vulneració dels drets dels treballadors els protegeixen com a integrants del mercat laboral. Amb relació a l'article 311, la sentència diu:

I en la STS 995/2000, del 30 de juny (recurs 3947/1998), s'indica que el tipus penal «protegeix no tant el treballador com a tal, sinó com a integrant del mercat de treball, i és per això el bé jurídic protegit la seguretat jurídica del treballador en el manteniment de la feina i les altres condicions del treball.

(AP V 1072/2019, p. 22)

Així doncs, per a l'audiència provincial els tractes rebuts pels treballadors, que considera provats, no afectaven la seva dignitat i integritat moral, sinó els seus drets laborals. A més, la interpretació que duu a terme sobre les condicions d'explotació i esclavitud és massa estreta, la qual cosa reflecteix les dificultats que hi ha per considerar altres modalitats de tràfic de persones com a delictes.

En aquest sentit és útil la interpretació del TEDH en l'Assumpte Chowdury i altres vs. Grècia, en què adverteix que els tribunals grecs realitzen una interpretació molt restrictiva del concepte de tràfic d'éssers humans. Diu:

El Tribunal constata que el Jutjat Penal va absoldre els demandants de delictes de tràfic d'éssers humans, especialment pel fet que **els treballadors no estaven en una situació de total desprotecció i que la seva llibertat de moviment no s'havia vist compromesa, pel motiu que eren lliures per deixar la seva feina** (vegeu el paràgraf 26-27, abans citat). No obstant això, el Tribunal posa en relleu que la restricció de la llibertat de moviment no és un requisit perquè una situació pugui ser qualificada de treball forçat o fins i tot de tràfic d'éssers humans. **Les restriccions rellevants no es refereixen al treball en si mateix, sinó a certs aspectes de la vida de la víctima que suposin una violació de l'article 4 del Conveni i, especialment, a una situació de servitud. El Tribunal reitera en aquest punt que el Tribunal Penal de Patres va adoptar una interpretació restrictiva del concepte de tràfic d'éssers humans basant-se en elements específics de la servitud a fi d'evitar qualificar la situació dels demandants de tràfic d'éssers humans** (vegeu el paràgraf 100). Tanmateix, hi pot concórrer una situació de tràfic de persones encara que la víctima tingui llibertat de moviment.

(Assumpte Chowdury i altres vs. Grècia, p. 38, destacat propi)

Així mateix, en el procés davant el TEDH es van presentar les alegacions de l'Organització Internacional contra l'Esclavitud, que considera que l'abús de vulnerabilitat és la nota característica de totes les formes d'explotació previstes i prohibides en l'article 4 del Conveni. Per aquest motiu, considera que aquests conceptes han de ser el punt de partida en què es basi el TEDH per valorar la forma d'explotació en relació amb l'article 4 del Conveni. Aquestes valoracions haurien de ser tingudes en compte pels tribunals espanyols en el moment de considerar les altres modalitats de tràfic d'éssers humans.

Un altre aspecte rellevant que sorgeix de l'anàlisi de les sentències de les audiències provincials pel que fa al tràfic d'éssers humans amb fins d'imposició de treballs o serveis forçats és que, en general, els fets es comparen amb les situacions anàlogues de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, malgrat que són modalitats diferents. En aquest sentit, cal parlar breument de la jurisprudència de l'Audiència Provincial d'Albacete (SAP AB 908/2016, SAP AB 727/2017 i SAP AB 575/2019) perquè ha pres coneixement de diversos casos de tràfic d'éssers humans amb fins d'imposició de treballs o serveis forçats, en els quals manté l'analogia amb el tràfic de persones amb fins

d'exploració sexual però no considera que les víctimes es trobin en situació de vulnerabilitat.

En la sentència SAP AB 727/2017, la fiscalia considerava que hi havia hagut captació, transport o acolliment de fins a 12 persones mitjançant engany amb finalitat de sotmetre'ls a servitud. No obstant això, per al tribunal, si bé aquestes persones havien estat captades o transportades, no havia quedat acreditat que el viatge fos fruit d'engany i tampoc que hi hagués la mínima intencionalitat de l'acusat de sotmetre'ls a servitud o treballs forçats. Per al tribunal l'acusat va actuar amb la intenció d'ajudar un amic que volia portar el seu pare a Espanya, i continua:

Pot ser que el viatge defraudés les expectatives laborals dels qui van venir des de Romania, i també és possible (molt possible) que esperessin unes condicions diferents d'allotjament, però no consta mínimament que pretengués l'acusat en comptes de «donar un cop de mà» al seu amic, aprofitar-se d'ells, i fins al punt exigít pel delictes imputat, això és, tractar-los com a mera mercaderia per lucrar-se, pel que ja s'ha dit, sobretot quan no consta tampoc cap lucre, sinó més aviat el contrari.

(SAP AB 727/2017, p. 6)

Per fonamentar la seva decisió assenyala que els delictes de tràfic de persones requereixen una greu situació de limitació de la llibertat que compromet greument la dignitat de les persones: Diu:

Ja indicàvem en la nostra sentència del 25 de novembre de 2016 com supòsits de **tràfic de persones en la jurisprudència partien d'una greu situació de limitació de la llibertat que comprometia greument la dignitat personal en casos per exemple d'exigència de grans sumes de diners com a excusa per a aquella limitació.**

(SAP AB 727/2017, p. 5, destacat propi)

En el cas que fa referència en la citació anterior, l'Audiència Provincial d'Albacete considera que per a la concurrència dels fins d'exploració previstos en l'article 177 bis inc. 1.a), s'han de donar un complet sotmetiment a algú o a alguna cosa. Diu:

[...] servitud, concepte inseparable del de serf, que remet, deixant de banda significats específics, a la situació **de la persona completament sotmesa a algú o alguna cosa, o entregada al seu servei**. Més concretament, l'acusació especifica més i remet al concepte de «servitud per deutes». Es

tractaria d'una situació igualment caracteritzada **pel complet sotmetiment** a què s'ha al·ludit quan és conseqüència de l'existència d'obligacions pecuniàries en favor de l'acusat.

(SAP AB 908/2016, p. 4, destacat propi)

Per la seva banda, en una altra sentència on s'acusa els condemnats de reclutar persones per a treballs agrícoles, s'assenyala:

S'ha de destacar que es tracta d'un delictes consistent en el comerç o contraban d'éssers humans, el seu control o subordinació, per a la seva explotació; se sanciona el seu trasllat (captació, transport, acolliment...), sigui físic, o el seu canvi de control per l'explotador, in consentit (forçat amb violència o intimidació o fraudulent/enganyós) amb la finalitat o intencionalitat de la seva explotació (sexual, laboral o personal); s'entén per explotació laboral —que és l'invocat aquí— no qualsevol abús de les condicions laborals, sinó una cosa molt més greu: **la imposició de treballs forçats o la seva esclavitud, entenent com a tal l'anul·lació de la voluntat de la víctima, de la seva capacitat de decisió, per dominar-la, sense que sigui suficient la violència o la mera falta de llibertat [...]**.

Doncs bé, amb vista a la comprovació d'uns actes tan greus, la prova vàlida practicada **no revela que fos una situació tan dramàtica i gravíssima**.

(SAP AB 575/2019, destacat propi)

Les interpretacions del tribunal són rellevants perquè en descriure els fets als quals van ser sotmeses les presumptes víctimes no els consideren amb la gravetat suficient per qualificar-los com a delictes de tràfic de persones, malgrat que en diferents casos es consideren provats l'engany i les condicions indignes de vida a què havien quedat exposades. Tot i que fan referència a sentències de delictes de tràfic de persones per a explotació sexual per dictaminar no valoren en cap moment la possible situació de vulnerabilitat en què es poden trobar les víctimes, la qual cosa es pot explicar per la identificació que la jurisprudència espanyola duu a terme de la vulnerabilitat amb el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual i amb allò assenyalat anteriorment pel TEDH sobre les interpretacions massa estrictes del delictes de tràfic d'éssers humans.

Així, l'anàlisi de les sentències sota aquesta modalitat reflecteix els problemes assenyalats en diferents informes sobre les dificultats que hi ha en l'àmbit de l'Estat espanyol per detectar les víctimes de tràfic de persones sota altres

modalitats i oferir-los una protecció efectiva. Si tenim en compte les dades presentades per l'OIT, que alerten sobre l'existència d'un alt percentatge de persones que estan obligades a treballar de manera forçada (aproximadament 20 milions el 2016), les interpretacions realitzades per la jurisprudència són problemàtiques perquè contribueixen a mantenir la invisibilitat i la impunitat d'aquesta modalitat del delictes de tràfic de persones. Aquest delictes afecta de manera desproporcionada les nenes i les dones, atès que constitueixen el 71% de les víctimes d'«esclavitud moderna», segons la informació aportada per l'OIT.

6.1.2. Servitud o pràctiques anàlogues a la servitud

L'Audiència Provincial de Sevilla (SAP SE 3303/2015), en sentència del 20 d'octubre de 2015, condemna els acusats per delictes de tràfic de persones amb fins d'imposar pràctiques anàlogues a la servitud. Si bé no fa menció de la situació de vulnerabilitat de les víctimes, els seus perfils són força semblants als de les altres modalitats. Eren persones que es trobaven en precàries situacions personals, laborals i socials, molt pròximes a la indigència. Van ser captades al seu país d'origen mitjançant engany d'un contracte de treball, però el veritable propòsit era obligar-los a furta fruita o a pelar cables i a fer activitats domèstiques sense cap retribució. També van ser mantingudes en precàries condicions d'allotjament i manutenció.

La sentència considera que les víctimes van ser sotmeses a condicions pròximes a l'esclavitud. Diu:

[...] integra també l'element finalístic del delictes d'imposar als així captats certs treballs no retribuïts o serveis forçats, en una pràctica molt similar a l'esclavitud i a la servitud, tot això va mes allà de l'eventual tracte degradant que, alternativament, acceptava la defensa (i que demostra que en realitat accepta l'atemptat contra la integritat moral que, d'alguna manera, forma part del tràfic d'éssers humans).

(SAP SE 3303/2015, p. 10)

La resolució va ser confirmada pel Tribunal Suprem (ATS 3460/2016), que tampoc no valora la possible situació de vulnerabilitat de les víctimes.

6.1.3. Mendicitat

En general, les sentències de tràfic d'éssers humans amb fins de mendicitat tampoc no valoren si les víctimes es troben en situació de vulnerabilitat malgrat que els perfils són similars als de la resta de modalitats. Només la sentència de l'Audiència Provincial de Las Palmas de Gran Canaria (SAP GC 1870/2017) fa referència a la situació de vulnerabilitat de la víctima en un cas en què als acusats se'ls imputen delictes de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual i mendicitat.

La víctima que va ser sotmesa a mendicitat era una persona gran, treballava de pastor a Romania i tenia escassos mitjans econòmics. Per a l'audiència provincial, l'acusat l'havia enganyat i havia abusat de la situació de vulnerabilitat en què es trobava per convèncer-la que es traslladés a Espanya amb el propòsit de canviar d'aires i millorar la seva situació. Diu:

Així doncs, d'aquest marc probatori cal afirmar sense cap ocasió al dubte que Romeo, aprofitant-se de la confiança basada en el parentiu amb el seu oncle Óscar i **de la vulnerable situació en què aquest es trobava, amb escassos recursos i problemes d'alcoholisme**, li va oferir anar-se'n amb ell a Espanya sota la falsa promesa de passar-hi un temps i canviar d'aires en millor situació i tenint garantits l'allotjament i la manutenció.

(SAP GC 1870/2017, p. 15, destacat propi)

La sentència analitza detalladament el delicte de tràfic d'éssers humans i, en caracteritzar els mitjans del delicte, diu el següent:

Les diverses modalitats d'abusos —d'una situació de superioritat, de necessitat o de vulnerabilitat de la víctima— comprenen aquelles relacions de prevalença del subjecte actiu ben derivades d'una situació de superioritat respecte a la víctima, bé en un estat de necessitat en què aquesta es troba, bé de la seva específica vulnerabilitat per raó de la seva curta edat, malaltia o una altra condició semblant.

(SAP GC 1870/2017, p. 9)

En fer menció específica de les víctimes de tràfic de persones amb fins de mendicitat, assenyala:

Des del punt de vista victimològic s'ha de tenir en compte que, en relació amb aquesta concreta forma d'explotació, resulta molt freqüent que la víctima ni tan sols sigui conscient d'aquesta seva condició, o que

directament la negui o rebutgi com a conseqüència d'unes especials circumstàncies de vulnerabilitat (malaltia, discapacitat, minoria d'edat o edat avançada) que li impedeix ser conscient de la seva pròpia situació.

(SAP GC 1870/2017, p. 11)

La sentència va ser confirmada pel Tribunal Suprem (STS 1011/2018), el qual no esmenta la situació de vulnerabilitat de la víctima en prendre coneixement del recurs de cassació. El Tribunal Suprem anteriorment havia pres coneixement d'un altre cas relacionat amb el tràfic de persones amb fins de mendicitat (ATS 1415/2014). En la sentència confirma la resolució de primera instància i tampoc no fa referència a la possible vulnerabilitat de la víctima.

6.1.4. Explotació per fer activitats delictives

Del total de sentències analitzades, dues tenen com a objectiu el tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació per realitzar activitats delictives. Només una sentència fa menció de l'abús de la situació de necessitat o vulnerabilitat de la víctima en ser menor d'edat i tenir relació de parentiu amb els acusats.

Es tracta d'un cas en què una menor d'edat va ser traslladada a Barcelona per fer activitats delictives, en especial delictes contra el patrimoni. Per a l'Audiència Provincial de Barcelona (SAP B 14574/2019) el mitjà comissiu va ser l'abús d'una situació de superioritat o vulnerabilitat de la víctima estrangera, ja que els acusats eren el pare, la mare i el germà gran de la menor. A més, per als jutges i jutgesses intervinents havia quedat acreditat que el pare havia venut la seva filla a un tercer perquè l'explotés en la realització d'activitats delictives a França. Així mateix, la sentència considera que hi concorre el tipus agreujat pel fet que la víctima era menor d'edat (article 177 bis, 4 CP).

Si bé l'Audiència Provincial de Barcelona esmenta tant la situació de vulnerabilitat com de superioritat com a mitjà comissiu del delictes, desenvolupa amb més profunditat aquesta última en haver-hi relació de parentiu. Diu:

[...] van emprar el mitjà comissiu d'abús de superioritat o vulnerabilitat de la víctima estrangera, atès que els acusats Benjamín - Eladio i Margarita són els pares de Casilda, que en tenien la custòdia, la qual els va ser conferida per la DGAIA, després que la menor romangués uns dies al centre DIRECCION003, de manera que la menor va restar sota la seva

dependència i control en situació d'inferioritat, i els processats Benjamín i Margarita van actuar amb prevalença de la seva relació de parentiu.

(SAP B 14574/2019, p. 6)

6.1.5. Celebració de matrimonis forçats

Finalment, només hi ha una sentència de tràfic d'éssers humans que inicialment va ser qualificada en la modalitat de celebració de matrimoni forçat, però el tribunal intervinent va considerar que la finalitat era la imposició de treballs o serveis forçats.

L'Audiència Provincial de Huelva (SAP H 1317/2019) va prendre coneixement d'un cas en què una menor d'edat s'havia casat amb l'acusat a Romania sota el ritu gitano. En els fets descrits per la sentència s'assenyala que la família de la menor s'havia compromès a fer una contraprestació econòmica per aquesta unió, de la qual s'havia abonat una part. Després de la celebració del casament, la menor va anar a viure a Espanya amb l'acusat i «es dedicava diàriament a fer les feines de la llar i a tenir cura d'altres nens petits que vivien a la casa o li eren encomanats amb aquesta finalitat» (SAP H 1317/2019, p. 3).

Per a l'Audiència Provincial de Huelva els fets descrits no poden ser qualificats com a tràfic de persones amb fins de celebració de matrimoni forçat perquè la legislació espanyola no reconeix la unió sota el ritu gitano com a matrimoni, per la qual cosa decideix considerar-ho com una pràctica anàloga a l'esclavitud.

Diu:

En primer lloc no estem, com ja s'ha dit, en presència d'un matrimoni; i en segon lloc, el que preveu el Conveni és el matrimoni en si, no la situació subsegüent o originada pel matrimoni, encara que en aquest cas **sembla que l'única interpretació lògica seria estimar aquesta situació subsegüent compresa en el concepte d'institució o pràctica anàloga a l'esclavitud**, ja que no tindria sentit que ho fos la cerimònia o acte d'unió i **no la situació generada per aquesta cerimònia.**

(SAP H 1317/2019, p. 11, destacat propi)

Amb aquesta interpretació, la menor va ser víctima d'un delictes de tràfic de persones amb fins d'imposició de serveis forçats pel fet d'estar dedicada a dur

a terme feines de la llar i sota la dependència de la voluntat del seu marit, l'acusat. Continua la sentència:

No resulta rellevant el consentiment que Elisa donés a la unió esmentada, ni els sentiments que posteriorment hagi pogut desenvolupar envers Argimiro, ja que el consentiment en la víctima del delictes, tant de l'article 177 bis 1 a) com 2, resulta irrellevant [...].

La situació resultant en què va quedar **Elisa es pot equiparar amb la de servei forçat o explotació**, conceptes dels quals el Codi penal no ofereix la definició però que en concepte natural comprenen les circumstàncies d'una menor d'edat que és traslladada per preu del seu país i col·locada en un **ambient on s'espera d'ella treball diari, en condicions de falta d'autonomia personal, cosificació i dependència del seu marit major d'edat**, com proven les transcripcions que recollim en els fets provats de la sentència que evidencia una limitació en l'ús del telèfon mòbil. A més, havent de complir també amb el que s'espera d'una companya sentimental, tot això com a conseqüència de la transmissió per Evangelina a Argimiro i Argimiro, a canvi de diners.

(SAP H 1317/2019, p. 12, destacat propi)

Per justificar la seva decisió l'audiència pren jurisprudència del Tribunal Suprem amb relació als casos de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, encara que adverteix que la situació de la menor no es pot equiparar amb la que viuen dones que són traslladades a Espanya i obligades a prostituir-se. No obstant això, considera que es presenta una *situació de tràfic de persones de menor entitat* i, a més, matisada *per condicionants ètnics i culturals*. Diu:

El Tribunal Suprem ha declarat que en el delictes de tràfic d'éssers humans es requereix que l'autor conegui la situació precedent de la captació de la víctima, i englobi la seva conducta en algun dels verbs típics de l'acció. **I, a més, que el delictes no desapareix fins que no conclogui la vulnerabilitat, amenaça o intimidació a la víctima (sentències del Tribunal Suprem del 9 d'abril de 2015 i del 17 de juny de 2016). Totes aquestes circumstàncies es donaven en Elisa, perquè malgrat que no estava físicament privada de llibertat sí que vivia en un context de dominació i falta d'alternatives reals** a la prestació de les activitats que d'ella demanaven i esperaven els acusats.

(SAP H 1317/2019, p. 12, destacat propi)

Així, els jutges intervinents consideren que la menor es trobava en una situació de vulnerabilitat, amenaça o intimidació en viure en un context de dominació i falta d'alternatives reals. Això malgrat que manifestés la seva conformitat amb el matrimoni i que no es pogués determinar amb precisió la data de celebració

del casament («Finalment, l'escrit d'acusació no fixa ni tan sols la data de la boda, que en teoria també va poder celebrar-se una vegada Elisa hagués complert els setze anys»). De fet, inicialment també s'acusava del delictes d'abús sexual, que finalment va ser absolt, perquè en el moment de la seva arribada a Espanya la menor tenia més de setze anys.

Finalment, l'Audiència Provincial de Huelva va condemnar els acusats (marit, la seva mare i mare de la menor) pel delictes de tràfic de persones i els va imposar prohibició d'aproximació i de comunicació amb la menor per qualsevol mitjà durant tres anys. Aquest cas és rellevant en dos sentits. En primer lloc, perquè fa referència, encara que no es faci explícitament, a la definició de vulnerabilitat aportada en l'article 177 bis, en assenyalar que la menor no disposava d'alternatives reals a la prestació de les activitats que li demanaven els acusats. A més, adverteix que el delictes de tràfic de persones no desapareix fins que no conclogui la vulnerabilitat, amenaça o intimidació.

En segon lloc, és interessant tenir en compte els elements que pren el tribunal per considerar que la menor es troba en una situació similar o pràctica anàloga a l'esclavitud: fer feines domèstiques al domicili on vivia i tenir cura de menors. Crida l'atenció el tractament diferenciat que duu a terme l'audiència provincial si tenim en compte les dificultats que hi ha perquè s'acrediti la finalitat d'imposició de treballs o serveis forçats en altres casos, on les condicions d'explotació són manifestes i provades.

6.2. Segons els òrgans intervinents i reforma de la LO 1/2015

Com s'ha dit més amunt, els tribunals que intervenen per valorar les diferents modalitats de delictes de tràfic d'éssers humans, en general no alteren el significat de vulnerabilitat pres en primera instància. Tampoc no fan referència explícita a la definició introduïda en la reforma de la LO 1/2015, excepte en els casos assenyalats.

Mereix una menció especial la jurisprudència del TEDH que ha pres coneixement de diversos casos de tràfic d'éssers humans per a treballs i serveis forçats i esmenta la situació de vulnerabilitat de les víctimes. En

diferents oportunitats el TEDH condemna els estats membres per no haver ofert la protecció necessària que li imposa el Conveni Europeu de Drets Humans, en especial l'article 4, que prohibeix l'esclavitud i el treball forçat. El TEDH pren coneixement de diferents casos en què menors estrangeres van ser esclavitzades per a la realització de feines en el servei domèstic, el qual és descrit com una de les formes d'«esclavitud moderna». En la sentència de l'Assumpte Siliadin vs. França, del 26 d'octubre de 2005, es considera que la víctima, com a menor d'edat, no tenia recursos, era vulnerable i es trobava aïllada, sota la total dependència dels acusats, els quals li havien confiscat la documentació. Assenyala:

Com a menor d'edat, no tenia recursos i era vulnerable, estava aïllada i no tenia mitjans per viure en un altre lloc que a la casa del Sr. i la Sra. B., on compartia el dormitori dels nens, atès que no se li havia ofert cap altre allotjament. Estava completament a mercè del Sr. i la Sra. B., ja que li havien confiscat els seus papers i li havien promès regularitzar la seva situació migratòria, cosa que mai no s'havia esdevingut.

A més, a la demandant, que temia ser arrestada per la policia, en cap cas se li va permetre sortir de la casa, excepte per portar els nens a les seves classes i diverses activitats. Per tant, no tenia llibertat de moviment ni temps lliure. Com que no l'havien enviat a l'escola, malgrat les promeses fetes al seu pare, la demandant no podia esperar que la seva situació millorés i depenia completament del Sr. i la Sra. B.

(Cas Siliadin vs. França, p. 34, original en anglès, traducció pròpia)

Així, el TEDH considera que en aquestes condicions la demandant va ser sotmesa a treball forçat i servitud, de manera que condemna l'Estat francès per incompliment de l'article 4 del Conveni, per no haver pres les mesures necessàries per prevenir i sancionar aquests delictes.

Amb el transcurs dels anys el TEDH va prendre coneixement de diferents situacions de tràfic d'éssers humans amb fins d'imposició de servitud domèstica, tant de dones estrangeres menors com majors d'edat. En la sentència de l'Assumpte C. N. vs. The United Kingdom, del 13 de febrer de 2013, condemna el Regne Unit per incompliment de l'article 4 del Conveni. En aquest cas, la víctima era una dona d'Uganda que va viatjar al Regne Unit per fugir de la violència sexual i física en què vivia. Un familiar la va ajudar a arribar al Regne Unit, però una vegada allà li va prendre el passaport. La víctima va

començar a treballar dia i nit cuidant una parella d'ancians, durant tres anys i mig, només tenia lliure una tarda al mes. Per aquesta activitat no rebia cap salari, ja que els ocupadors ho donaven al familiar. Quan les autoritats angleses hi van intervenir li van negar l'asil i la unitat policial especialitzada que va prendre coneixement del cas tampoc no va considerar que fos víctima de tràfic de persones.

Per valorar els fets, el tribunal esmenta la Recomanació 1523 sobre l'esclavitud domèstica (2001) del Consell d'Europa, en què s'assenyala que el fet de privar a les víctimes de la seva documentació les col·loca en una total situació de vulnerabilitat enfront dels seus ocupadors. Diu:

Assenyala que els passaports de les víctimes són sistemàticament confiscats, cosa que les deixa en una situació de total vulnerabilitat enfront dels seus ocupadors, i a vegades en una situació pròxima a l'empresonament, on són sotmeses a violència física i/o sexual.

(Cas C. N. vs. The United Kingdom, p. 11, original en anglès, traducció pròpia)

Així, els elements que té en compte per considerar que les víctimes es troben en situació de vulnerabilitat són la minoria d'edat, el gènere, l'aïllament la situació d'irregularitat amb els permisos de residència, el temor de la policia i la confiscació de la documentació.

Finalment, en l'Assumpte Chowdury i altres vs. Grècia, del 30 de març de 2017, el TEDH fa esment de l'abús de la situació de vulnerabilitat a què van ser sotmesos 42 treballadors als camps de recol·lecció de maduixes de Grècia. Per explicar que entén per *abús*, pren com a referència l'Informe explicatiu del Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic de persones, que exposa el següent:

Per abús de situació de vulnerabilitat s'ha d'entendre tot aquell supòsit en què la víctima no té alternativa real i acceptable més que sotmetre's a l'abús. **La vulnerabilitat pot ser de qualsevol tipus, física, psicològica, emocional, familiar, social o econòmica. La situació pot, per exemple, comprendre casos d'inseguretat o irregularitat administrativa de la víctima, dependència econòmica o una fràgil salut.** En definitiva, la situació pot ser qualsevol estat de dificultat en què un ésser humà accepta ser explotat. Persones que abusen d'aquestes situacions infringeixen

flagrantment els drets de les persones, atemptant contra la integritat i dignitat, i respecte dels quals no hi pot haver renúncia vàlida.

(Assumpte Chowdury i altres vs. Grècia, p. 15, destacat propi)

També fa menció del que ha assenyalat l'Organització Internacional contra l'Esclavitud, que considera que l'article 4 del Conveni ha anat evolucionant al llarg del temps i que una nota característica de totes les formes d'explotació és l'abús de vulnerabilitat, per la qual cosa aquests conceptes han de ser el punt de partida del tribunal per valorar qualsevol forma d'explotació en relació amb l'article 4 del Conveni.

En les seves consideracions, el TEDH indica que els demandants van començar-hi a treballar quan es trobaven en situació de «vulnerabilitat, com a migrants en situació irregular, sense recursos i amb risc de ser arrestats, detinguts i deportats». Considera, a més, que en un primer moment no van deixar de treballar perquè creien de bona fe que rebrien els seus salaris, i després perquè van constatar que en el cas que deixessin de fer-ho mai no cobrarien els diners que els devien.

Un altre aspecte important de la sentència és que el TEDH adverteix que els tribunals locals tenen l'obligació d'interpretar la legislació nacional prenent en compte els instruments internacionals en què l'Estat és part. Considera que en el cas analitzat els tribunals grecs havien interpretat i aplicat de manera molt restrictiva el concepte de tràfic d'éssers humans. Aquestes consideracions són rellevants en el moment d'analitzar la jurisprudència dels tribunals espanyols, on les interpretacions també són restrictives, en especial quan la finalitat és la imposició de treballs o serveis forçats. La jurisprudència del TEDH pot ser una guia important a l'hora de valorar la possible situació de vulnerabilitat en què es troben les persones sotmeses a diferents modalitats del delictes de tràfic de persones.

7. Diferents aproximacions de la vulnerabilitat en el delictes de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual

En aquest apartat es presenten les consideracions que duu a terme la jurisprudència amb relació a la vulnerabilitat en els delictes de tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual.

Com s'ha assenyalat en analitzar el marc jurídic, l'article 177 bis fa referència a la vulnerabilitat en tres oportunitats. En primer lloc, a fi de considerar-la com un mitjà del delictes quan es produeix abús d'una situació de vulnerabilitat. En segon lloc, per delimitar el que entén per situació de necessitat o vulnerabilitat. I, finalment, per agreujar la pena en casos en què la víctima o les víctimes són especialment vulnerables per raó de malaltia, estat gestacional, discapacitat o situació personal, o quan hi ha menors d'edat.

En les sentències analitzades la jurisprudència fa diferents interpretacions sobre la vulnerabilitat. En alguns casos la defineix com una característica pròpia del delictes, en d'altres la considera com un mitjà delictiu, i en uns altres casos és entesa com a agreujant de la pena quan les víctimes són especialment vulnerables, per exemple quan són menors d'edat. Igualment, en reiterades oportunitats, es té en compte la vulnerabilitat per definir els delictes de prostitució coercitiva en el context del tràfic de persones. Finalment, en algunes sentències els tribunals consideren que no hi ha els elements suficients per acreditar que les presumptes víctimes es troben en situació de vulnerabilitat.

7.1. La situació de vulnerabilitat com a característica general del delictes

En diverses sentències analitzades les audiències provincials assenyalen que en el delictes de tràfic d'éssers humans hi ha una situació de vulnerabilitat subjacent en què les víctimes no tenen una alternativa real i acceptable a sotmetre's a l'abús. La jurisprudència considera que la vulnerabilitat pot ser física, psicològica, emocional, familiar, social, econòmica i, fins i tot, cultural.

En aquest sentit, l'Audiència Provincial de Barcelona (SAP B 11117/2014), en la sentència del 15 de setembre de 2014, és una de les primeres a desenvolupar detalladament el delictes de tràfic d'éssers humans. Ho fa en jutjar un cas d'especial importància atesa la magnitud de les persones encausades, la multiplicitat de víctimes i la gravetat dels delictes que se'ls imputaven. S'acusava 19 persones de pertànyer a una organització delictiva que es dedicava a introduir de manera il·legal dones nigerianes molt joves, fins i tot algunes menors d'edat, amb la intenció d'obligar-les a prostituir-se al carrer o en clubs de cites. Les víctimes es trobaven sotmeses fins que paguessin l'enorme deute que els deien que havien contractat com a conseqüència d'haver estat traslladades fins a Espanya.

En caracteritzar el delictes de tràfic de persones diu la sentència:

En el tràfic d'éssers humans i la prostitució forçada hi ha subjacent una situació de vulnerabilitat en què la víctima no té una alternativa real i acceptable, llevat de sotmetre's a l'abús, i aquesta vulnerabilitat és física, psicològica, emocional, familiar, social, econòmica, i té fins i tot el component cultural. La situació de necessitat, moltes vegades urgent i apressant, es troba, doncs, implícita en el contraban de persones.

(SAP B 11117/2014, p. 99)

La interpretació de l'Audiència Provincial de Barcelona és important perquè incorpora la perspectiva de gènere i vincula el delictes amb el llegat de l'esclavitud. Assenyala el següent:

El tràfic de persones per a l'explotació sexual comporta una espècie d'aquest tràfic, com a fenomen general, en què la major part de les víctimes són dones, moltes inclús adolescents i fins i tot nenes, i en la gènesi del qual no solament s'han de tenir en compte factors econòmics, socials i culturals, sinó que s'explica també des de la perspectiva de gènere, i s'identifica amb el procés que condueix a l'esclavització, cosa que és la plasmació de la realitat contemporània amb l'històric comerç transatlàntic d'esclaus.

(SAP B 11117/2014, p. 99)

Després d'analitzar els fets, els jutges i jutgesses intervinents van considerar que els acusats es prevalien de la situació de vulnerabilitat de les víctimes, tant en l'origen com en la destinació. La sentència assenyala:

[...] la situació de vulnerabilitat, tant en l'origen com en la destinació, totalment precària d'aquestes dones, desconexores de l'idioma

espanyol, mancades absolutament de coneixements sobre el lloc on eren i de qualsevol mena de relació personal aliena al seu propi grup de referència, a les quals privaven de documentació, o se la retenien, circumstàncies de què els membres de la trama s'aprofitaven, ja que les pressionaven tant a elles com als seus familiars més propers, i amb això doblegaven la seva voluntat, mitjançant pressions físiques, psicològiques i culturals.

(SAP B 11117/2014, p. 23)

Així, la sentència fa referència tant a la situació de les dones al país d'origen com en el de destinació. Quant a la situació en origen, assenyala que eren dones que provenien de països deprimits econòmicament, sumides en la pobresa. També fa menció d'aspectes culturals quan indica el següent:

Pel que fa al perfil de la víctima del tràfic de persones, i quant a les dones nigerianes, tant la seva cultura com les creences religioses tenen un paper important a l'hora de mantenir-la en la seva explotació, en funció d'ancestrals atavismes molt arrelats en aquesta població, i la seva situació de vulnerabilitat és causada per la discriminació que, de per si, pateixen pel seu origen i raça, així com per la seva situació juridicoadministrativa.

(SAP B 11117/2014, p. 99)

Per la seva banda, esmenta la vulnerabilitat a què es troben exposades en la destinació, no tan sols per la discriminació que pateixen per qüestions de gènere i raça, sinó també per la situació juridicoadministrativa en què es troben.

Expressa:

Així, no solament es tracta de dones que venien d'un país deprimat econòmicament, sumides en la pobresa, sinó que a més es trobaven en una situació administrativa irregular, en extremes situacions de dificultat; pel fet de no tenir feina, domicili, permís de residència, pel seu desconeixement de l'idioma, pel fet de ser en un lloc estrany sense vinculació social familiar o laboral, i aquestes són circumstàncies que preses l'una independentment de l'altra, per si soles no integren la vulnerabilitat, però sumades o concurrent, confluint totes, en una mateixa persona, per descomptat, sí que la configura.

(SAP B 11117/2014, p. 152)

En aquest sentit, la sentència esmenta elements que són considerats de manera recurrent en la jurisprudència per descriure la situació de vulnerabilitat de les víctimes: pobresa al país d'origen, falta de treball, situació administrativa irregular en la destinació, desconeixement de l'idioma, manca de vincles familiars i socials, discriminació per qüestions de raça i gènere, joventut o

minoria d'edat. També és important la precisió que duu a terme en considerar que aquestes circumstàncies per si mateixes no integren la vulnerabilitat, sinó que sumades o confluint totes en una mateixa persona la configuren.

El Tribunal Suprem (STS 1275/2016) va confirmar la sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona, només va introduir alguns canvis en les penes imposades en virtut de la reforma de la LO 1/2015. En els anys successius allò assenyalat per l'Audiència Provincial de Barcelona va marcar jurisprudència en altres sentències relacionades amb el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual (entre d'altres, SAP GC 2145/2015, SAP GC 1870/2017 i SAP B 13628/2015).

D'altra banda, l'Audiència Provincial de Las Palmas de Gran Canaria (SAP GC 1870/2017), en sentència del 15 de maig de 2017, també aporta elements per considerar la vulnerabilitat com una característica més general del delictes de tràfic de persones. Esmenta el Pla integral de lluita contra el tràfic de dones i nenes amb fins d'explotació sexual (2015-2018), aprovat pel Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, i també l'exposició de motius de la Directiva 2011/36/UE del Parlament Europeu i del Consell, en què es reconeix l'especificitat del tràfic de persones en funció del sexe, assenyalant que el tràfic d'éssers humans afecta de manera diferent les dones i els homes. La sentència, en què se citen els documents anteriors, adverteix que el tràfic d'éssers humans afecta de manera desproporcionada les nenes i les dones, que solen estar sotmeses a tràfic de persones amb fins d'explotació sexual. Això es produeix com a conseqüència de la seva major vulnerabilitat, motivada, entre d'altres, pels factors següents:

- El sistema d'organització social que perpetua els models de desigualtat per raó de gènere i permet la devaluació de dones i nenes amb caràcter general, i en particular en situacions de conflictes armats, desplaçament de poblacions, pertinença a minories ètniques, etc.
- La feminització de la pobresa.
- La desigualtat en l'educació, la formació o l'àmbit laboral.
- L'explotació del desig d'emigrar per millorar les seves condicions de vida i les del seu entorn.

(SAP GC 1870/2017, p. 10)

Per la seva banda, l'Audiència Provincial de Barcelona, en la sentència del 24 de juliol de 2017 (SAP B 14984/2017), considera que el concepte normatiu de *tràfic de persones* col·loca la víctima en una situació objectiva de vulnerabilitat en què es troba privada de reivindicar i exercitar els drets que són inherents a la seva dignitat humana. Assenyala:

[...] és la víctima del delictes perquè el concepte normatiu de *tràfic de persones* la col·loca en una situació objectiva de vulnerabilitat en què es trobarà privada de reivindicar i exercitar els drets que són inherents a la dignitat humana i, per tant, sense protecció jurídica enfront de possibles abusos laborals, socials o de tota mena o, cosa que és el mateix, en una situació objectiva d'indefensió que les fa esdevenir fàcilment «objecte» o «mercaderia» a mercè de desaprofitejats que es lucren precisament de la vulnerabilitat en què les sumeix la seva situació (sentències del Tribunal Suprem, entre d'altres, del 3 de desembre de 2013 i del 24 d'octubre de 2014).

(SAP B 14984/2017, p. 7)

Així mateix, la sentència de l'Audiència Provincial de Valladolid (SAP VA 1163/2017), del 9 d'octubre de 2017, expressa el següent:

El que es pretén amb aquest tipus penal és, òbviament, recollir totes les conductes que contribueixen a l'explotació d'éssers humans. I estableix la concurrència, d'una banda, de violència, intimidació, engany, etc., i de l'altra, d'alguna de les modalitats descrites, captar, transportar, traslladar, acollir, rebre. És a dir, el que es castiga és l'explotació de persones en situació de vulnerabilitat amb els fins descrits en el tipus.

(SAP VA 1163/2017, p. 3)

La sentència de l'Audiència Provincial de Las Palmas de Gran Canaria (SAP GC 2452/2017), del 27 de novembre de 2017, fa la mateixa interpretació.

Aquestes consideracions coincideixen amb el que va assenyalar el TEDH en l'Assumpte Chowdury i altres vs. Grècia en fer referència al que va exposar l'Organització Internacional contra l'Esclavitud, la qual considera que l'abús de la vulnerabilitat és la nota característica de totes les formes d'explotació prohibides per l'article 4 del Conveni, que han de ser el punt de partida del TEDH per jutjar aquests delictes.

Així mateix, diferents estudis i instruments elaborats per organismes internacionals consideren que la vulnerabilitat és un aspecte fonamental en la

mateixa noció del tràfic d'éssers humans. El document temàtic Abús d'una situació de vulnerabilitat i altres «mitjans» en el context de la definició de tràfic de persones, elaborat per l'Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (UNODC), assenyala que en el context del tràfic d'éssers humans el terme *vulnerabilitat* acostuma a emprar-se per fer referència als factors intrínsecs, ambientals o contextuals que augmenten la susceptibilitat d'una persona o grup de convertir-se en víctimes. Diu:

En general, es reconeix que aquests factors inclouen violacions dels drets humans, com la pobresa, la desigualtat, la discriminació i la violència per raó de gènere, que contribueixen a crear situacions de privació econòmica i condicions socials que limiten les opcions personals i faciliten l'activitat dels traficants i explotadors. De manera més específica, entre els factors que solen considerar-se significatius en relació amb la vulnerabilitat de les persones a convertir-se en víctimes de tràfic de persones (i que a vegades s'extrapolen com a possibles indicadors de tràfic d'éssers humans), s'inclouen el sexe, la pertinença a un grup minoritari i la falta d'una condició jurídica reconeguda. S'ha determinat que els nens són intrínsecament vulnerables al tràfic de persones, i que hi ha altres factors de vulnerabilitat que els afecten, com viatjar sense acompanyant o no tenir una partida de naixement.

(UNODC, 2013, p. 12)

En aquest sentit, és important tenir en compte la distinció que duu a terme el document elaborat per la UNODC entre la vulnerabilitat com a forma de susceptibilitat al tràfic de persones i la vulnerabilitat com a mitjà pel qual es comet el delicte. En l'estudi s'insisteix en aquest aspecte perquè adverteixen que hi ha una gran confusió entre ambdues situacions. Indiquen que el simple fet que una persona sigui vulnerable al tràfic de persones, per exemple pel seu gènere o per la pobresa, a vegades es pren com a indicatiu o com a prova que s'ha satisfet el mitjà exigint en la definició del delicte. D'altra banda, assenyalen que una aparent falta de vulnerabilitat inicial pot portar a la conclusió que una persona en realitat no ha estat víctima del tràfic d'éssers humans, cosa que s'esdevé en l'àmbit espanyol, on hi ha limitacions tant per detectar possibles víctimes de tràfic de persones en altres modalitats com per castigar el delicte quan s'han detectat.

Tenint en compte aquestes consideracions és rellevant distingir entre aquelles característiques personals i socials que col·loquen les persones en major

situació de vulnerabilitat i aquelles que són imposades pels traficants durant l'execució del delictes. Amb relació al primer aspecte, els elements personals i/o socials a què fan referència les sentències són: edat, gènere, pobresa, escassa formació cultural, inexperiència, família desestructurada, fills i familiars a càrrec, desig de migrar, creences religioses o culturals, transsexualitat, desconeixement de l'idioma i de l'entorn. Per la seva banda, relacionat amb la vulnerabilitat generada pels traficants, s'esmenta: no tenir mitjans de subsistència, deute exorbitant, situació d'irregularitat, retirament de documentació, allunyament de l'entorn familiar i social, aïllament, dependència emocional dels captors, enamorament, amenaces de trucar a la policia, desarrelament, jurament vudú.

Finalment, cal dir que diverses de les sentències analitzades descriuen les condicions personals i socials de les víctimes, però no les consideren expressament com a característiques d'una situació de vulnerabilitat. Per contra, altres sentències prenen aquests elements com a indicadors d'una situació de vulnerabilitat i com a mitjà del delictes de tràfic de persones, tal com s'analitza a continuació.

7.2. Com a mitjà del delictes: abús d'una situació de vulnerabilitat

La majoria de les sentències que fan referència a la vulnerabilitat ho fan per considerar-la com un mitjà del delictes. No obstant això, són poques les sentències analitzades que la consideren com l'únic mitjà, atès que en general l'esmenten al costat d'altres, com la violència, la intimidació o l'engany. Així mateix, en la majoria dels casos en què les víctimes són menors d'edat la jurisprudència esmenta la situació de vulnerabilitat en les quals es troben exposades.

Abans de la reforma de la LO 1/2015, la sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona, SAP B 11117/2014, assenyala que el tràfic de persones abusiu ve configurat per l'ús de les situacions d'abús de poder o d'abús d'una situació de

vulnerabilitat de la víctima. També ofereix una definició dels diferents mitjans del delictes que requereixen abús. Diu:

Les diverses modalitats d'abusos —d'una situació de superioritat, de necessitat o de vulnerabilitat de la víctima— comprenen aquelles relacions de prevalença del subjecte actiu bé derivades d'una situació de superioritat respecte a la víctima, bé en un estat de necessitat en què aquesta es troba, bé de la seva específica vulnerabilitat per raó de la seva curta edat, malaltia o una altra condició similar. És a dir, **preveu els altres supòsits consistents en situacions de prevalença del subjecte actiu respecte a la víctima que li creen una impotència psíquica per negar-se als requeriments de l'agent i que limiten altament o anul·len la voluntat de la víctima.**

(SAP B 11117/2014, p. 105, destacat propi)

Així, adverteix que aquesta modalitat preveu els altres supòsits en què el subjecte actiu s'aprofita d'una situació o posició d'avantatjosa superioritat amb la víctima que limiten o anul·len la seva voluntat. En parlar de vulnerabilitat fa menció de les situacions previstes en l'inc. 4.b) per agreujar la pena. No obstant això, en dictar sentència sobre el cas que jutja assenyala que en les víctimes concorrien unes condicions personals i de vida que, sumades, les col·locaven en la situació de vulnerabilitat descrita pel Codi penal. Diu:

[...] sense que puguem obviar que hi concorrien unes condicions personals i de vida que, sumades, considerem que les parifiquen a la situació de vulnerabilitat de què parla el nostre CP. En definitiva, s'aprofiten de la situació de misèria en què vivien al seu país d'origen o de la seva situació de desvaliment a Espanya, desproveïdes de documentació, de recursos econòmics, sense cap arrelament i sense conèixer l'idioma, en un entorn aliè i moltes vegades hostil.

(SAP B 11117/2014, p. 105)

És a dir, la sentència considera tant la situació de vulnerabilitat de les víctimes en l'origen (*aprofitament de la situació de misèria en què vivien al seu país d'origen*) com en la destinació (*situació de desvaliment a Espanya, desproveïdes de documentació, de recursos econòmics, sense cap arrelament, sense conèixer l'idioma i en un entorn aliè i moltes vegades hostil*).

La resta de les sentències analitzades que fan referència a la vulnerabilitat varien en aquest aspecte, ja que algunes esmenten la situació de vulnerabilitat en l'origen, d'altres fan menció de la situació en la destinació i unes altres es

refereixen a totes dues. Amb tot, a vegades no és tan senzill separar un moment d'un altre perquè, tal com estableix la jurisprudència, el tràfic d'éssers humans és un delictes que es desenvolupa en el temps i no desapareix fins que no conclogui la vulnerabilitat, l'amenaça o la intimidació a la víctima o les víctimes (STS 2776/2016).

No obstant això, les sentències sovint consideren que l'abús de la situació de vulnerabilitat és un mitjà que va de manera conjunta o successiva amb un altre. En la majoria dels casos es considera que els acusats enganyen les víctimes aprofitant-se de la seva situació de vulnerabilitat, o que en un primer moment són captades a través de l'engany i després, ja col·locades en una situació de vulnerabilitat, abusen d'aquesta situació. La violència, la intimidació i les amenaces són pràctiques habituals en el delictes de tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual.

Entre les sentències que fan referència a la situació de vulnerabilitat en la destinació cal destacar la dictada per l'Audiència Provincial de Madrid (SAP M 260/2015) el 20 de gener de 2015. S'hi jutja un cas en què la víctima era una noia romanesa captada per la seva antiga parella, que vivia a Espanya. La jove va entrar en contacte amb l'acusat a través de les xarxes socials, que la va convèncer per tornar a iniciar una relació amorosa amb ell i viure junts. Una vegada que la noia es va traslladar a Espanya, l'acusat li va dir que havia de prostituir-se, i va amenaçar-la de fer mal al seu fill i a la seva família, que vivien a Romania. Diu la sentència:

Adela, **en el moment de la seva arribada**, té dinou anys, amb escassa formació cultural, només ha anat sis anys a l'escola, desconeix l'idioma, no coneix el país ni la ciutat de Madrid, sense conèixer ningú aquí, **la situació de vulnerabilitat està**, per tant, **igualmente acreditada**.

(SAP M 260/2015, p. 6, destacat propi)

Igualment, la sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona (SAP B 13628/2015), del 23 de novembre de 2015, pren coneixement d'un cas en què una jove romanesa és enganyada per un dels acusats al seu país d'origen amb una oferta de treball a Tenerife. No obstant això, la veritable intenció dels

acusats era traslladar-la a Barcelona i obligar-la a prostituir-se en benefici seu.

Diu la sentència:

La víctima com en tantes ocasions desconeixia els fins, es trobava en situació precària des del punt de vista econòmic, arriba a Espanya sense conèixer ningú a banda del seu captor, i no coneix tampoc l'idioma. Es diu per la defensa que és ciutadana comunitària, és cert, ho era en el moment dels fets, però per descomptat entenem que això no exclou la seva consideració de vulnerabilitat, perquè s'ha provat l'existència d'aquest engany previ, el fet que li paguessin el transport, que ella no va abonar, la falsa promesa de treball i la posterior exigència sota amenaces per a ella i la seva família de l'exercici de la prostitució. Romania va entrar a la Unió l'any 2007, i per descomptat això dona més facilitats de moviments, i de mantenir les dones al país de destinació forçades a exercir la prostitució sense enfrontar-se a inconvenients administratius de regularització de la situació d'elles, eludint més fàcilment els controls d'entrada desapareguts, així com els requisits d'estada.

(SAP B 13628/2015, p. 5)

En aquest sentit, és interessant la interpretació que duu a terme el Tribunal Suprem (ATS 6495/2016) en conèixer del cas. Si bé confirma la sentència, en descriure la situació de la víctima considera que es troba en estat de necessitat, no de vulnerabilitat. Diu:

En el relat de fets provats hi concorren tots i cadascun dels elements a què es refereix l'article 177 bis del Codi penal i en concret estableix, de manera nítida, **l'estat de necessitat de la víctima derivat de la seva precària situació econòmica**; l'engany realitzat pel recurrent en afirmar que el trasllat a Espanya tenia com a objecte que la víctima treballés de cambrera a Tenerife; la conducta típica consistent a «traslladar, transportar o acollir»; i, finalment, la concurrència d'una de les finalitats que hi eren previstes, l'explotació sexual.

(ATS 6495/2016, p. 6, destacat propi)

Una altra sentència semblant la va dictar l'Audiència Provincial de Lleida (SAP L 464/2017), el 14 de juliol de 2017, en què l'acusat contactava amb noies d'entre 21 i 28 anys per mitjà d'un conegut seu a Veneçuela i els oferia la possibilitat de treballar a Espanya com a cambres. Així que les dones arribaven a la destinació les obligaven a treballar als seus locals i percebien un 50% de l'import de les consumicions dels clients o de la quantitat que obtinguessin per mantenir relacions sexuals amb ells. Per a l'Audiència hi havia engany i abús de la situació de vulnerabilitat de la víctima perquè l'acusat:

es va aprofitar de l'engany amb què es va aconseguir que la testimoni protegida deixés el seu país i el seu entorn familiar i social, **cosa que va afavorir així la situació de vulnerabilitat en què es trobava en arribar al nostre país, ja que ni era lliure per decidir on anar ni tampoc va tenir cap opció de fer-ho**. Per aquest motiu va anar on l'acusat li va dir que havia d'anar, sense deixar-li cap opció a l'hora d'exercir o no la prostitució.

(SAP L 464/2017, p. 6, destacat propi)

D'altra banda, com s'assenyala més amunt, en diferents ocasions les sentències fan referència a la successió de mitjans. És a dir, que en un primer moment es pot obtenir el consentiment de les víctimes amb engany, però després s'empra un altre mitjà, com l'abús d'una situació vulnerabilitat, la intimidació i/o la violència. La sentència de l'Audiència Provincial de Tenerife (SAP TF 2400/2015), dictada el 2 de desembre de 2015, descriu aquesta situació en prendre coneixement d'un cas en què dues dones nigerianes van ser enganyades amb una oferta de treball falsa. Diu:

A partir d'aquest moment es produeix un acolliment de les víctimes per a la seva explotació sexual; ja no hi ha engany, però el consentiment de les víctimes (o la seva acceptació de la situació d'explotació que sobrevé) s'obté a partir d'una combinació de la seva **evident situació de vulnerabilitat, intimidació i un cert grau de violència, i de la situació de dependència** que els mateixos acusats alimenten, és a dir, es tracta d'un consentiment que no exclou, sinó que confirma, el delictes imputat (article 177 bis.3 CP).

(SAP TF 2400/2015, p. 11, destacat propi)

Aquesta sentència descriu detalladament la situació de vulnerabilitat en què es trobaven les víctimes i l'aprofitament per part dels acusats. Fa referència a la vulnerabilitat en la destinació pel fet de ser dones negres, joves, que no parlaven espanyol, que desconeixien la cultura espanyola i que no tenien recursos econòmics ni amistats o familiars a qui poguessin recórrer. A més, se sentien amenaçades per la policia, atès que prèviament havien estat internades en un centre d'internament d'estrangers. Tampoc no tenien un altre lloc on quedar-se a banda del domicili fixat pels acusats, els quals els reclamaven el pagament d'un deute inassumible. Diu la sentència:

En aquesta situació, és evident que «no tenien una altra alternativa real o acceptable excepte sotmetre's a l'abús», és a dir, que es trobaven en una «situació de vulnerabilitat» tal com la defineix l'article 2.2 de la Directiva

2011/36/UE, relativa a la prevenció i la lluita contra el tràfic d'éssers humans, un precepte (l'article 2) que és objecte de transposició tant en l'article 177 bis CP vigent en la data dels fets com en la seva redacció actual.

(SAP TF 2400/2015, p. 11)

La sentència assenyala que en un primer moment hi ha engany i després aprofitament de la situació de vulnerabilitat generada, la qual cosa, per a l'audiència, es pot considerar com un mitjà idoni per a la comissió d'aquest tipus de delictes. Igualment, indica que la situació de vulnerabilitat era reforçada per altres mitjans:

[...] d'una banda, evitant que les víctimes establissin contacte amb tercers (limitació de les seves sortides a l'exterior, prohibició de contactes amb altres ciutadans de raça negra en els quals eventualment poguessin arribar a donar-se suport, limitació de les comunicacions amb la seva família), vigilat el desenvolupament de la seva activitat al carrer i recorrent a la intimidació directa o indirecta —contactant amb les seves famílies— o fins i tot a la violència física. Per la seva banda, Trinidad controlava, bé ella mateixa, bé per mitjà d'altres noies, l'activitat de NUM006 i NUM007 al carrer, tal com confirma la prova valorada *supra*; s'aprofitava de la situació de vulnerabilitat i dependència en què es trobaven les víctimes i, com ja s'ha indicat, la va reforçar tant com calia controlant la seva activitat i recorrent a la intimidació quan era necessari.

(SAP TF 2400/2015, p. 11)

Per a l'audiència els fets relatats constitueixen el delictes de tràfic de persones perquè la captació, el trasllat i l'allotjament de les víctimes es duu a terme especialment en l'última fase dels fets, abusant de la vulnerabilitat i necessitat de les víctimes.

En prendre'n coneixement a través del recurs de cassació, el Tribunal Suprem (STS 2776/2016) considera que els fets enjudiciats compleixen amb tots els requisits del delictes de tràfic de persones perquè els acusats captaven ciutadanes sota l'aparent oferiment de feina com a perruqueres. Ja en la destinació eren comminades a exercir la prostitució, i així s'aprofitaven de la situació de vulnerabilitat i necessitat en què es trobaven. Un altre element important que assenyala la sentència és que encara que alguns actes aïllats poden suggerir que les víctimes disposaven de llibertat ambulatoria això no és

així quan es tracta de persones sense documentació, sense coneixement de l'idioma del país on són i que viuen en un entorn de terror. Diu:

Com a mostra per confirmar la situació de vulnerabilitat de les víctimes es pot al·ludir a la conversa reflectida en el resum policial al foli 188, en la qual l'interlocutor de Gregorio —una persona que també sembla que es dedica a l'explotació de dones— es refereix al fet que també ha tingut problemes amb una de les noies, però que aquesta ha estat detinguda per la policia (estrangeria) i, en ser posada en llibertat, ha tornat immediatament amb ell i li ha lliurat diners.

(STS 2776/2016, p. 8)

Si bé les sentències analitzades no ho vinculen expressament amb la situació de vulnerabilitat, sovint s'esmenta el desarrelament com un estat que es materialitza amb el trasllat de la víctima a la destinació. El Tribunal Suprem (STS 1020/2018) diu el següent:

El desarrelament consisteix en el fet que la víctima és separada del lloc o medi on s'ha criat o habita, de manera que es tallen els vincles afectius que hi té mitjançant l'ús de la força, la coacció i l'engany. L'objectiu del desarrelament és evitar el contacte de la víctima amb les seves xarxes socials de suport: família, amistats, veïns, a fi de provocar unes condicions d'aïllament que permeten al traficant mantenir-ne el control i explotar-la. El desarrelament es materialitza en el trasllat de la víctima al lloc d'explotació. Quan s'arriba a la destinació final la víctima és desposseïda, amb molta freqüència, dels seus documents d'identitat i viatge, així com d'altres pertinences que la relacionin amb la seva identitat i amb els seus llaços familiars i afectius.

(STS 1020/2018, p. 11)

Altres sentències fan referència a la vulnerabilitat en l'origen, com la dictada per l'Audiència Provincial de Saragossa (SAP Z 103/2016) el 15 de gener de 2016. Del relat dels fets sorgeix que un dels acusats va conèixer una noia el dia que complia 18 anys, amb la qual va establir una relació i van començar a conviure. Després d'un temps, la va obligar a exercir la prostitució al seu país d'origen, Romania, i va ser enganyada perquè es traslladés a Espanya fent-li creure que només s'hi estaria una setmana. Però quan ja era a la destinació li van retirar la documentació i la van obligar a mantenir-se en la prostitució. La sentència diu:

Per tant, hi concorren almenys dos dels mitjans commissius exigits pel precepte pels quals els acusats van aconseguir traslladar la víctima fins a Espanya amb una finalitat d'explotació sexual, l'ús de la intimidació i l'abús d'una situació de superioritat dels acusats sobre la víctima i **de la**

vulnerabilitat de la víctima, que havia iniciat una relació sentimental amb Vidal amb prou feines tres mesos abans de ser traslladada a Espanya, quan va complir els 18 anys d'edat i de la inexperiència i ignorància de la qual es van prevaler els acusats per traslladar-la a Espanya.

(SAP Z 103/2016, p. 7, destacat propi)

Altres elements que es tenen en compte són l'edat, el desconeixement de l'idioma i dels costums espanyols, la falta d'amistats i familiars. El Tribunal Suprem (STS 4658/2016) confirma la sentència de primera instància, tot i que no fa referència a la situació de vulnerabilitat de la víctima.

Per la seva banda, la sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona (SAP B 2609/2016), del 15 de febrer de 2016, pren coneixement d'un cas en què hi havia multiplicitat d'imputats als quals s'acusava d'integrar un entramat coordinat i dirigit a la captació de dones nigerianes per explotar-les sexualment a Espanya. L'audiència assenyala que les víctimes eren dones joves i vulnerables que es trobaven en una situació econòmica precària. Els acusats, aprofitant-se d'aquesta situació, els oferien viatjar a Espanya per treballar o formar-se professionalment a canvi d'una quantitat de diners, que oscil·lava entre els 30.000 i els 50.000 euros. Una vegada en territori espanyol, les obligaven a exercir la prostitució. La sentència diu el següent:

Totes les declaracions de les víctimes, testimonis protegits, presenten elements clarament similars; totes elles es troben en situació de vulnerabilitat i són captades a Nigèria per venir a Espanya amb la promesa d'una feina legal o formació professional, i per a això els exigeixen fortes sumes de diners, entorn de 50.000 euros, unes sumes que finalment es veuen obligades a tornar exercint la prostitució contra la seva voluntat i sota greus amenaces.

(SAP B 2609/2016, p. 10)

La sentència de l'Audiència Provincial de Còrdova (SAP CO 1203/2016), del 18 de juliol de 2016, també fa referència a l'abús de la situació de vulnerabilitat en què es trobava la víctima en el moment de ser captada. Assenyala que passava per una difícil situació econòmica, ja que tenia quatre fills menors d'edat, havia estat abandonada per la seva parella, i no tenia feina ni recursos. Fins i tot, els seus fills havien quedat sota la guarda de les institucions romaneses. La sentència diu el següent:

L'acusada [...] emprant engany, així com abusant de la seva situació de necessitat i vulnerabilitat, va aconseguir que Tania viatgés des de Romania a Espanya, la va traslladar ella personalment i va acollir-la al seu domicili; i 2n. En aquestes condicions d'intimidació, engany i abusant de la seva situació de necessitat la va determinar a exercir la prostitució.

(SAP CO 1203/2016, p. 9)

El Tribunal Suprem confirma aquesta interpretació en la sentència STS 101/2017 en assenyalar que l'aprofitament de la vulnerabilitat, per un altre cantó, és suficient per ajustar-se plenament a la tipicitat de l'article 177 CP.

Una altra sentència rellevant en aquest sentit és la de l'Audiència Provincial de Lleida (SAP L 708/2017), del 30 de maig de 2017, que acusa diverses persones del delictes de tràfic de persones sobre una dona nigeriana que és enganyada amb una oferta de treball. L'audiència considera que la víctima, sola en un país estranger, sense diners i únicament en contacte amb aquelles mateixes persones que havien participat en el seu viatge a Europa, no tenia més opció que la de dedicar-se a una activitat a la qual en qualsevol altre cas no hauria accedit voluntàriament. Per al tribunal el tràfic de persones fraudulent i el tràfic de persones abusi acostumen a ser les modalitats més comunes de comissió del delictes. Diu:

En efecte, el tràfic de persones fraudulent constitueix una forma més subtil, ja que consisteix en aquelles maniobres dirigides a fer que la víctima accepti o consenteixi viciadament patir una situació de sotmetiment de què difícilment es podrà escapar, com així va ocórrer en aquest cas. En aquest cas, ambdós acusats es van aprofitar de l'engany amb què es va aconseguir que la testimoni deixés el seu país i la seva família, **així com de la situació de vulnerabilitat en què es trobava en arribar a Europa perquè ni era lliure per decidir on anar, ni tampoc tenia cap opció de fer-ho**. Per aquest motiu simplement va anar on els acusats li van dir que havia d'anar, sense deixar-li cap opció, igual que no la tenia a l'hora d'exercir o no la prostitució.

(SAP L 708/2017, p. 9, destacat propi)

El recurs de cassació interposat davant el Tribunal Suprem (STS 1020/2018) confirma la sentència, en relació amb els principals imputats. Però en descriure la situació de la víctima no fa referència a l'abús de la situació de vulnerabilitat, sinó a l'abús de superioritat o de necessitat. Per al Tribunal Suprem les accions dels acusats queden subsumides en l'article 177 bis pel fet de ser dutes a

terme amb engany i abús de superioritat sobre una persona *indigent, desarrelada i indefensa*, en ser perpetrades amb la intenció d'exploitar-la sexualment. En referir-se a una de les acusades, diu el següent:

La conducta de la recurrent queda així diàfanament compresa en l'article 177 bis del Codi penal, que castiga els qui enviïn des de fora d'Espanya a aquest país, sota intimidació, o amb abús de superioritat o de necessitat, una persona a fi que sigui destinada a l'exploració sexual.

(STS 1020/2018, p. 14)

Igualment, la resolució de l'Audiència Provincial de Conca (AAP CU 430/2017), del 21 de novembre de 2017, assenyala que les proves practicades fins ara infereixen que els acusats, amb la intenció de beneficiar-se'n econòmicament, participaven en una organització destinada a captar dones paraguaianes que es trobaven en situació de vulnerabilitat al seu país d'origen per aconseguir el seu trasllat des del Paraguai fins a Espanya.

També l'Audiència Provincial de Santander (SAP S 730/2018), el 7 de juny de 2018, assenyala que la víctima va ser captada pels acusats mitjançant engany i abusant de la situació en què es trobava. Diu:

Aprofitant el seu ascendent i la confiança plena que Andrea tenia en ella ateses les relacions prèvies que havien tingut al Paraguai (relació sentimental amb el seu fill, amiat per raó de veïnat i anteriors companyes de treball), Vicenta va contactar amb ella per WhatsApp i la va convèncer perquè vingués a Espanya, on podria aconseguir un treball que li va dir que seria «legal», i tant ella com Ruperto [...] li van organitzar el viatge [...]. Andrea en el moment de la seva arribada tenia 19 anys d'edat i presentava una problemàtica familiar (agressions) i econòmica al seu país. Desconeixia el lloc exacte on es trobava, no tenia diners i no coneixia ningú a Espanya, a excepció precisament de Vicenta. **Els acusats com ja hem dit la van captar, van organitzar el seu viatge i trasllat; la van rebre i la van acollir i allotjar; per a tot això van emprar un engany amb abús de la seva situació de vulnerabilitat acreditada i de la confiança que ella tenia en la persona de Vicenta.**

(SAP S 730/2018, p. 5, destacat propi)

Així, la sentència de l'audiència considera que l'activitat ha suposat la realització d'una conducta típica a través d'un mitjà comissiu que «va ser l'engany amb abús de la vulnerabilitat en què la víctima es trobava». El recurs de cassació interposat davant el Tribunal Suprem (ATS 3617/2019) confirma la sentència en assenyalar el següent:

La prova practicada ha posat de manifest que ella la va captar, va organitzar el seu viatge i, juntament amb l'altre acusat, la va allotjar per dedicar-la a fins d'explotació sexual, per a la qual cosa va emprar un engany amb abús de la seva acreditada situació de vulnerabilitat i de la confiança que Eufrasia tenia en la persona de l'acusada.

(ATS 3617/2019, p. 4)

Finalment, una altra sentència que fa referència a la situació de vulnerabilitat en l'origen de la víctima és la dictada per l'Audiència Provincial de Càceres (SAP CC 886/2018), del 4 de desembre de 2018. No obstant això, en aquest cas es condemna l'acusada pel delictes de prostitució coactiva en considerar que no queda acreditada la seva participació en el delictes de tràfic de persones. Per a l'audiència les declaracions de la víctima descriuen un escenari que podria tenir encaix en el delictes de tràfic d'éssers humans en la seva modalitat de transport i ulterior acolliment d'una persona emprant intimidació alhora que aprofitant una situació d'especial vulnerabilitat. En el relats dels fets hi ha tres persones involucrades, però només s'enjudicia una, Marisol. L'altra persona que inicialment també era jutjada, Maite, va ser exclosa de l'enjudiciament.

Del relat dels fets sorgeix que la víctima mantenia una relació sentimental amb un home a Romania, des dels 12 anys, amb el qual va tenir un fill. Quan va complir 18 anys, ell la va obligar a viatjar a Espanya per prostituir-se, sota l'amenaça de fer mal al seu fill o de donar-lo en adopció, i l'obligava a enviar-li els diners que obtingués d'aquesta activitat. Maite, antiga esposa del traficant, també va participar en el delictes en recollir la víctima, traslladar-la a un club de cites i obligar-la a prostituir-se. L'agredia físicament i recaptava els diners que pagaven els clients per enviar-los a Romania.

Al cap d'un temps, la víctima es va posar en contacte amb l'acusada, Marisol, a qui coneixia pel fet de ser cosina de la seva parella i li va demanar ajuda per sortir de la situació en què es trobava. Aquesta li va proposar que se n'anés amb ella a una altra ciutat, on exercia la prostitució i la va convèncer perquè ho continués fent. Com que la víctima gairebé no parlava castellà, Marisol feia de mitjancera amb els possibles clients, gestionava les seves relacions amb els responsables del club i l'acompanyava a enviar diners a Romania. Algunes vegades que l'acusada no era al club, la víctima deixava d'exercir la prostitució,

però en ser informada d'aquesta situació, Marisol li va insistir en el fet que s'havia de continuar prostituint per seguir enviant diners a Romania. Després d'analitzar els fets, l'Audiència diu:

La testimoni protegida, una jove romanesa de 18 anys que havia estat obligada a venir a Espanya, que no podia tornar a Romania perquè allà l'esperava una situació de violència per part d'Arcadio, que pràcticament no parlava castellà i que no tenia (especialment al principi de la seva arribada a Plasència) cap persona amb la qual es pogués relacionar llevat de l'acusada, es trobava en aquestes circumstàncies en una situació de vulnerabilitat, situació generada i aprofitada per Arcadio per determinar-la a exercir (i després a mantenir-se en) la prostitució i així lucrar-se amb això, **per a la qual cosa aquesta persona no enjudiciada aquí va comptar amb la plena i directa col·laboració de l'acusada, que era qui materialment s'encarregava de mantenir la víctima en l'exercici d'aquesta activitat de prostitució que, a més, no desitjava, insistint a la jove que havia de dur-la a terme (dient-li que «el que havia de fer era treballar, treballar i treballar»), col·laborant en el seu desenvolupament facilitant-li clients i servint-li d'intèrpret, i advertint-la de les conseqüències de no realitzar-la, recordant-li el que li esperava (a ella i al seu fill) per part d'Arcadio si no feia el que se li demanava, i participant amb la seva companyia i amb les seves indicacions en les trameses a Romania dels diners que la denunciant obtenia d'aquella activitat.** Es tracta d'una conducta de l'acusada que determinava una persona que es trobava en una situació d'especial vulnerabilitat a mantenir-se en l'exercici de la prostitució, acció en la qual concorren tots els elements que constitueixen el delictes tipificat en l'article 187.1 paràgraf primer del Codi penal.

(SAP CC 886/2018, p. 8, destacat propi)

Així, per a l'audiència els actes de l'acusada no constitueixen delictes de tràfic d'éssers humans, sinó de prostitució coactiva, penat en el 187.1 del Codi penal. Per prendre aquesta decisió es fonamenta en el testimoni de la víctima, que sosté que l'acusada no va tenir cap intervenció en els fets inicials. A més, considera que el fet d'anar-se'n a una altra ciutat va ser una decisió que la víctima va prendre lliurement per deixar d'estar sota el control de Maite, la persona que l'havia rebut i controlat des de la seva arribada a Espanya. Per al tribunal el trasllat voluntari a Plasència constitueix una ruptura respecte a l'acció pròpia del delictes de tràfic d'éssers humans, que fa que aquest delictes no es pugui considerar extensiu a Marisol. El recurs interposat davant el Tribunal Superior de Justícia de Càceres (STSJ EXT 1049/2019) confirma la sentència i fa referència a la situació de vulnerabilitat de la víctima en considerar l'aplicació del 187.1, una qüestió que s'analitza en els apartats següents.

Finalment, un altre aspecte que és important assenyalar en considerar l'abús de la situació de vulnerabilitat com a mitjà d'execució del delictes està relacionat amb dos casos en què les víctimes són persones trans. En aquest sentit cal parlar esment en el tractament diferenciat que duen a terme els tribunals en prendre coneixement dels casos. Mentre que un és revocat en segona instància en considerar que no hi ha proves addicionals més enllà del testimoni de la presumpta víctima, en l'altre es fa referència explícita a la situació de vulnerabilitat a què es troben exposades les persones trans i homosexuals.

En el primer cas, del qual prenem coneixement l'Audiència Provincial de Lleó (SAP LE 927/2016) en sentència del 7 d'octubre de 2016, tant la víctima com l'acusada són dones trans. Segons el relat dels fets l'acusada va contactar amb la víctima, que vivia al Brasil, per oferir-li feina com a cambrera en unes cafeteries de les quals era propietària, i li va posar de manifest que a Espanya gaudia d'un bon nivell de vida. La víctima va acceptar l'ofertament, però en arribar a la destinació l'acusada li va prendre el passaport, la va informar que havia contractat un deute de 30.000 euros i que el trasllat a Espanya no tenia cap altra finalitat que l'exercici de la prostitució. La víctima va ser obligada a prostituir-se en un habitatge juntament amb altres persones, i l'acusada era qui cobrava els diners i la colpejava en reiterades ocasions.

Entre els elements que es prenen per considerar que la víctima es trobava en total vulnerabilitat, s'esmenten els següents: no conèixer ningú a Espanya, trobar-se indocumentada, no parlar l'idioma espanyol, ni disposar de cap mitjà de vida per subsistir. Per condemnar l'acusada pel delictes de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, l'Audiència Provincial de Lleó assenyala:

En el cas d'interlocutòries apareixen del tot provats els elements d'aquest delictes, i això per tal com **es capta una persona en un país estranger**, al Brasil, i **mitjançant l'engany** de venir a treballar a Espanya, a Madrid, en una cafeteria, se la porta enganyada abonant-li el preu del viatge, i una vegada al nostre país se li pren el passaport i se la deixa indocumentada, i se li diu que s'ha de dedicar a la prostitució, usant violència contra ella mitjançant agressions físiques i explotant-la sexualment, agafant l'acusat i fent seus els diners que la víctima obtenia dels clients com a pagament dels serveis prestats en l'exercici de la prostitució, de manera que **hi concorre no solament la violència, sinó també l'abús per part de l'acusat Torcuato, o l'aprofitament de la vulnerabilitat de la víctima, com exigeix el tipus legal**. L'agregada es trobava a Espanya, sense

conèixer l'idioma, tampoc no coneixia ningú que la pogués ajudar, i no tenia cap mitjà de subsistència, sense recursos econòmics. **Per tant, la seva situació era d'absoluta vulnerabilitat i estava sotmesa a l'acusat Torcuato, que s'aprofitava d'aquesta situació, i no tan sols això, també l'agredia contínuament i la controlava en l'exercici de la prostitució.**

(SAP LE 927/2016, p. 3, destacat propi)

La defensa de l'acusada va interposar recurs de cassació davant el Tribunal Suprem (STS 3565/2017), entre altres motius per aplicació indeguda de l'article 177 bis. Assenyala que el trasllat a Espanya havia estat decidit lliurement per la víctima i negava que estigués sotmesa a violència o a cap condicionament. A més, advertia que la sentència de l'audiència provincial es basava principalment en el testimoni de la víctima. En les seves consideracions el Tribunal Suprem assenyala que en les declaracions de la víctima es pot observar que ja exercia la prostitució al Brasil i que l'oferta de treball feta per l'acusada era indeterminada, de manera que no tenia entitat suficient per ser considerada com a engany. Davant d'això, per al Tribunal Suprem no consta provat que se li oferís feina com a esquer per traslladar-se a Espanya, ni que se li comprés el bitllet d'avió, ni que se l'obligués a prostituir-se. Diu la sentència:

Encara més en la mesura que, com hem deixat justificat amb anterioritat, tampoc no hi ha motiu per estimar que la víctima va ser violentament determinada a aquesta activitat en què era experta abans i després d'arribar a Espanya.

(STS 3565/2017, p. 10)

D'altra banda, l'Audiència Provincial de Barcelona (SAP B 14984/2017) pren coneixement d'un altre cas en què les víctimes són persones trans. En la sentència del 24 de juliol de 2017, el tribunal considera responsable un dels acusats com a autor del delicte de tràfic de persones contra dues persones trans veneçolanes, anomenades en la sentència *homosexuals transvestits*. Per als jutges i jutgesses intervinents la finalitat que movia l'acusat era aconseguir que exercissin la prostitució a Espanya, sota el seu control i condicions, a fi d'obtenir un benefici econòmic per aquesta activitat.

En els fets la sentència descriu que l'acusat, després de cerciorar-se que les víctimes es trobaven en una situació econòmica i personal precària al seu país d'origen, Veneçuela, s'hi posava en contacte a través de coneguts. Els oferia fer-se càrrec de les gestions necessàries per entrar a Espanya (carta d'invitació, bitllet d'avió, primeres despeses), facilitar-los clients i habitatge en una habitació per un preu de 100 euros setmanals. Tanmateix, en arribar a la destinació la situació canviava, ja que eren obligades a oferir serveis sexuals al carrer des de les 21 hores fins a les 5 hores de la matinada pràcticament cada dia, i a lliurar a l'acusat tots els diners obtinguts per saldar un deute més gran que el pactat inicialment. Les víctimes també rebien tractes vexatoris i amenaces de fer mal a les seves famílies en origen.

En descriure la situació de les víctimes, l'audiència provincial assenyala que es trobaven en mala situació econòmica i personal per la seva condició d'«homosexual/transvestit». Així, considera que les condicions que els oferien eren falses, ja que el propòsit de l'acusat era exclusivament lucrar-se explotant la prostitució de persones «a les quals portava il·legalment a Espanya, abocava a la il·legalitat i col·locava en una situació de vulnerabilitat de la qual seria difícil fugir».

El recurs d'apel·lació interposat davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (STSJ CAT 2873/2018) confirma la sentència de l'audiència provincial en considerar que hi va haver engany o abús cap a una de les víctimes. Diu:

[...] és obvi que determinar en una persona la decisió d'un viatge tan llarg, tan car i amb promeses d'una vida fàcil i lucrativa a costa de serveis sexuals només pren en qui es troba en situació d'especial vulnerabilitat, a la qual cosa s'ha d'afegir l'alt cost que significava el vol i l'estada a Espanya.

(STSJ CAT 2873/2018, p. 7)

També fa referència a la situació de necessitat econòmica i personal per la seva condició de transsexual. Així mateix, adverteix que no poden prosperar les al·legacions de l'acusat entorn de la vida de la víctima al seu país d'origen. Diu el següent:

No poden prosperar les alegacions del recurrent entorn del fet que la vida del testimoni en el seu país d'origen no queda sota el paraigua d'una situació de necessitat o vulnerabilitat (ja que treballava en un saló de bellesa), perquè el cert és que l'element determinant del tipus en els fets que ens ocupen és l'engany de què va ser objecte Pedro Jesús, per tot el que ja s'ha exposat, sense perjudici d'assenyalar que és un fet notori i de tots conegut l'actual situació econòmica de precarietat que es viu a Veneçuela, a més de les dificultats amb què es poden trobar determinades persones per la seva condició sexual.

(STSJ CAT 2873/2018, p. 7)

Així, si bé per al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya l'element determinant del tipus és l'engany, cal tenir en compte les dificultats amb què es poden trobar determinades persones per la seva condició i orientació sexual.

7.3. Situacions d'especial vulnerabilitat i minoria d'edat

En els casos on hi ha víctimes menors d'edat, en general els tribunals fan referència a la situació de vulnerabilitat, per identificar-la com una característica pròpia de l'edat o bé com un mitjà del delicte. Amb tot, en virtut de l'aplicació de l'inc. 2 de l'article 177 bis² nombroses sentències no expliciten els mitjans del delicte. De les sentències analitzades, hi ha 14 casos de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual amb menors d'edat involucrades.

L'Audiència Provincial de Barcelona (SAP B 1056/2013), en la sentència del 6 de febrer de 2013, resol sobre un cas en què una menor d'edat va ser traslladada a Barcelona per a l'exercici de la prostitució. Una de les imputades era la seva cosina, a qui s'acusava d'haver-hi convençut la víctima d'abandonar el centre de menors on vivia a Romania i de traslladar-se a Barcelona sota la promesa d'una millor vida. Per a l'audiència, l'acusada es va aprofitar del fet que la menor no tenia altres familiars i de la confiança que tenia envers ella, atès que era el seu únic referent. Per considerar el delicte de tràfic de persones, diu:

Si aquesta és la conclusió, que quan van succeir els fets María Virtudes era menor d'edat, el delicte de tràfic de persones es produeix si hi

---

² «Encara que no es recorri a cap dels mitjans enunciats en l'apartat anterior, s'ha de considerar tràfic d'éssers humans qualsevol de les accions indicades en l'apartat anterior quan es porti a terme respecte a menors d'edat amb fins d'explotació.»

concorren els actes de trasllat, transport i allotjament amb la finalitat d'exploració sexual, perquè, com es dirà en ser menor, no s'atorga validesa al consentiment de la víctima.

(SAP B 1056/2013, p. 4)

Així, per a l'Audiència Provincial de Barcelona, com que són provats els fets de trasllat i allotjament juntament amb la minoria d'edat, el delictes de tràfic de persones queda configurat. Aquesta interpretació és confirmada pel Tribunal Suprem (STS 487/2014) en prendre coneixement del cas quan la defensa interposa recurs de cassació per considerar que no hi consta la violència, la intimidació, l'engany o l'abús que exigeix el precepte. El Tribunal Suprem fa una menció específica de l'abús de la situació de vulnerabilitat de la menor com un mitjà a través del qual es va produir el delictes. Diu el següent:

El motiu no té fonament. En primer lloc, perquè ja hem assenyalat que sí que es va produir **abús de la situació de vulnerabilitat i necessitat en la qual es trobava la menor**, així com de la superioritat de la seva cosina, major d'edat, i el company sentimental d'aquesta.

Però, en segon lloc, s'ha de recordar que quan es tracta de menors no s'exigeix l'acreditació de l'ús d'aquests mitjans. Així, el paràgraf segon de l'article 177 bis estableix expressament que, encara que no es recorri a cap dels mitjans enunciats en l'apartat anterior (violència, intimidació, engany o abús d'una situació de superioritat, de necessitat o de vulnerabilitat de la víctima), s'ha de considerar tràfic d'éssers humans qualsevol de les accions indicades en l'apartat anterior quan es porti a terme respecte a menors d'edat amb fins d'exploració.

(STS 487/2014, p. 8, destacat propi)

La sentència de l'Audiència Provincial de Madrid (SAP M 12635/2014), del 24 d'octubre de 2014, fa la mateixa interpretació en prendre coneixement d'un cas en què una menor romanesa és traslladada a Espanya per a l'exercici de la prostitució, sota el control i la vigilància dels seus germans i amb l'acord de la mare. En condemnar els imputats, l'audiència considera que els mitjans que es van emprar per cometre el delictes eren l'abús de la necessitat i de la vulnerabilitat de la víctima. Assenyala:

Considerem que en aquest supòsit hi concorren els dos últims mitjans recollits en el precepte, atès que els acusats es van valer de la indubtable superioritat que significa el fet de tractar-se de la mare i els germans d'Elsa Juliana, que, amb tota claredat, no tenia mecanismes d'eventual defensa enfront de les seves pretensions i decisions. D'altra banda, el trasllat en aquest supòsit es refereix a **una persona especialment vulnerable**

perquè ho és una nena de 14 anys que és portada a un país estranger del qual no coneix l'idioma, on no se l'escolaritza ni es permet cap altra relació que la pròpia amb la seva família i amb els clients de l'explotació sexual.

(SAP M 12635/2014, p. 7, destacat propi)

En tenir en compte la vulnerabilitat n'indica l'edat, la condició d'estrangera, el desconeixement de l'idioma, la falta d'escolarització i de relació amb altres persones. Així mateix, expressa que el 177 bis exclou la rellevància dels mitjans comissius quan les accions es duen a terme respecte a menors d'edat i amb fins d'explotació.

En aquest sentit, la sentència de l'Audiència Provincial de Valladolid (SAP VA 170/2015), del 27 de març de 2015, pren coneixement d'un cas en el qual una menor de 15 anys d'edat és traslladada de Romania a Espanya sota la proposta de treballar en tasques domèstiques i de tenir cura d'un nen. No obstant això, quan arriba els acusats l'obliguen a exercir la prostitució per saldar el deute que suposadament havia contret pel viatge. L'audiència provincial considera que s'han acreditat tots els requisits que configuren el delictes de tràfic de persones, entre altres raons perquè la víctima és menor d'edat i perquè la seva situació de vulnerabilitat és manifesta. Per considerar la seva situació de vulnerabilitat assenyala que és estrangera, que arriba a un país i un lloc que desconeix. Tampoc no en coneix l'idioma i depèn totalment dels traficants, tant per al seu allotjament com per al manteniment. El Tribunal Suprem (STS 4059/2015) confirma la sentència i assenyala que en tractar-se de menors d'edat no s'exigeix l'acreditació dels mitjans descrits per l'article 177 bis inc. 1.

Un aspecte que ha generat diferents interpretacions és quan ha de ser procedent l'agreujament de la pena prevista en l'inc. 4.b) de l'article 177 bis, que estableix que s'ha d'imposar una pena superior quan la víctima és menor d'edat. L'Audiència Provincial de Castelló de la Plana (SAP CS 1429/2014), en la sentència del 7 de juliol de 2014, fa referència a aquesta qüestió en considerar que si bé hi concorren els elements per configurar el delictes de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, no s'ha d'aplicar l'agreujant previst en la norma. Diu sobre això:

[...] per tal com el principal problema que presenta aquest subtipus és la seva diferenciació amb el tipus bàsic, ja que en aquest també es fa referència, amb caràcter general, a la vulnerabilitat de les víctimes, de manera que en aquest subtipus agreujat només s'han d'incloure els supòsits valorats com a molt greus, especialment, i que ho siguin per alguna de les tres causes a què al·ludeix el subtipus agreujat: malaltia i discapacitat, que no es donen en aquest cas, o situació, concepte l'amplitud del qual ha de ser delimitada pel marc de la vulnerabilitat i la gravetat, d'acord amb el qual, segons la Decisió Marc (article 2.b), en tractar-se de menors, es consideren especialment vulnerables, en els casos d'explotació sexual, els menors de 13 anys.

(SAP CS 1429/2014, p. 9)

El Tribunal Suprem (STS 1502/2015) confirma la sentència de l'audiència provincial i, a més, disposa que el delicte de tràfic d'éssers humans no desapareix fins que no conclogui la vulnerabilitat, l'amenaça o la intimidació a la víctima, que en cas d'anàlisi està constituïda per la seva minoria d'edat. Més endavant (STS 2863/2015), desenvolupa més detalladament la qüestió de l'agreujament de la pena en el cas dels menors d'edat. Assenyala que l'agreujant s'ha d'aplicar quan, juntament amb la minoria d'edat, hi concorri algun dels mitjans comissius previstos en l'inc. 1 del 177 bis. El Tribunal Suprem diu el següent:

En efecte, el subtipus agreujat per la qualitat de menor de la víctima es pot apreciar quan juntament amb la minoria d'edat hi concorri algun dels mitjans comissius de l'article 177 bis 1) (vegeu STS 53/2014). Però quan la tipicitat emergeix exclusivament d'aquesta condició de menor, seria utilitzar doblement amb fins punitius la mateixa circumstància: d'una banda, per ajustar-se plenament a la tipicitat bàsica, i, de l'altra, una vegada coberta aquesta, per accedir al tipus agreujat.

Per tant, i coincidint en aquest punt amb el suggeriment interpretatiu propugnat per la Circular 5/2011 de la Fiscalia General de l'Estat, [...] s'ha de declarar que **quan la rellevància penal es fonamenta amb exclusivitat en la minoria d'edat de la víctima sense que conflueixi amb algun dels mitjans comissius coactius descrits en el paràgraf 1r, ens haurem de moure en la penalitat bàsica: article 177 bis 1 (entre cinc i vuit anys de presó). Només quan a la minoria d'edat se superposi una altra d'aquestes circumstàncies (violència, intimidació, abús de superioritat...), o quan s'identifiqui alguna altra de les situacions previstes en l'article 177 bis 4 (perill per a la vida, especial vulnerabilitat no basada exclusivament en l'edat inferior a divuit anys...) podrem acudir a l'agreujament**, en absolut nemi, perquè situa el llindar mínim de la pena en vuit anys i un dia.

(STS 2863/2015, p. 13, destacat propi)

Així, en la sentència del 26 de juny de 2016 el Tribunal Suprem (STS 3061/2016) considera que no s'ha d'estimar la concurrència de l'agreujant per edat de la víctima perquè els fets provats estan inclosos en l'incís 2 del 177 bis. Diu:

En relació amb l'apartat 4.b, la sentència el que fa és excloure la seva aplicació per estimar que l'edat de la menor ja es considera per afirmar la tipicitat de l'apartat 2. Com que no hi concorren els mitjans de l'apartat 1, la conducta és té per típica precisament per raó d'aquesta edat de la víctima.

(STS 3061/2016, p. 7)

És a dir, segons la interpretació del Tribunal Suprem la consideració dels mitjans pels quals es comet el delictes és rellevant no tant per qualificar el delictes de tràfic de persones, sinó per considerar l'agreujament de la pena. En aquest sentit, la sentència de l'Audiència Provincial de Lleida (SAP L 908/2015), de l'1 de desembre de 2015, resol sobre un cas en què una menor d'edat d'origen nigerià va ser traslladada fins a Espanya amb la finalitat de ser explotada sexualment. L'audiència condemna els imputats perquè considera que havia quedat acreditada la minoria d'edat de la víctima i la finalitat d'explotació sexual a què havia de quedar exposada. No considera necessari acreditar de manera específica l'ús dels altres mitjans coactius. Diu el següent:

Encara més, en aquest cas no ha quedat acreditat que els acusats haguessin desplegat cap dels mitjans comissius descrits en l'apartat primer de l'article 177 bis del CP, i tampoc no consta que haguessin estat participants, i ni tan sols coneixedors, dels ritus relacionats amb el vudú o la bruixeria a què van sotmetre la menor al seu país abans d'emprendre el seu viatge a Europa, la qual cosa constituiria el concepte d'intimidació exigida per aquell agreujament. Per tant, l'única situació de la qual s'haurien pogut aprofitar els **acusats seria la derivada de la mateixa vulnerabilitat de la víctima com a conseqüència de la seva minoria d'edat**, i que preveu el subtipus agreujat de l'article 177 bis 4.b) del CP. [...]

Però quan la tipicitat emergeix exclusivament d'aquesta condició de menor, seria utilitzar doblement amb fins punitius la mateixa circumstància [...]. Per tant, s'ha de desestimar aquella pretensió.

(SAP L 908/2015, p. 8, destacat propi)

En aquest sentit, l'Audiència Provincial de Madrid (SAP M 5310/2018), en la sentència del 20 de març de 2018, aplica l'agreujant previst en l'incís 4.b) de l'article 177 bis en prendre coneixement d'un cas en què hi ha multiplicitat de

víctimes, incloent-hi menors. S'acusa diverses persones que, actuant de comú acord i distribuint-se tasques, es dedicaven a captar dones a fi de fer-les arribar a Espanya i altres països d'Europa per explotar-les sexualment. Per captar-les, diu la sentència, s'aprofitaven de la seva minoria d'edat o de la immaduresa i la precarietat econòmica. A més, els feien falses promeses sobre les feines que durien a terme i/o les enganyaven quant a les condicions en què desenvoluparien aquestes feines. Amb relació a les víctimes menors d'edat, la sentència diu:

Les testimonis protegides, durant la seva estada en les diferents localitats d'Espanya, no van tenir una altra opció possible que acceptar l'exercici de la prostitució i les condicions que els processats els imposaven, per tal com es veien obligades a satisfer el deute contret, cada vegada més extens perquè es veia incrementat per l'allotjament i la manutenció, que estava avalat mitjançant juraments de vudú, i es trobaven en una situació de màxima vulnerabilitat atesa la seva minoria d'edat i la circumstància de trobar-se en un país estranger del qual desconeixien l'idioma i els costums, mancades de diners propis i contactes que les poguessin auxiliar.

(SAP M 5310/2018, p. 6)

En considerar la situació en l'origen de les menors, la sentència assenyala que es trobaven en una situació d'abandonament i amb greus dificultats, fins i tot amb abandonament per part de les seves famílies. La falta d'expectatives de futur els va generar el desig de viatjar a Europa per trobar noves oportunitats de vida. No obstant això, relata la sentència, quan van acceptar l'oferta de treball, tot i que una d'elles sabia que exerciria la prostitució, no coneixien les condicions a les quals serien sotmeses ni l'immens deute que contraurien, l'exacta magnitud del qual no tenien capacitat de mesurar segons els peritatges presentats durant el judici. També fa referència a la importància que tenia per a les noies les promeses fetes a través del ritu vudú. Així, per a l'audiència els mitjans comissius del delictes van ser múltiples enganys, actes de violència i intimidacions, i, en considerar acreditada la minoria d'edat de dues de les víctimes, hi aplica l'agreujant previst en l'article 177 bis.

L'anàlisi d'aquestes sentències permet advertir que la situació de vulnerabilitat és considerada per la jurisprudència com una característica inherent a les víctimes en virtut de la seva edat, per la qual cosa no cal acreditar l'existència dels mitjans previstos perquè el delictes sigui qualificat de tràfic de persones,

n'hi ha prou d'acreditar l'existència d'alguna de les accions i les finalitats descrites en la norma. Així mateix, les sentències fan referència a altres mitjans que poden intervenir en les diferents fases del delictes o circumstàncies específiques de les menors, tant en l'origen com en la destinació, per considerar-les especialment vulnerables i aplicar l'agreujant previst en l'inc. 4 de l'article 177 bis.

7.4. Relació amb el delictes de prostitució coactiva

Un altre aspecte important que s'ha de considerar és el tractament que la jurisprudència efectua sobre el vincle que hi ha entre el tràfic d'éssers humans, la prostitució coactiva i la vulnerabilitat. Amb relació als delictes, en diferents ocasions, pot ocórrer que el delictes de tràfic de persones entri en concurs ideal amb el de prostitució coactiva. El Tribunal Suprem (STS 1275/2016) diu el següent:

El delictes de tràfic de persones entra en concurs ideal amb el de prostitució coactiva (imposada o forçada) per violentar la llibertat de decisió, induir les joves a l'exercici de la prostitució, i d'això resulta que el delictes de tràfic d'éssers humans seria instrumental d'una efectiva i posterior explotació sexual. La compatibilitat d'ambdós delictes l'estableix de manera explícita l'apartat 9è de l'article 177 bis del CP.

(STS 1275/2016, p. 41)

A més, cal recordar que l'aprofitament de la situació de vulnerabilitat també és considerat un mitjà per a la comissió del delictes de prostitució coactiva.

L'Audiència Provincial de Madrid (SAP M 6282/2015) assenjala:

Integren els fets, així mateix, dos delictes de prostitució coactiva de l'article 188.1 del CP, que castiga l'ús de violència, intimidació o engany, o abús d'una situació de superioritat o de necessitat o vulnerabilitat d'una víctima major d'edat perquè exerceixi la prostitució o s'hi mantingui, i també qui es lucrí d'aquesta activitat, fins i tot amb el consentiment de la víctima. Els mitjans comissius de l'article 188.1 del CP tenen el mateix contingut i significat que els previstos per a l'article 177 bis.1 del mateix cos legal ja analitzats.

(SAP M 6282/2015, p. 11)

De les sentències analitzades, n'hi ha diverses que fan referència a la situació de vulnerabilitat de la víctima o les víctimes a fi de considerar el delictes de

prostitució coactiva en el context del tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual. És a dir, no esmenten la situació de vulnerabilitat en jutjar el delictes de tràfic de persones, sinó en analitzar el delictes de prostitució coactiva, que sorgeix una vegada es compleix amb el fi previst pels traficants. De fet, en aquestes sentències la major part de les vegades es considera que el mitjà per cometre el delictes de tràfic de persones és un altre, ja sigui l'engany, la violència, la intimidació o la situació de necessitat. Només dues sentències consideren l'aprofitament de la situació de vulnerabilitat com un mitjà per cometre el delictes de tràfic d'éssers humans, juntament amb l'engany.

La menció de l'abús en la situació de vulnerabilitat com a mitjà del delictes de prostitució coactiva té relació amb el que s'esmentava anteriorment quan la situació de vulnerabilitat és generada en la destinació, tant per les mateixes accions dels traficants com per qüestions estructurals més àmplies, com el règim legal d'estrangeria o el racisme institucional.

Entre els elements que s'esmenten per descriure la situació de vulnerabilitat en què es troben les víctimes destaquen els següents: el desconeixement de la llengua i dels costums del país de destinació, l'allunyament de l'entorn o de les persones de confiança (SAP M 18166/2014), la falta de diners, amics i família al país de destinació, la falta de documentació (SAP M 260/2015), la documentació falsa, la inexistència d'un entorn de seguretat, la convivència amb les persones que les exploten, el control dels horaris, les amenaces i els insults, el deute desorbitat, la falta de relació amb altres persones, la falta de llibertat i autonomia, el jurament a través del ritu vudú, les amenaces de fer mal a la família d'origen (SAP M 6282/2015), l'absència d'amistats de confiança, la situació il·legal a Espanya (SAP PO 1305/2015), la retirada de la documentació, la falta de mitjans i de capacitat per sortir de la situació en què es troben (SAP GC 1870/2017), la condició d'estrangeres, els actes d'amenaces i de violència física i psíquica (SAP O 1/2019).

En aquest sentit, el Tribunal Suprem (STS 4582/2016) assenyala:

En efecte, atès que el «tràfic de persones» equival a una forma de contraban d'éssers humans, aquí les dues testimonis protegides, induïdes

a traslladar-se (fins i tot traslladades, es podria dir) des del seu país amb engany, i en aquest sentit utilitzades, ja en aquell tram de l'activitat criminal prevista, d'una manera instrumental, del gènere que es dispensa als béns materials per a la seva col·locació en el mercat. A fi de, immediatament, en el segon segment del relat de la sentència, ser inscrites, ara sota coacció i amb la situació objectiva de desemparament en què havien estat prèviament i reflexivament instal·lades, en la pràctica de la prostitució, per obtenir un il·legítim benefici econòmic a costa d'elles.

(STS 4582/2016, p. 5)

Així, tal com relata la sentència del Tribunal Suprem, en reiterades oportunitats hi ha concurs entre el delicte de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual i la prostitució coactiva, ja que el primer és un delicte preparatori del segon. En aquestes ocasions la vulnerabilitat generada pel delicte de tràfic de persones és la que permet la prostitució coactiva, atès que les víctimes no tenen altres alternatives i s'han de sotmetre a la voluntat dels traficants. Amb tot, és important advertir que són delictes independents que no sempre concorren, ja que perquè hi hagi tràfic d'éssers humans hi ha d'haver la finalitat d'explotació, però no cal que es faci efectiva.

Un altre aspecte rellevant que s'ha de tenir en compte és que en diferents ocasions les dones que són víctimes de tràfic de persones són enganyades no tant pel que fa a les activitats que duran a terme, sinó en les condicions en què es desenvoluparan. El Tribunal Suprem (STS 3702/2019) diu el següent:

Davant d'aquests arguments la sentència d'instància posa en valor que la testimoni va ser enganyada per venir a Espanya no tant perquè se li digués que no exerciria la prostitució, sinó perquè se la va sotmetre a condicions de treball radicalment diferents de les ofertes, limítrofes amb l'esclavitud. Aquest va ser l'engany que va patir i el que va viciar el seu consentiment per venir a Espanya.

(STS 3702/2019, p. 25)

Finalment, és rellevant considerar la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Càceres (STSJ EXT 1049/2019) que fa referència a l'abús de la situació, necessitat o vulnerabilitat com a mitjans per determinar algú a l'exercici de la prostitució o a mantenir-s'hi en els contextos que exigeix el tràfic de persones. Diu:

El precepte sanciona l'aprofitament de la vulnerabilitat per iniciar o mantenir algú en la prostitució. Com s'indica en la STS 552/2015, del 23 de

setembre, en el marc de referència constituït pels fets d'aquesta causa com a possible objecte d'aplicació de l'article 188, 1r C. penal (avui 187.1) **les categories «necessitat» i «vulnerabilitat», preses en el sentit que habitualment reben en el discurs socioeconòmic, no són suficients per si soles. Allò que es requereix és que, en un context connotat per circumstàncies de partida d'aquest tipus, una persona, abusant de la seva posició de domini sobre una altra, li imposi, perseguint un lucre, la dedicació no volguda a la prostitució.** Als efectes d'aquesta disposició del Codi penal, determina qui és causa necessària i directa de la prostitució d'una altra persona contra la seva voluntat. **No n'hi ha prou, doncs, que aquesta, impulsada en origen per una situació de precarietat econòmica, hi tingui el seu mitjà de vida, amb benefici també per a un tercer.** És necessari que aquest l'hagi determinat en concret a prostituir-se, d'alguna de les formes previstes en aquest precepte.

(STSJ EXT 1049/2019, p. 10, destacat propi)

Aquestes precisions són importants en el moment de valorar la situació de vulnerabilitat en què es troben les possibles víctimes del tràfic de persones, perquè, com advertia el document elaborat per la UNODC, pot haver-hi certa confusió entre la situació de vulnerabilitat i l'abús de la vulnerabilitat. Si bé en certs casos, com en el de menors, no cal acreditar l'abús perquè el tipus ja ho pressuposa, en els altres casos s'ha d'acreditar si vol ser considerat com un mitjà del delicte.

Aquest aspecte és especialment important per l'íntima relació que tenen el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, la prostitució coactiva i la situació de vulnerabilitat. Una interpretació massa genèrica del que s'entén per vulnerabilitat pot portar a considerar que qualsevol forma de prostitució és una manifestació del delicte de tràfic d'éssers humans, la qual cosa és problemàtica no tan sols en l'àmbit estrictament jurídic i penal perquè la jurisprudència és constant a assenyalar que la prostitució no està penada, sinó pel fet que pot generar un tractament igualitari en situacions molt diverses i pot acabar vulnerant, encara més, els drets de les dones a qui s'intenta protegir.

7.5. Situacions en les quals no s'acredita la vulnerabilitat

Finalment, cal tenir en compte aquelles resolucions que qüestionen la situació de vulnerabilitat de les presumptes víctimes. Una d'aquestes resolucions és la sentència dictada per l'Audiència Provincial de Valladolid (SAP VA 1163/2017) en prendre coneixement d'un cas on s'acusa els processats d'haver captat una

dona, María, i d'haver-la traslladat posteriorment a Alemanya amb fins d'exploració sexual aprofitant-se de la seva situació de vulnerabilitat. Per a l'audiència, després de tenir en compte les declaracions dels acusats, la de la víctima i els informes forenses presentats, no és possible acreditar aquesta situació. Diu:

Els informes forenses sobre María, ratificats en judici oral, ens presenten una persona que pateix trastorns de la personalitat, amb tractament psiquiàtric des dels quinze anys, per consum d'opiacis, que deriven en crisi de comportament i impulsos. La mateixa víctima, en judici oral, diu que, en la data dels fets, tenia problemes econòmics fins i tot de subsistència, i personals, ja que la seva mare no li permetia relacionar-se amb la seva filla menor. Però els informes forenses conclouen que, malgrat els trastorns esmentats, María podia prendre decisions, la seva vulnerabilitat no s'estenia a la seva capacitat per oposar-se a allò que no volia fer; passa que prenia decisions que suposaven riscos que la majoria de persones no assumirien.

(SAP VA 1163/2017, p. 3)

Així, per a l'audiència provincial la víctima no era tan vulnerable per no poder decidir per si mateixa, ni es trobava en una situació d'extrema necessitat, ni de marginalitat, ni d'exclusió. Considera que en arribar a Alemanya decideix exercir la prostitució lliurement, encara que després «les coses es van torçar, fet que ni tan sols ha estat plenament acreditat».

El Tribunal Superior de Justícia de Burgos (STSJ CL 12/2018) confirma la sentència en considerar que al marge que en la reforma de la LO 1/2015 s'estimés necessari introduir-hi la definició dels termes «vulnerabilitat o necessitat», la inclusió del terme no és incompatible amb l'ús que se'n fa en altres àmbits. Diu el següent:

[...] la mera inclusió en el Codi d'aquesta definició no és incompatible amb l'ús d'aquest mateix terme en altres contextos, amb un sentit propi, ni això implica, en si mateix, contradicció amb l'estat actual dels coneixements científics, per la qual cosa no es pot estimar desencertada la conclusió a què arriba el tribunal d'instància, una vegada contrastades les proves dels fets amb l'informe mèdic, ratificat pels forenses, i amb les seves manifestacions en la vista oral, que les acull per fonamentar la inexistència d'una situació de vulnerabilitat en la persona de Susana.

(STSJ CL 12/2018, p. 3)

És a dir, malgrat que els informes dels pèrits fan referència a la vulnerabilitat de María, per a l'audiència aquesta situació no es pot equiparar amb la situació de vulnerabilitat prevista en la norma penal perquè, tal com diuen els mateixos pèrits, la situació de María no li impedia prendre decisions o oposar-se a allò que no volia fer.

Una altra resolució que qüestiona la situació de vulnerabilitat de la víctima és la sentència de l'Audiència Provincial de Santa Cruz de Tenerife (SAP TF 2717/2017). La fiscalia assenyala que l'acusada, a més d'amenaçar la víctima, també exercia control sobre ella per aïllar-la i així poder mantenir-la en una situació de vulnerabilitat que possibilités la seva explotació sexual. Per a l'audiència la situació d'aïllament no havia quedat plenament acreditada perquè la víctima podia sortir de casa seva, a vegades prestava sola serveis a clients a domicili i contactava amb professionals que ofereixen assistència a dones en situació de prostitució. Així mateix, assenyala que en un viatge de l'acusada va poder recuperar el seu passaport, de manera que per a l'audiència la mera ocultació del passaport no es pot entendre com un mitjà suficient per mantenir el control sobre una altra persona. Així doncs, conclou el següent:

Si es considera tot l'anterior, tampoc es pot concloure que la Sra. Sandra es trobés en una situació en què la falta de qualsevol altra alternativa real o acceptable la convertís en víctima inevitable d'un abús que no ha quedat provat.

(SAP TF 2717/2017, p. 4)

Finalment, una altra sentència important és la dictada pel Tribunal Superior de Justícia de Castella i Lleó (STSJ CL 4512/2019), en què absol dues de les persones condemnades per delictes de tràfic d'éssers humans en considerar que la víctima no es trobava en una situació d'especial necessitat o vulnerabilitat. Per a la fiscalia un dels acusats, administrador d'un establiment on s'exercia la prostitució, se servia de dones fonamentalment paraguaianes que es trobaven en una precària situació econòmica i consentien a viatjar a Espanya per exercir la prostitució amb el propòsit d'ajudar econòmicament les seves famílies.

En valorar el recurs d'apel·lació el tribunal considera que, contràriament a allò que la sentència recorreguda sosté, no hi havia proves suficients de la comissió del delictes per part dels acusats. Assenyala que no havia quedat acreditat que les presumptes víctimes es trobessin en una situació de necessitat o vulnerabilitat més enllà de la precària situació econòmica del seu país d'origen i l'existència de càrregues familiars, com fills petits a càrrec seu. A més, adverteix que no havia quedat acreditat que l'acusat participés en el procés de captació, ni que hi hagués engany per part de l'altra acusada. Diu:

[...] es dedueix que, en relació amb el delictes de tràfic de persones analitzat, [...] no hi ha prova suficient de la comissió del delictes per part de cap dels acusats, de manera que es pot afirmar que la situació de la testimoni protegida NUM003 és la mateixa que la de les altres tres testimonis protegides [...]. I si, en la sentència recorreguda, s'arriba a la conclusió que, respecte a aquestes tres últimes, encara que hi ha base per entendre que l'acusat Juan Carlos les va acollir i va donar residència sabent la seva situació d'irregularitat administrativa (pel fet de ser al país il·legalment), amb la finalitat d'explotar-les sexualment, no ha quedat acreditada l'existència d'una situació d'especial necessitat o vulnerabilitat de les víctimes esmentades, i, per exigències del principi *in dubio pro reo*, es considera pertinent l'absolució de l'acusat respecte del delictes de tràfic de persones amb relació a aquestes tres testimonis (ja que l'acusació pública incloïa la pretensió punitiva corresponent en el seu escrit de qualificació), a la mateixa conclusió entenem ara que s'ha d'arribar respecte al delictes de tràfic d'éssers humans amb la testimoni protegida NUM003.

(STSJ CL 4512/2019, p. 15)

8. Reflexions finals

La recerca proposava analitzar la jurisprudència sobre el delictes de tràfic d'éssers humans per determinar quins són els elements que els tribunals tenen en compte en valorar que hi ha una situació de vulnerabilitat i indagar si han elaborat definicions més concretes del concepte.

En aquest sentit, de les sentències analitzades, es pot advertir que els tribunals fan servir el terme *vulnerabilitat* de diferents maneres. A vegades l'usen per considerar-lo com una característica general del delictes; altres cops l'empren com un mitjà delictiu, i en uns altres casos l'utilitzen com un agreujant de la pena. Si bé no elaboren una definició concreta més enllà de la delimitació introduïda en la reforma de la LO 1/2015, sí que esmenten elements que consideren que reflecteixen una situació de vulnerabilitat.

Entre els elements esmentats sovint es poden destacar els següents: sexe/gènere (dones o persones trans), edat (minoria d'edat o joventut), situació econòmica (pobresa), origen (dones o persones trans estrangeres), raça, formació (escassa educació formal), falta de vincles familiars, situació administrativa irregular, retirada de documentació, deutes desorbitats, desconeixement de l'entorn i de l'idioma. Alguns d'aquests elements responen a característiques personals i socials de les víctimes, mentre que d'altres són generats pels mateixos traficants per augmentar la seva desprotecció i indefensió, i encara d'altres estan vinculats amb qüestions estructurals més àmplies.

D'altra banda, s'adverteix que la jurisprudència no s'ha vist alterada en gran manera per la reforma de la LO 1/2015 en la interpretació que duu a terme sobre la vulnerabilitat. Són poques les sentències que fan referència expressa a la incorporació de la definició i, en general, consideren que té fins aclaridors atesa la indeterminació del terme *vulnerabilitat*. Hi ha sentències que empren l'expressió *falta d'alternativa real o acceptable que sotmetre's a l'abús* per descriure la situació de la víctima o les víctimes.

Finalment, amb relació als òrgans intervinents és en l'àmbit de les audiències provincials on els jutges i jutgesses indaguen amb més profunditat sobre el concepte de vulnerabilitat i els elements que hi intervenen per considerar que una persona es troba en aquesta situació. Els tribunals superiors, sobretot el Tribunal Suprem i el TEDH, també fan referència a aquesta situació quan en els recursos d'alçada es discuteix l'aplicació del 177 bis i, en especial, quan es qüestionen aspectes relacionats amb la situació de vulnerabilitat de la víctima o les víctimes.

Per acabar, es presenten algunes reflexions que sorgeixen de l'estudi de la jurisprudència i les noves preguntes que genera.

I.

L'anàlisi de les sentències permet advertir que el tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual és la modalitat del delictes més perseguida i castigada pels tribunals de justícia espanyols. Així mateix, els tribunals majoritàriament relacionen la vulnerabilitat amb aquesta modalitat i, més concretament, amb la imposició de la prostitució. Això s'esdevé malgrat que l'article 177 bis del Codi penal no limita la seva definició a aquesta modalitat, sinó que està prevista per a totes les formes de tràfic d'éssers humans. Aquesta interpretació canvia en la jurisprudència del TEDH, que en diferents ocasions indaga sobre la vulnerabilitat en considerar casos de tràfic de persones amb fins d'imposició de servitud o treballs forçats.

Un altre aspecte rellevant que cal esmentar és el fet que la jurisprudència dels tribunals locals porta a terme un tractament diferenciat en intervenir en casos de tràfic de persones amb fins d'explotació sexual i en altres modalitats, sobretot la imposició de treballs o serveis forçats. Si bé el nombre de sentències sobre una modalitat i una altra varia considerablement, es pot advertir que mentre que les característiques de les víctimes i els fets descrits en els casos d'imposició de treballs o serveis forçats coincideixen amb els que en general s'assenyalen per descriure una situació de vulnerabilitat en el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, els primers no arriben a ser considerats amb entitat suficient per ser qualificats com a delictes de tràfic

d'éssers humans. En aquest últim cas, els tribunals en fan una interpretació massa rígida, la qual cosa incompleix les obligacions concretes a escala internacional tendents a adoptar mesures de persecució i càstig a qualsevol forma de tràfic de persones.

A més, reflecteix els problemes assenyalats en diferents informes sobre les dificultats que hi ha en l'àmbit de l'Estat espanyol per detectar les víctimes del tràfic de persones i oferir-los una protecció efectiva. Si tenim en compte la gran quantitat de persones que estan obligades a treballar de manera forçosa (aproximadament 20 milions l'any 2016), les interpretacions fetes per la jurisprudència són problemàtiques perquè contribueixen a mantenir la invisibilitat i la impunitat d'aquesta modalitat del delictes de tràfic de persones. Aquest delictes afecta de manera desproporcionada les nenes i les dones, ja que constitueixen el 71% de les víctimes del que l'OIT anomena *esclavitud moderna*.

II.

En les sentències analitzades sobre tràfic de persones amb fins d'explotació sexual la jurisprudència duu a terme diferents interpretacions sobre la vulnerabilitat. En algunes ocasions la defineix com una característica pròpia del delictes, en d'altres la considera com un mitjà delictiu, i en d'altres és entesa com un agreujant de la pena quan les víctimes són especialment vulnerables, per exemple quan són menors d'edat.

En el primer aspecte, com a característica general del delictes, els tribunals adverteixen que en el tràfic de persones hi ha una situació de vulnerabilitat subjacent en què les víctimes no tenen alternativa real i acceptable a sotmetre's a l'abús. Assenyalen que la vulnerabilitat pot ser física, psicològica, emocional, familiar, social, econòmica i, fins i tot, cultural. Així mateix, fan referència a qüestions estructurals més àmplies, com el sistema sexe/gènere, la raça i la classe de les víctimes. També esmenten les discriminacions a què s'enfronten en la destinació, especialment allò que té relació amb la seva situació juridicoadministrativa. En aquest sentit, és rellevant la precisió que duu a terme la jurisprudència en considerar que aquestes circumstàncies per si

soles no integren la vulnerabilitat, sinó que la configuren quan se sumen o conflueixen totes en una mateixa persona.

D'altra banda, la majoria de les sentències que fan referència a la vulnerabilitat ho fan per considerar-la com un mitjà del delicte. No obstant això, sovint entenen que l'abús de la situació de vulnerabilitat és un mitjà que es fa servir de manera conjunta o successiva amb un altre. En la major part dels casos s'assenyala que els acusats enganyen les víctimes aprofitant-se de la seva situació de vulnerabilitat, o que en un primer moment les víctimes són captades a través de l'engany i que després, quan ja es troben en una situació de vulnerabilitat, els acusats abusen d'aquesta situació. La violència, la intimidació i les amenaces són pràctiques habituals en aquests delictes.

La distinció de la vulnerabilitat com a característica general del delicte i com a mitjà delictiu és rellevant a l'hora de valorar la situació en què es troben les possibles víctimes de tràfic de persones, perquè pot haver-hi certa confusió entre la situació de vulnerabilitat i l'abús d'aquesta situació. Tal com adverteix la UNODC, el simple fet que una persona sigui vulnerable al tràfic d'éssers humans, per exemple pel seu gènere o per la classe social, no s'ha de prendre com a indicatiu o com a prova que s'ha satisfet el mitjà exigut en la definició del delicte. D'altra banda, una aparent falta de vulnerabilitat inicial pot portar a la conclusió que una persona en realitat no ha estat víctima del tràfic de persones, cosa que s'esdevé en l'àmbit espanyol, on hi ha dificultats per detectar possibles víctimes de tràfic d'éssers humans en altres modalitats i per castigar el delicte quan s'han detectat.

Igualment, en reiterades oportunitats, es té en compte la vulnerabilitat per definir els delictes de prostitució coactiva en el context del tràfic de persones. Aquest aspecte és especialment important per la vinculació que hi ha entre el tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual, la prostitució coactiva i la situació de vulnerabilitat. Una interpretació massa genèrica del que s'entén per vulnerabilitat pot portar a considerar que qualsevol forma de prostitució és una manifestació del delicte de tràfic de persones, cosa que és problemàtica no tan sols en l'àmbit estrictament juridicopenal, sinó també pel fet que pot generar un

tractament igualitari en situacions molt diverses i pot acabar vulnerant, encara més, els drets de les dones a qui s'intenta protegir.

Finalment, en el cas de menors d'edat víctimes de tràfic de persones, la jurisprudència considera que la situació de vulnerabilitat és una característica inherent en virtut de la seva edat, de manera que no cal acreditar l'existència de mitjans delictius, n'hi ha prou amb l'existència d'alguna de les accions i les finalitats descrites en la norma. Així mateix, les sentències fan referència a la concurrència d'altres mitjans o circumstàncies específiques de les menors, a fi de considerar-les especialment vulnerables i aplicar l'agreujant previst en l'inc. 4 de l'article 177 bis.

III.

Un altre aspecte rellevant que sorgeix de l'anàlisi de les sentències és el fet que els perfils de les víctimes i dels acusats són similars. Amb relació a les víctimes descriuen un perfil força semblant, no solament per la seva condició de gènere, econòmica i social, sinó també per la seva nacionalitat. Quant a les persones acusades també les nacionalitats coincideixen, hi ha un percentatge baix de sentències en què es condemnen persones amb nacionalitat espanyola pels delictes de tràfic de persones. Quan són jutjades, en general són absoltes o condemnades per altres delictes, com ara falsedat documental, tractes degradants o delictes contra els treballadors.

L'existència de característiques similars, tant en les víctimes com en els condemnats, és rellevant per valorar el que els tribunals entenen per vulnerabilitat, perquè en certa manera les sentències van creant un perfil tant de les víctimes com dels traficants. Si a aquesta qüestió s'afegeix el fet que la majoria de les sentències persegueixen el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, en especial la prostitució, podem concloure que la pràctica policial i judicial va creant un camí que permet perseguir certes modalitats i persones, però que alhora n'exclou d'altres. Això pot explicar el que assenyalen diferents informes d'organismes internacionals sobre les dificultats que afronta l'Estat espanyol per detectar les víctimes, protegir-les i perseguir totes les modalitats del delictes de tràfic de persones.

IV.

Finalment, de l'anàlisi de les sentències sorgeixen noves preguntes que requereixen un aprofundiment més gran en estudis posteriors.

Una qüestió que cal analitzar és la relativa a l'efectiva protecció i assistència que les intervencions judicials ofereixen a les víctimes del tràfic de persones. Un aspecte sorgit de l'estudi que crida l'atenció és que la *prova preconstituïda* és una eina processal que els tribunals empren sovint davant la possibilitat que les víctimes no siguin localitzades durant el judici oral. És necessari indagar sobre les causes que justifiquen aquesta presumpció per analitzar si el sistema judicial ofereix una protecció efectiva a les víctimes. Això és rellevant perquè l'error a l'hora de protegir-les es vincula amb l'augment de la vulnerabilitat a què són exposades als països de destinació. Aquesta vulnerabilitat és generada no tan sols per les accions dels traficants, sinó també per qüestions estructurals més àmplies relacionades amb el racisme institucional. En darrer terme, genera la pregunta sobre quins són els béns protegits pel sistema penal en les accions enfront del tràfic d'éssers humans.

D'altra banda, és necessari investigar sobre les diferents modalitats de tràfic de persones en què les dones i les nenes són afectades de manera desproporcionada. La jurisprudència del TEDH en analitzar casos de treball forçat, la majoria relacionats amb el treball domèstic, assenyala que l'«esclavitud domèstica» persisteix a Europa i afecta principalment les dones. L'OIT hi coincideix quan adverteix que una gran part del treball forçat està destinat a l'economia privada, que inclou l'agricultura, el treball domèstic i la manufactura. En aquest sentit, sorgeix la pregunta de per què no hi ha sentències que perseguixin i castiguen aquests delictes en l'àmbit espanyol.

Finalment, cal analitzar amb més profunditat el biaix de nacionalitats que presenten les sentències, tant de les víctimes com dels traficants. S'ha d'estudiar per què predominen unes determinades nacionalitats en la persecució i el càstig d'aquests delictes, cosa que permetrà revelar les debilitats i les limitacions de les intervencions judicials en l'àmbit de l'Estat espanyol.

9. Bibliografia

Amnistia Internacional (2020). *Cadenas invisibles: identificación de víctimas de trata en España*. Madrid.

Fiscalía General de l'Estat (2020). *Memoria de actividades de 2019 de la Fiscalía General del Estado*. Madrid: Ministeri de Justícia.

GRETA (2018). *Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by Spain*.

Estrasburg: Secretariat del Consell d'Europa. Convenció en Acció contra el Tràfic d'Éssers Humans (GRETA i parts del Comitè), Consell d'Europa.

Martínez de Careaga García, M.; Sáez Rodríguez, M.; Martínez Tristán, G.; Díaz Abad, N. (coord.) (2018). *Guía de criterios de actuación judicial frente a la trata de seres humanos*. Consell General del Poder Judicial.

OIT, Organització Internacional del Treball (2017). *Global estimates of modern slavery: forced labour and forced marriage*. Ginebra.

UNODC, Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (2008). Treballs preparatoris de les negociacions per a l'elaboració de la Convenció de les Nacions Unides contra la Delinqüència Organitzada Transnacional i els seus protocols. Nova York.

UNODC, Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (2013). *Abuso de una situación de vulnerabilidad y otros "medios" en el contexto de la definición de trata de personas*. Nova York.

UNODC, Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (2018). *Global Report on Trafficking in Persons 2018*. Nova York.

Normativa consultada

Internacional

Consell d'Europa (1950, 4 de novembre). Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals. Roma.

Consell d'Europa (2005, 16 de maig). Conveni del Consell d'Europa sobre la Lluita contra el Tràfic d'Éssers Humans. Varsòvia: sèrie de tractats del Consell d'Europa, núm. 197.

OIT (1930, 28 de juny). Conveni sobre el Treball Forçat. Ginebra: 14a reunió CIT, núm. 29.

OIT (2014, 11 de juny). Protocol del 2014 relatiu al Conveni sobre el Treball Forçat del 1930. Ginebra: 103a reunió CIT.

Parlament Europeu (2011, 5 d'abril). Directiva 2011/36/UE del Parlament Europeu i del Consell de la Unió Europea relativa a la prevenció i la lluita contra el tràfic d'éssers humans i a la protecció de les víctimes.

Nacions Unides (2000, 15 de novembre). Protocol per prevenir, reprimir i sancionar el tràfic de persones, especialment dones i infants, que complementa la Convenció de les Nacions Unides contra la Delinqüència Organitzada Transnacional (Protocol de Palerm), adoptat per l'Assemblea General de les Nacions Unides.

Estatal

Llei orgànica 6/1985, de l'1 de juliol, del Poder Judicial. BOE núm. 157, del 2 de juliol de 1985.

Llei orgànica 5/2010, del 22 de juny, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, del 23 de novembre, del Codi penal. BOE núm. 152, del 23 de juny de 2010.

Llei orgànica 1/2015, del 30 de març, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, del 23 de novembre, del Codi penal. BOE núm. 77, del 31 de març de 2015.

Llei 41/2015, del 5 d'octubre, de modificació de la Llei d'enjudiciament criminal per a l'agilitació de la justícia penal i l'enfortiment de les garanties processals. BOE núm. 239, del 6 d'octubre de 2015.

10. Annex de jurisprudència sobre tràfic d'éssers humans amb fins d'exploració sexual

Es presenten les sentències analitzades sobre tràfic d'éssers humans amb fins d'exploració sexual amb el següents criteris:

- Cerca i selecció de sentències a diferents bases de dades (La Ley digital, Aranzadi Insinis, Fons documental del CENDOJ, Lefebvre-El Derecho, HUDOC) i sota diferents criteris (per articles de la llei, per descriptors, per text lliure).
- Recopilació de resultats i elaboració sistematitzada de documents amb les disposicions trobades agrupats sota els criteris de tipus d'òrgan i cronològicament.
- Localització dels enllaços al fons documental del CENDOJ.
- Citar les fonts i afegir resums extrets de la base de dades Aranzadi Insignis.

El resultat obtingut de la cerca ens ha retornat els següents resultats:

ÒRGAN JUDICIAL	Nombre de resolucions
Tribunal Europeu de Drets Humans	13
Tribunal Suprem (Sala Segona)	49
Audiència Nacional	4
Tribunals Superiors de Justícia	8
Audiències Provincials	69
TOTAL	143

TRIBUNAL EUROPEU DE DRETS HUMANS

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte S.M. contra Croàcia, de 19 de juliol de 2018 (ECLI:CE:ECHR:2018:0719JUD006056114)

Convenio Europeo para la protección de los derechos humanos y las libertades fundamentales. Derecho a la integridad física y moral. Delitos contra la libertad sexual.

<http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-185105>

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte Chowdury i altres contra Grècia, de 30 de març de 2017 (ECLI:CE:ECHR:2017:0330JUD002188415)

PROHIBICION DE LA ESCLAVITUD Y DEL TRABAJO FORZADO: Explotación laboral: ciudadanos de Bangladesh emigrantes en Grecia sin permiso de trabajo que fueron reclutados para trabajar en explotación agrícola griega sometidos a un trabajo forzado en condiciones laborales y de alojamiento incompatibles con la dignidad humana: no remuneración, largas jornadas laborales bajo la supervisión de capataces armados, alojados en cabañas improvisadas con cartones, nylon y bambú y desprovistas de baños y agua corrientes: incumplimiento por el Estado de sus obligaciones de prevenir este tipo de situaciones, proteger a las víctimas, investigar eficazmente los delitos cometidos y sancionar a los responsables: violación existente

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-172365>

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-189677> (en espanyol)

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte L.E. contra Grècia, de 21 de gener de 2016 (ECLI:CE:ECHR:2016:0121JUD007154512)

PROHIBICIÓN DE LA ESCLAVITUD Y DEL TRABAJO FORZADO: Trata de seres humanos: ciudadana nigeriana obligada a prostituirse durante años: insuficiencia de las medidas de protección de la demandante debido al retraso de las autoridades internas en reconocer su estatus de víctima de trata con fines de explotación sexual y deficiencias con respecto a las obligaciones del Estado griego en el marco de la investigación policial y del procedimiento penal instado: violación existente. PROCESO EQUITATIVO Y DILACIONES-PLAZO RAZONABLE: Conducta de los órganos judiciales: proceso penal por delito de trata de seres humanos: lapso de tiempo de más de cinco años en un nivel de jurisdicción: complejidad del caso que no justifica la actitud de las autoridades internas: duración que no responde a la exigencia de plazo razonable: violación existente; Derecho a un recurso efectivo en materia de dilaciones indebidas: ausencia en el ordenamiento jurídico griego de recurso efectivo que permita denunciar la duración de un procedimiento: violación existente

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160218>

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte O.G.O. contra el Regne Unit, de 18 de febrer de 2014 (ECLI:CE:ECHR:2014:0218DEC001395012)

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-141830>

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte C.N. contra el Regne Unit, de 13 de novembre de 2012 (ECLI:CE:ECHR:2012:1113JUD000423908)

PROHIBICION DE LA ESCLAVITUD Y DEL TRABAJO FORZADO: Esclavitud doméstica: ciudadana ugandesa sometida a un trabajo forzado en condiciones laborales y de alojamiento incompatibles con la dignidad humana: confiscación del pasaporte, no remuneración, aislamiento físico y afectivo, denegación de asilo, deficiente investigación de las denuncias: ausencia de tipificación como delito en la legislación penal británica de la esclavitud y la servidumbre: falta de protección legal concreta y efectiva: violación existente

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-114518>

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte C.N. i V. contra França, de l'11 d' octubre de 2012 (ECLI:CE:ECHR:2012:1011JUD006772409)

PROHIBICION DE LA ESCLAVITUD Y DEL TRABAJO FORZADO: Esclavitud doméstica y trabajos forzosos: ciudadana burundesa sometida a un trabajo forzado en condiciones laborales y de alojamiento incompatibles con la dignidad humana: falta de protección legal concreta y efectiva: violación existente.

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-113407>

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte M. I altres Itàlia i Bulgària, de 31 de juliol de 2012 (ECLI:CE:ECHR:2012:0731JUD004002003)

PROHIBICIÓN DE LA TORTURA: Investigación de las agresiones: liberación de los demandantes de familia serbia: ausencia de investigación efectiva sobre los malos tratos sufridos: violación existente. <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-112576>

Decisió del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte Joy Idemugia contra França, de 27 març de 2012 (ECLI:CE:ECHR:2012:0327DEC000412511)

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-110416>

Decisió del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte V.F. contra França, de 29 de novembre de 2011 (ECLI:CE:ECHR:2011:1129DEC000719610)

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-108003>

Decisió del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte L.R. contra el Regne Unit, de 14 de juny de 2011 (ECLI:CE:ECHR:2011:0614DEC004911309)

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105427>

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte Rantsev contra Xipre i Rússia, de 7 de gener de 2010 (ECLI:CE:ECHR:2010:0107JUD002596504)

Procedimiento ante el TEDH. Derecho a la vida. Derecho a la integridad física y moral. Derecho a la libertad personal y a la seguridad. Derecho a la tutela judicial efectiva. Derecho a la intimidad personal y familiar y a la propia imagen. Convenio Europeo para la protección de los derechos humanos y las libertades fundamentales.
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-96623>

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte Kaya contra Alemanya, de 28 de juny 2007 (ECLI:CE:ECHR:2007:0628JUD003175302)

Derecho a la intimidad personal y familiar y a la propia imagen. Convenio Europeo para la protección de los derechos humanos y las libertades fundamentales. Proceso Penal.
<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-81338>

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte Siliadin contra França, 26 de juliol de 2005 (ECLI:CE:ECHR:2005:0726JUD007331601)

PROHIBICION DE LA ESCLAVITUD Y DEL TRABAJO FORZADO: Esclavitud doméstica: ciudadana togolesa, menor de edad, que fue llevada a Francia con falsas promesas a sus padres, sometida a un trabajo forzado en condiciones laborales y de alojamiento incompatibles con la dignidad humana: confiscación del pasaporte, no remuneración, aislamiento cultural, físico y afectivo: ausencia de tipificación como delito en la legislación penal francesa de la esclavitud y la servidumbre: falta de protección legal concreta y efectiva: violación existente

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-69890>

TRIBUNAL SUPREM (SALA PENAL)

Sentència del Tribunal Suprem 564/2019 (Sala Penal, secció 1a), de 19 de novembre de 2019 (ECLI: ES:TS:2019:3758)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA: travestis o transexuales a los que se ofrece venir a España para una mejora de las condiciones de vida, condiciones que son cambiadas drásticamente cuando vienen a nuestro país; PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: VULNERACIÓN INEXISTENTE: declaraciones de las personas explotadas sexualmente, corroboradas por otras pruebas.

Sentència del Tribunal Suprem 554/2019 (Sala Penal, Secció 1a), de 13 de novembre de 2019 (ECLI: ES:TS:2019:3702)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACIÓN SEXUAL: existencia: red de captación de mujeres rumanas para el ejercicio de la prostitución mediante el uso de la violencia. BLANQUEO DE CAPITALES: ADQUIRIR, CONVERTIR O TRANSMITIR BIENES, O REALIZAR CUALQUIER OTRO ACTO PARA OCULTAR SU ORIGEN ILÍCITO O PARA AYUDAR A QUIEN HAYA PARTICIPADO EN LA INFRACCIÓN A ELUDIR CONSECUENCIAS LEGALES DE SUS ACTOS: existencia: blanqueo de capitales proveniente de la actividad de trata de seres humanos y prostitución: remisión de cantidad elevada de dinero a Rumanía en un espacio corto de tiempo, siendo destinatarios personas del entorno familiar: puede inferirse sin grandes esfuerzos argumentales que esas operaciones se realizaron para ocultar o encubrir el origen ilícito del dinero. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS TRABAJADORES: IMPONER A LOS TRABAJADORES A SU SERVICIO CONDICIONES LABORALES O DE SEGURIDAD SOCIAL QUE PERJUDIQUEN, SUPRIMAN O RESTRINJAN LOS DERECHOS QUE TENGAN RECONOCIDOS: existencia: actividad de «alterne», «prostitución»: actividad en la que concurren las notas tipificadoras de toda relación laboral: malos tratos: violencia, intimidación: debían trabajar todos los días y abonarles una cantidad de dinero a los acusados. PROSTITUCIÓN: DETERMINAR, EMPLEANDO VIOLENCIA, INTIMIDACIÓN O ENGAÑO, O ABUSANDO DE UNA SITUACIÓN DE SUPERIORIDAD O DE NECESIDAD O VULNERABILIDAD DE LA VÍCTIMA, A PERSONA MAYOR DE EDAD A EJERCER LA PROSTITUCIÓN O A MANTENERSE EN ELLA: PERTENECER A ORGANIZACIÓN O GRUPO CRIMINALES DEDICADOS A TALES ACTIVIDADES: existencia; cómplice: no es incompatible con la agravante de integración en organización criminal. RECURSO DE CASACIÓN POR INFRACCIÓN DE LEY: INFRACCIÓN DE PRECEPTO PENAL DE CARÁCTER SUSTANTIVO: improcedencia: trata de seres humanos: víctima captada y trasladada a España con fines de explotación sexual, empleando engaño o utilizando violencia, intimidación o abuso de situación de necesidad o vulnerabilidad y que no le quedara otra alternativa que someterse: pertenencia a organización o asociación de más de dos personas; improcedencia: delito contra los derechos de los trabajadores; improcedencia: prostitución. RECURSO DE CASACIÓN VULNERACIÓN DE PRECEPTOS CONSTITUCIONALES: improcedencia: presunción de inocencia: declaración de

víctimas de explotación sexual: trata de seres humanos: valoración como elemento de corroboración las declaraciones testificales de otras víctimas que ya no residen en España. INTERVENCIONES TELEFÓNICAS: MOTIVACIÓN DEL AUTO: vulneración: inexistencia: indicios sólidos, plurales y corroborados por los investigadores, mediante datos objetivos y contrastados: intervención telefónica autorizada después de una dilatada y compleja investigación: delitos de trata de seres humanos para la prostitución, blanqueo de capitales, lesiones, delitos contra los derechos de los trabajadores.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/dfe9338c5421820b/20191127>

Interlocutòria del Tribunal Suprem 912/2019 (Sala Penal, secció 1a), de 10 d'octubre de 2019 (ECLI: ES:TS:2019:11055A)

REGISTRO DE DISPOSITIVOS DE ALMACENAMIENTO MASIVO DE INFORMACIÓN: PRUEBA OBTENIDA ILEGALMENTE: INEXISTENCIA: justificación del acceso al móvil por delito de trata de seres humanos con finalidad de explotación sexual y la defensa no planteó al inicio del plenario ninguna cuestión con incidencia en la vulneración del derecho fundamental ni se acudió al expediente previo del art. 267.5 LOPJ. COACCIONES: EXISTENCIA: si bien era uno de los acusados quien amenaza y golpeaba a la víctima si no pagaba lo adeudado, ambos controlaban que ésta cumpliera con su horario y obligaciones en el ejercicio de la prostitución. TRATA DE SERES HUMANOS: FINES DE EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA: facilita documentación falsa a la víctima, la acompaña en el viaje de Italia a España, y bajo el pretexto de saldar la deuda contraída en su país de origen, le obliga al ejercicio de la prostitución; PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: VULNERACIÓN INEXISTENTE: declaraciones de la víctima corroboradas por abundante documental sobre los viajes, intervenciones telefónicas y testifical de quien la auxilió

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/d401731064909c91/20191105>

Sentència del Tribunal Suprem 430/2019 (Sala Penal, Secció 1a), de 27 de setembre de 2019 (ECLI: ES:TS:2019:2914)

PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: declaraciones de la víctima: existencia de prueba: testimonio en fase de instrucción practicado con total contradicción, con asistencia de los letrados defensores y del Fiscal, fue grabada íntegramente y reproducida durante el desarrollo de la vista oral: delito de trata de seres humanos en los que las víctimas

están sometidas a presión, por lo que la prueba preconstituida debe ser lo habitual; testigos protegidos: existencia de prueba: declaración en instrucción y en el juicio oral en los que se les permitió a las defensas interrogar sin ninguna limitación a los testigos mediante su confrontación directa, lo que motivaría solventar cualquier duda sobre la veracidad de su testimonio o la existencia de cualquier móvil espurio.

INTERVENCIONES TELEFÓNICAS: vulneración inexistente: auto motivado en investigación de delito de prostitución y trata de seres humanos y tras la declaración de un testigo sobre esa actividad se intervienen teléfonos de las personas implicadas.

TRATA DE SERES HUMANOS: indemnización de perjuicios: existencia: condena al pago de las cantidades que las mujeres entregaban a las acusadas semanalmente cuando estaban sometidas a la prostitución después de la trata de seres humanos.

DOCTRINA JURISPRUDENCIAL DEL TS

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/d8d0f75c5cb80208/20191010>

Sentència del Tribunal Suprem 396/2019 (Sala Penal, Secció 1a), de 24 de juliol de 2019 (ECLI: ES:TS:2019:2572)

INTERVENCIÓN TELEFÓNICA: vulneración inexistente: auto motivado en información obtenida de otras intervenciones telefónicas en las que se detecta una trama de trata de personas para dedicarlas a la prostitución, corroborado por seguimientos policiales y declaraciones anteriores de víctimas respecto al responsable de la trama.

PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: declaraciones de la víctima: existencia de prueba: de testigos protegidos en trata de seres humanos de manera detallada, unas ante el Tribunal y otras como prueba preconstituida, corroboradas por múltiples datos

externos. PRINCIPIO ACUSATORIO: vulneración: imposición de pena mayor en delito

de trata de seres humanos que la solicitada por el Fiscal. DELITOS CONTRA LOS

DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: existencia: introducir en

España a mujeres para que ejercer la prostitución desde Nigeria pasando por otros

países europeos y una vez en España obtener documentación de la oficina de asilo, procurando así su estancia clandestina con infracción deliberada de los controles de

inmigración. TRATA DE SERES HUMANOS: el engaño consiste en utilizar datos total o parcialmente falsos para hacer creer a la víctima algo que no cierto y consistente en ofertas de trabajo legítimo en el servicio doméstico, en establecimientos comerciales o como modelos y en general en ofrecer a personas desvalidas unas mejores

condiciones de vida; existencia: contactar con mujeres mayores y menores de edad en Nigeria y tras ofrecerles falsamente trabajo como camareras o azafatas las trasladan a

España donde le privan del pasaporte y las obligan a ejercer la prostitución hasta el pago de una elevada cantidad por los gastos causados; se cometen tantos delitos como víctimas existan de la trata. PROSTITUCIÓN: autor: existencia: llamar por teléfono repetidamente a mujeres a las que se le obligaba a ejercer la prostitución diciéndoles que su familia iba a morir si no pagaban la deuda que tenían con tercero, conminándole a obedecer a los que dirigían la prostitución creando un clima de intimidación con ese fin. RESPONSABILIDAD PERSONAL SUBSIDIARIA: no procede la responsabilidad personal subsidiaria de la multa al sumarse a la pena de 5 años que se impuso por cada delito de prostitución, a los efectos del límite del art. 53.3 CP. DOCTRINA JURISPRUDENCIAL DEL TS.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/a0538941187ab16b/20190729>

Interlocutorià del Tribunal Suprem 377/2019 (Sala Penal, Secci3 1a), de 7 de març de 2019 (ECLI: ES:TS:2019:3617A)

DELITO DE TRATA DE SERES HUMANOS (ARTÍCULO 177 BIS B) CP) DELITOS DE PROSTITUCIÓN COACTIVA (ARTÍCULO 187.1 CP) MOTIVOS: Infracci3n de precepto constitucional. Presunci3n de inocencia

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/c1146a2c11bfbb39/20190412>

Sentència del Tribunal Suprem 77/2019 (Sala Penal, Secci3 1a), de 12 de febrer de 2019 (ECLI: ES:TS:2019:473)

INTERVENCIÓN TELEFÓNICA: el defecto de transcripci3n de las grabaciones telef3nicas no vicia la prueba de nulidad, s3lo afecta a su valoraci3n; vulneraci3n inexistente: transcripciones realizadas por la policia con el auxilio de un int3rprete que va traduciendo y en funci3n de su importancia se transcribe o no, siendo averdadas por la letrada de la administraci3n de justicia, siendo reproducidas en juicio oral con intervenci3n de int3rpretes; Intervenciones acordadas meses despu3s de iniciadas las actuaciones judiciales, motivándose en los datos aportados en informe policial despu3s de realizada la investigaci3n en la que era precisa la intervenci3n para su continuaci3n. PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: declaraciones de testigos protegidos: existencia de prueba: validez de su declaraci3n sin que las defensas hayan solicitado conocer su identidad, ni proponer prueba sobre la fiabilidad de su testimonio; reconocimiento fotogràfico en sede policial de los acusados ratificado en juicio oral y sometidas las v3ctimas al interrogatorio de las partes, las que habían tenido con

aquéllos el tiempo suficiente para identificarlos. TRATA DE SERES HUMANOS: Explotación sexual: existencia: traer a Europa desde Nigeria a mujeres con el fin de dedicarlas a la prostitución aprovechando la minoría de edad de algunas de ellas, su inmadurez y precariedad económica; tantos delitos de trata de seres humanos como víctimas. CONCURSO MEDIAL DE DELITOS: Penalidad: tres delitos de trata de seres humanos y prostitución coactiva: pena de ocho años y un día de prisión por uno de los delitos de trata de seres humanos y pena de diez años y un día de prisión por cada uno de los otros dos delitos, con un límite máximo de cumplimiento de veinte años. DOCTRINA JURISPRUDENCIAL DEL TS.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/46ba613ed2faf619/20190225>

Sentència del Tribunal Suprem 648/2018 (Sala Penal, Secció 1a), de 14 de desembre de 2018 (ECLI: ES:TS:2018:4171)

RECURSO DE CASACIÓN : VULNERACIÓN INEXISTENTE DE DERECHOS FUNDAMENTALES: PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: existencia de prueba: delitos de trata de seres humanos, detención ilegal, contra los derechos de los ciudadanos extranjeros y falsedad documental: la declaración de la víctima es persistente e inequívoca en cuanto a la identificación del acusado como la persona que le llevó a Lisboa y luego propició su traslado a España, pretendiendo después reenviarla a Dinamarca para dedicarse a la prostitución, y está corroborada tanto por los testimonios de los agentes de policía, como por las conversaciones telefónicas grabadas y aportadas a los autos; TUTELA JUDICIAL EFECTIVA: enjuiciamiento del rebelde habido cuando ya ha recaído condena por los mismos hechos contra una coacusada: el enjuiciamiento de quien por estar rebelde fue excluido del juicio seguido contra los coacusados se ha llevado a cabo atendiendo a las pruebas practicadas en el nuevo plenario sin prejuicio alguno derivado del anterior: se aprecia una admisible economía en la tarea de redacción de la sentencia en algunos extremos muy concretos, bien acotados y muy limitados, por lo que ese «aprovechamiento» del esfuerzo de redacción ya realizado no es asimilable a una mera convalidación de lo ya decidido sin atender al resultado de la prueba presenciada.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/75ea77dc1729e709/20181221>

Sentència del Tribunal Suprem 144/2018 (Sala Penal, Secció 1a), de 22 de març de 2018 (ECLI: ES:TS:2018:1020)

JURISDICCIÓN: DELITOS COMETIDOS EN EL EXTRANJERO POR ESPAÑOLES O EXTRANJEROS QUE AFECTEN A LOS INTERESES DE LA COMUNIDAD

INTERNACIONAL: APRECIABLE: trata de seres humanos: extranjera residente en Francia que colabora con el acusado principal de origen español y residencia en territorio nacional, para traer a Europa a una mujer Nigeriana a la que explota sexualmente en Francia y a la que posteriormente traslada a España para que siga ejerciendo la prostitución: competencia de los Tribunales españoles.

INTERVENCIONES TELEFÓNICAS: PRÓRROGAS DE LA INTERVENCIÓN:

VULNERACIÓN INEXISTENTE: motivación con remisión a la consistencia de datos que aporta el informe policial, pero sin incluir de forma expresa los mismos: mala

praxis judicial que no lleva aparejada la nulidad. TRATA DE SERES HUMANOS:

EXPLOTACIÓN SEXUAL: fases del delito; Bien jurídico protegido; Diferencias con inmigración ilegal del art. 318 bis: efectos de la reforma operada por la Ley Orgánica 1/2015; Relación concursal con el delito de inmigración clandestina y prostitución

coactiva; VICTIMA ESPECIALMENTE VULNERABLE: EXISTENCIA: red de tráfico de mujeres nigerianas a las que introducían en la Unión Europea y recogían en los centros de detención para explotarlas sexualmente: personas indigentes,

desarraigadas e indefensas: concurso medial con delitos de prostitución coactiva e inmigración clandestina; CONSPIRACIÓN: INEXISTENCIA: Mostrar interés en

quedarse con una joven nigeriana para ejercer la prostitución sin que finalmente ni siquiera pudiera verla al ser detenidos todos los acusados: no se aprecia que la

decisión fuera seria, firme y definitiva. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: inmigración clandestina: concepto amplio: fenómeno transnacional; Bien jurídico protegido. CONSPIRACIÓN PARA DELINQUIR:

características y elementos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/ed98c1f6895933e2/20180403>

Sentència del Tribunal Suprem 132/2018 (Sala Penal, Secció 1a), de 20 de març de 2018 (ECLI: ES:TS:2018:1011)

RECURSO DE CASACIÓN POR QUEBRANTAMIENTO DE FORMA : DENEGACION

DE DILIGENCIA DE PRUEBA: DESESTIMACIÓN: TESTIFICAL: prueba preconstituida ya con todas las garantías antes la elevada posibilidad de que no estuvieran

localizables al momento del juicio como así ocurrió. PRESUNCION DE INOCENCIA:

DECLARACIONES DE TESTIGOS: prueba preconstituida-anticipada: validez: lectura de las correspondientes actas y reproducción de la que obraba en soporte audiovisual,

en el acto del juicio oral: faltad de renovada práctica por la imposibilidad de localización: no erosiona su valor el cambio de letrado encargado de la defensa: presencia de los imputados en las declaraciones anticipadas: declaraciones de los testigos en presencia de los letrados de los acusados: se supera hogadamente las garantías exigidas por la jurisprudencia europea. TRATA DE SERES HUMANOS: EXISTENCIA DE PRUEBA: declaraciones de las víctimas coherentes internamente y entre sí: no es inverosímil que dejaran escapar a la menor confiados en que nada diría como así sucedió hasta hechos destapados por otra testigo que logró huir: declaración de testigo protegida corroborada: validez de traducción de escuchas telefónicas; EXISTENCIA: traslado desde Rumanía de mayores y menores de edad con fines de explotación sexual en concurso medial con prostitución coactiva y con fines de mendicidad: no es necesario participar en el traslado, basta el acogimiento.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/c7d3d81a30740f86/20180403>

Sentència del Tribunal Suprem 108/2018 (Sala Penal, Secció 1a), de 6 de març de 2018 (ECLI: ES:TS:2018:788)

DERECHO A LA LIBERTAD PERSONAL Y A LA SEGURIDAD: Orden de Detención Europea: principio de especialidad; VULNERACIÓN INEXISTENTE: imputación por más delitos de los contenidos en la orden europea de detención y entrega: desaparición de los límites impuestos por el principio de especialidad al haber estado más de 45 días en libertad en territorio nacional antes de una nueva detención y privación de libertad. PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: DECLARACIONES DE LA VICTIMA: EXISTENCIA DE PRUEBA: testigo protegida: trata de blancas, inmigración clandestina con fines de explotación sexual, prostitución coactiva y detención ilegal: apreciación de contradicciones razonables que no afectan a la credibilidad de su testimonio: es irrelevante que la prueba preconstituida fuera formalmente defectuosa al haberse practicado la prueba en el acto del juicio oral. TRATA DE SERES HUMANOS: elementos y bien jurídico protegido: figuras típicas; EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA: organizar y pagar el viaje en patera desde Nigeria bajo la falsa promesa de un trabajo legal, siendo separada de su hija de tres a la llegada a España y obligada a ejercer la prostitución hasta pagar una deuda de 50.000 euros bajo amenaza de no volver a ver a la menor e incluso llegando a golpearla en una ocasión que dijo no querer trabajar por encontrarse mal. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: PROPÓSITO DE EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA: organizar y pagar el viaje desde Nigeria de la víctima para ejercer la

prostitución sin que ella lo supiera. PROSTITUCIÓN COACTIVA: EXISTENCIA: controlar a la víctima hasta su llegada a España, separarla a su llegada de su hija de tres años, comunicarle una deuda de 50.000 y amenazarla con no volver a ver a la menor si no la pagaba ejerciendo la prostitución. DETENCIONES ILEGALES Y SECUESTROS: VÍCTIMA MENOR DE EDAD: EXISTENCIA: separar a una menor de tres años de su madre para obligarla a ejercer la prostitución bajo la amenaza de no volver a verla: mantenimiento de la situación durante cuatro meses. ENCUBRIMIENTO: AYUDAR A LOS PRESUNTOS RESPONSABLES DE UN DELITO A ELUDIR LA INVESTIGACIÓN DE LA AUTORIDAD: EXISTENCIA: informar sobre intervención telefónica acordada en investigación policial.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/deb5ed58dbbfa145/20180316>

Sentència del Tribunal Suprem 47/2018(Sala Penal, Secció 1a), de 29 de gener de 2018 (ECLI: ES:TS:2018:132)

RECURSO DE CASACIÓN; CABE CONTRA AUTO QUE RESUELVE LA ADAPTACIÓN DE LA PENA DE PRISIÓN IMPUESTA EN PAÍS EXTRANJERO A LAS DISPOSICIONES PUNITIVAS DE NUESTRO ORDENAMIENTO JURÍDICO, NO TRATÁNDOSE DE UNA MERA LIQUIDACIÓN DE CONDENA, ELLO AL HABER SIDO ENTREGADO A ESPAÑA EL CONDENADO. PENALIDAD: cumplimiento de las penas: interpretación de las expresiones "incompatibilidad", "naturaleza" y "duración" de la pena impuesta en país extranjero para adaptarla a la legislación española en supuestos de traslado de personas condenadas fuera de España, sin que pueda hacerse una nueva tipificación en el Estado de cumplimiento, expresiones contenidas en el art. 10 del Convenio Europeo sobre traslado de personas condenadas; aplicación del tratado entre España y Panamá de traslado de personas condenadas: condena en Panamá por delito de trata de seres humanos a la pena de 10 años de prisión que afecta a cuatro víctimas, no castigándose en España por delito relativo a la prostitución, sin que proceda la modificación de la pena por incompatibilidad, que en España al ser cuatro las víctimas se calificarían como cuatro delitos de trata de seres humanos. DOCTRINA JURISPRUDENCIAL DEL TS.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/3160f279522c4d4a/20180202>

Sentència del Tribunal Suprem 656/2017(Sala Penal, Secció 1a), de 5 d'octubre de 2017 (ECLI: ES:TS:2017:3565)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACIÓN SEXUAL: INEXISTENCIA: se descarta, dado que la víctima ya ejercía la prostitución en Brasil; PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: VULNERACIÓN: transexual supuestamente traído a España con engaño para forzarle a ejercer la prostitución: declaración de la víctima no corroborada, pese a que muchas de las circunstancias permitiría prueba diversa.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/804033cace4944ed/20171020>

Sentència del Tribunal Suprem 214/2017(Sala Penal, Secció 1a), de 29 de març de 2017 (ECLI: ES:TS:2017:1229)

PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: DECLARACIONES DE LA VÍCTIMA: EXISTENCIA DE PRUEBA: en delitos de inmigración clandestina, trata de seres humanos para explotación sexual, determinación a la prostitución, violación y aborto: testimonios persistentes y sin contradicciones, corroborados por otros elementos. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: PROMOVER, FAVORECER O FACILITAR EL TRÁFICO ILEGAL O LA INMIGRACIÓN CLANDESTINA DE PERSONAS DESDE, EN TRÁNSITO O CON DESTINO A ESPAÑA: EXISTENCIA: en concurso ideal con un delito de determinación a la prostitución. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA: engaña a súbditas nigerianas con una vida mejor para, una vez en España, obligarlas a prostituirse mediante amenazas, agresiones y vudú.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/ea9665d733a57b7e/20170410>

Sentència del Tribunal Suprem 196/2017 (Sala Penal, Secció 1a), de 24 de març de 2017 (ECLI: ES:TS:2017:1226)

ENTRADA Y REGISTRO: PRUEBA OBTENIDA ILEGALMENTE: INEXISTENCIA: MOTIVACIÓN DEL AUTO: oficio policial que reúne indicios de maltrato, detención ilegal, trata de seres humanos y otros delitos; PRESENCIA DEL INTERESADO: bata con la presencia de uno solo de los moradores; PIEZAS DE CONVICCIÓN: PRUEBA OBTENIDA ILEGALMENTE: INEXISTENCIA: volcado de los teléfonos móviles ocupados en registro: autorización judicial para tal medida: no es necesaria la presencia en esa misma diligencia del letrado de la Administración de Justicia. TORTURAS Y OTROS DELITOS CONTRA LA INTEGRIDAD MORAL: TRATO DEGRADANTE: EXISTENCIA: someten a violencia y vejaciones a personas para explotarlas y quedarse con sus pensiones. TRATA DE SERES HUMANOS: IMPONER

TRABAJO O SERVICIOS FORZADOS, ESCLAVITUD O PRÁCTICAS SIMILARES:
EXISTENCIA: captan mediante ofertas de trabajo a personas con capacidad intelectual reducida que cobran pensión, para explotarlos y quedarse con la misma;
PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: VULNERACIÓN INEXISTENTE: declaraciones de las víctimas suficientemente corroboradas y lectura de la declaración sumarial de la víctima fallecida antes del juicio, corroborada ésta por testificales de referencia.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/c3b62a330b78613b/20170410>

Sentència del Tribunal Suprem 167/2017(Sala Penal, Secció 1a), de 15 de març de 2017 (ECLI: ES:TS:2017:1045)

PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: DECLARACIONES DE TESTIGOS: PRUEBA PRECONSTITUIDA-ANTICIPADA: EXISTENCIA DE PRUEBA: declaración de testigo protegida en presencia de los letrados de los imputados, respetando el principio de contradicción: corroborado por las declaraciones de los funcionarios policiales, los registros, las intervenciones telefónicas y el visionado de los vídeos grabados.
DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: REALIZAR LAS CONDUCTAS CON ÁNIMO DE LUCRO O ENGAÑO: EXISTENCIA. TRATA DE SERES HUMANOS: ORGANIZACIÓN O ASOCIACIÓN DE MÁS DE DOS PERSONAS, DEDICADA A LA REALIZACIÓN DE TALES ACTIVIDADES:
EXISTENCIA: grupo de nacionalidad china que se dedicaba a forzar jóvenes chinas a la prostitución y aprovecharse de los ingresos que generaba dicha actividad: concurso ideal con delito de prostitución coactiva.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/94dd52687ab8b6aa/20170404>

Sentència del Tribunal Suprem 1002/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 19 de gener de 2017 (ECLI: ES:TS:2017:101)

DECLARACIONES DE LA VICTIMA: PRUEBA PRECONSTITUIDA: VALIDEZ: la ausencia del imputado no es exigible en el procedimiento abreviado. **PRINCIPIO DE CONTRADICCION: VULNERACION INEXISTENTE:** posibilidad real de los letrados de la defensa de participar activamente en la declaración sumarial luego usada como prueba preconstituida: que no fuese seguro que iba o dejar de comparecer al juicio oral, no priva de legitimidad a esa prueba. **PROSTITUCION COACTIVA: EXISTENCIA:** imposibilidad de la víctima de sustraerse a esa imposición, dado que se halla sola en un país extranjero: no exige el tipo necesariamente violencia o intimidación en su

sentido clásico. TRATA DE SERES HUMANOS: EXISTENCIA: trabajo no remunerado que luego se sustituye por la coacción a la prostitución.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/25d83889d37c1688/20170131>

Sentència del Tribunal Suprem 807/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 27 d'octubre de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:4668)

LEY PENAL: LEY MAS FAVORABLE: inmigración clandestina: aplicación de la reforma operada por LO 1/2015 por ser más favorable que la anterior; IRRETROACTIVIDAD: aplicación retroactiva de la reforma operada por LO 1/2015: formas de actuación según estemos ante sentencias firmes o pendientes de recurso; Vulneración indirecta del principio de retroactividad: se vulnera el Convenio Europeo de Derechos Humanos tanto si se aplica retroactivamente una ley penal posterior más desfavorable de forma directa, como si se aplican retroactivamente los aspectos desfavorables de la nueva Ley por el procedimiento de modificar la interpretación jurisprudencial anterior. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: INMIGRACION CLANDESTINA: EXISTENCIA: facilitar la entrada en «patera» a mujeres nigerianas y posteriormente el traslado interior en autobús hasta Madrid. PROSTITUCION (Delitos relativos a la) Y CORRUPCION DE MENORES: PROSTITUCION COACTIVA DE PERSONA MAYOR DE EDAD: Conducta compatible con el delito de inmigración clandestina con fines de explotación sexual. TRATA DE SERES HUMANOS: condena por tantos delitos como personas hayan sido objeto de trata: Acuerdo del Pleno no Jurisdiccional del Tribunal Supremo de 31 mayo 2016; CONCURSO DE DELITOS: relación concursal con los delitos de inmigración clandestina y prostitución coactiva: concurso real respecto al primero por tratarse de bienes jurídicos distintos e instrumental o medial respecto al segundo.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/0f08d732176f9b64/20161104>

Sentència del Tribunal Suprem 806/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 27 d'octubre de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:4658)

TRATA DE SERES HUMANOS: Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: existencia: empleo de intimidación para el traslado de mujer a España y para luego obligarla a ejercer la prostitución. PROSTITUCIÓN: Determinar, empleando violencia, intimidación

o engaño, o abusando de una situación de superioridad o de necesidad o vulnerabilidad de la víctima, a persona mayor de edad a ejercer la prostitución o a mantenerse en ella: existencia. PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: Declaraciones de la víctima: existencia de prueba. RECURSO DE CASACIÓN POR INFRACCIÓN DE LEY : Error de hecho en la apreciación de las pruebas: desestimación: informe de policía de Rumanía desprovisto de valor probatorio y contradictorio con otros instrumentos de prueba.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/d3f8592c922bd1b5/20161104>

Sentència del Tribunal Suprem 786/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 20 d'octubre de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:4582)

TRATA DE SERES HUMANOS: existencia: captar en Rumanía y trasladar a España mediante engaño a mujeres para su posterior explotación sexual; Presunción de inocencia: vulneración inexistente: existencia de prueba: manifestaciones de dos testigos protegidas. PROSTITUCIÓN: existencia: coaccionar a mujeres extranjeras en situación objetiva de desamparo a practicar la prostitución para obtener un ilegítimo beneficio económico a su costa. CONCURSO DE DELITOS: Medial: apreciable: aplicación de la LO 1/2015, de 30 marzo por ser más favorable.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/971bd6748c0359d0/20161028>

Sentència del Tribunal Suprem 659/2019 (Sala Penal, Secció 1a), de 19 de juliol de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:3665)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: AYUDAR A EXTRACOMUNITARIO A ENTRAR EN TERRITORIO ESPAÑOL O A TRANSITAR A TRAVES DEL MISMO, CON VULNERACION DE LA LEGISLACION SOBRE ENTRADA O TRANSITO DE EXTRANJEROS: existencia: envío de dinero a personas no nacionales de Estados de la Unión Europea, para entrar en España como turistas cuando en realidad vienen a ejercer la prostitución: no concurrencia de las circunstancias previstas en el artículo 177 bis CP, sobre trata de seres humanos: aplicación retroactiva: pena de multa reducida en dos grados: un mes con una cuota diaria de 20 euros.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/e9da56cfc4969100/20160729>

Sentència del Tribunal Suprem 562/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 27 de juny de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:3061)

INTERVENCIONES TELEFONICAS: VULNERACION INEXISTENTE: acordada por Auto motivado y proporcionado con remisión a la solicitud policial, siendo controlada judicialmente. TRATA DE SERES HUMANOS: VICTIMA MENOR DE EDAD: INEXISTENCIA: la condición de minoría de edad de la víctima ya fue considerada para apreciar el tipo del art. 177 bis apartado 2; ORGANIZACION DEDICADA A LA REALIZACION DE TALES ACTIVIDADES: INEXISTENCIA: la absolución de la imputación de constitución de grupo criminal, hace inviable la estimación de esta agravante que lo presupone; PRESUNCION DE INOCENCIA: VULNERACION INEXISTENTE: EXISTENCIA DE PRUEBA: declaración de la testigo protegida creíble y verosímil, corroborada por las escuchas telefónicas.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/d44a8bdd1ec872cf/20160708>

Sentència del Tribunal Suprem 538/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 17 juny de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:2776)

RECURSO DE CASACION POR QUEBRANTAMIENTO DE FORMA: DENEGACION DE DILIGENCIA DE PRUEBA: DESESTIMACION: TESTIFICAL: no suspensión del acto del juicio oral ante la incomparecencia de testigo protegida víctima del delito: persona en ignorado paradero: agotamiento de todas las vías para su localización: introducción en el plenario por medio de lectura de su declaración preconstituida realizada en sede instructora con todas las garantías y en presencia de los abogados de todos los investigados. TRATA DE SERES HUMANOS: bien jurídico protegido: la dignidad de la persona: consideración de su sujeto pasivo de forma individual y no difusa o plural: condena por tantos delitos como personas hayan sido objeto de trata: Acuerdo del Pleno no Jurisdiccional del Tribunal Supremo de 31 mayo 2016; EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA: traer a ciudadanas extranjeras al país bajo promesa de un empleo como peluqueras, siendo llevadas a un domicilio controlado por los acusados y obligadas a prostituirse para pagar la deuda contraída por el viaje.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/308268fc36639072/20160622>

Interlocutòria del Tribunal Suprem 1054/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 9 de juny de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:6495A)

PROSTITUCION: determinar coactiva: existencia: amenazar con descubrir a la familia la dedicación a la prostitución, agredirla o matarla a ella a su hija o quemar su casa, además de golpearla en alguna ocasión; Indemnización de perjuicios: existencia: indemnización a la víctima por la ganancia obtenida por el acusado en el ejercicio de la prostitución y por el daño moral causado a aquélla. TRATA DE SERES HUMANOS: explotación sexual: existencia: traer con engaño para trabajar y alojar posteriormente en España a mujer desde Rumanía obligándola a ejercer la prostitución. DILACIONES INDEBIDAS: inapreciable: acusado dos años en paradero desconocido, sin que además se paralizase la causa, practicándose diligencias de investigación.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/96613aa149041045/20160719>

Interlocutòria del Tribunal Suprem (Sala Penal), de 31 de maig de 2016

TRATA DE SERES HUMANOS: PENALIDAD: CONCURSO DE DELITOS: Acuerdo del Pleno No Jurisdiccional de la Sala Segunda del Tribunal Supremo de 31 de mayo de 2016: «el delito de trata de seres humanos definido en el art. 177 bis del Código Penal, reformado por la LO 1/2015, de 30 de marzo, obliga a sancionar tantos delitos como víctimas, con arreglo a las normas que regulan el concurso real».

<http://www.poderjudicial.es/stfls/TRIBUNAL%20SUPREMO/ACUERDOS%20y%20ESTUDIOS%20DOCTRINALES/FICHERO/20160701%20Acuerdo%20del%20Pleno%20de%2031%20de%20mayo%20de%202016.pdf>

Sentència del Tribunal Suprem 449/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 25 de maig de 2016 (ECLI:ES:TS:2016:2345)

INTERVENCIONES TELEFONICAS: auto motivado en declaración de víctima que era obligada a realizar la prostitución, acompañado de oficio policial comprobando la realidad de los hechos. PRESUNCION DE INOCENCIA: declaraciones de la víctima: existencia de prueba: declaración de mujer que es traída a España para ejercer la prostitución, corroborada por la investigación policial sobre su situación y la declaración de la madre desde Rumanía. TRATA DE SERES HUMANOS: existencia: alojar en vivienda a mujer traída desde Rumanía para ejercer la prostitución, además de colaborar en el control de los actos sexuales por dinero que realizaba; actos realizados en el seno de una organización. CONCURSO MEDIAL DE DELITOS: existencia: trata de seres humanos y prostitución coactiva: pena del primer delito, más grave, en su mitad superior.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/9a2c0608b55f58b3/20160606>

Sentència del Tribunal Suprem 420/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 18 de maig de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:2287)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: existencia: traslada a España a mujeres subsaharianas a las que presiona para ejercer la prostitución, con el fin de abonar los importes pagados; DIFERENCIAS CON: inmigración ilegal: efectos de la reforma operada por la Ley Orgánica 1/2015. DELITOS CONTRA LA INTEGRIDAD MORAL: Infligir a otra persona un trato degradante: existencia: omisión del cumplimiento de las normas básicos de cuidado de dos menores. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: Concurso de delitos: con trata de seres humanos conforme al art. 177 bis 9 CP.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/3bab9a7f8301d6be/20160530>

Sentència del Tribunal Suprem 323/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 19 d'abril de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:1674)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: INMIGRACION ILEGAL: aplicación retroactiva de la LO 1/2015, lo que conlleva sustancial rebaja de pena: no es válido el argumento de que existía el art. 177 bis, que sanciona con pena superior a la inicial a quien introduzca en territorio español a persona en situación de vulnerabilidad, para su explotación sexual, pues es delito del que no se acusó; PROPOSITO DE EXPLOTACION SEXUAL: EXISTENCIA: atraen a súbditas nigerianas ofreciéndoles trabajo de niñera, para luego prostituirlas.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/edae086123e0e66d/20160429>

Sentència del Tribunal Suprem 295/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 8 d'abril de 2016 (ECLI:ES:TS:2016:1552)

DERECHO AL JUEZ ORDINARIO PREDETERMINADO POR LA LEY: la posible alteración de las normas de reparto entre Juzgados de igual clase y territorio no afecta al derecho fundamental; vulneración inexistente: no atrae la competencia del Juzgado de instrucción el que haya tramitado un proceso anterior archivado respecto de denuncia de nuevos hechos aunque coincidan personas. INTERVENCIONES TELEFONICAS: motivación del auto: la insuficiencia de los indicios iniciales no queda subsanada por el éxito policial de la operación, ni por la contundencia de las pruebas

finales; vulneración inexistente: auto fundado en información sobre hechos de años atrás por persona identificada, justificando el retraso, corroborada la información por investigación policial. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: haber puesto en peligro la vida, la salud o la integridad de las personas: inexistencia: falta de determinación en los hechos probados del peligro concreto en el traslado de personas del norte de Africa a la Península Ibérica: concurso de delitos con trata de seres humanos conforme al art. 177 bis 9 CP. SENTENCIAS: aclaración: auto de aclaración en el que se suprime una parte de la calificación del Fiscal que se había introducido en los hechos probados de manera errónea al utilizarse el mecanismo llamado de "corta y pega". DOCTRINA JURISPRUDENCIAL DEL TS.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/ba660122a2758b8c/20160421>

Sentència del Tribunal Suprem 270/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 5 d'abril de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:1553)

PRESUNCION DE INOCENCIA: DECLARACIONES DE LA VICTIMA: PRUEBA OBTENIDA ILEGALMENTE: INEXISTENCIA: dispensa a declarar del art. 416 LECrim: derecho renunciabile para quienes acuden a la policía en busca de protección a interponer una denuncia; Alcance del art. 730 LECrim; PRUEBA PRECONSTITUIDA-ANTICIPADA: existencia de prueba: validez de lectura en juicio oral de declaración sumarial de víctimas en ignorado paradero por vía del art. 730 LECrim, a pesar de que la defensa de un imputado no pudo asistir a la declaración al no hallarse en tal situación cuando declararon y no ser por tanto parte en el proceso, sí estando presentes las defensas del resto de imputados: razones que justifican la validez. TRATA DE SERES HUMANOS: Concepto de trata; Elementos; VICTIMA MENOR DE EDAD: EXISTENCIA: venta de dos hermanas menores de 16 años por parte de su madre a los otros dos acusados para el ejercicio de la prostitución a cambio de una parte de las ganancias, siendo trasladadas desde su país de origen hasta territorio nacional: irrelevancia de los medios comisivos para la apreciación del tipo: concurso medial con delito de prostitución coactiva. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS TRABAJADORES: EMPLEAR A SUBDITOS EXTRANJEROS SIN PERMISO DE TRABAJO EN CONDICIONES QUE PERJUDIQUEN, SUPRIMAN O RESTRINJAN LOS DERECHOS QUE TUVIEREN RECONOCIDOS: explotación de prostitutas en clubs de alterne: situación asimilada a la relación laboral: aplicabilidad del tipo penal; EXISTENCIA: abuso de situación de necesidad: extranjeras provenientes de zonas

pobres que ejercían la prostitución en locales sin contrato laboral ni seguros médicos, con horarios de nueve horas, seis días a la semana y bajo normas de comportamiento cuya infracción conllevaba la pérdida del 50% de las ganancias del día;

COOPERADOR: EXISTENCIA: necesario: testafarro que constaba como propietario formal de los locales donde se ejercía la prostitución contraviniendo las normas del Estatuto de los Trabajadores en todos sus aspectos esenciales. CONCURSO DE DELITOS: MEDIAL: EXISTENCIA: trata de seres humanos con fines de explotación sexual y delito de prostitución coactiva: siendo la trata un delito de actividad, la explotación sexual constituiría una fase de agotamiento del delito, sin que el delito medio absorba toda la gravedad de la conducta realizada.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/d1fa2676e5c329a9/20160421>

Sentència del Tribunal Suprem 178/2016 (Sala Penal, Secció 1a), de 3 de març de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:1275)

DERECHO AL JUEZ ORDINARIO PREDETERMINADO POR LA LEY: vulneración inexistente: la aplicación de las normas de reparto son ajenas al derecho fundamental.

PRESUNCION DE INOCENCIA: declaraciones de testigos: validez de declaración en instrucción de testigo menor con presencia de los abogados de todos los acusados, además de declarar el testigo, ya mayor de edad, en la vista oral. INTERVENCIONES TELEFONICAS: vulneración inexistente: traducción de las conversaciones, no pudiendo dar fe el secretario judicial de su transcripción al no conocer el idioma.

TUTELA JUDICIAL EFECTIVA: vulneración inexistente: la identidad del relato de hechos del Fiscal y los hechos probados, estando motivada la sentencia, no afecta al derecho fundamental. FALSEDADES: en documentos oficiales por particular:

existencia: organizar la simulación por españoles ante las autoridades de ser pareja de hecho de extranjera, así como la dirección de empadronamiento, previo pago de la colaboración, con el fin de obtener un documento identificativo comunitario para las mujeres; de tarjetas de crédito: sustitución del nombre de los titulares de las tarjetas y alteraciones en la banda magnética. ABORTO: Sin consentimiento de la mujer:

existencia: presionar a mujer que se obliga a ejercer la prostitución para que ingiera medicamentos por vía oral y vaginal, causando la pérdida del feto. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: existencia: introducir en territorio español a mujeres nigerianas fuera de los puestos fronterizos organizando los viajes, rutas y alojamiento inicial; aplicación más favorable tras la reforma CP por LO 1/2015. TRATA DE SERES HUMANOS: explotación sexual: existencia: Introducción,

transporte y alojamiento en España de mujeres extranjeras para explotarlas sexualmente. ORGANIZACIÓN CRIMINAL: existencia: reunir periódicamente y dar instrucciones a otros acusados para introducir mujeres a España y dedicarlas a la prostitución, falsificación de pasaportes y tarjetas de crédito; encargado dentro de la organización como contable y de la compra de billetes de avión para mujeres en diversos desplazamientos desde Nigeria a España y contactos en ese país para la entrega de cantidades producto de la actividad delictiva; retroactividad en favor del reo por LO 1/2015. JUICIO ORAL: Aportación de prueba al inicio de la vista por el Fiscal en proceso por sumario: aplicación tácita del art. 729.3º LECrim. DENEGACION DE DILIGENCIA DE PRUEBA: desestimación: denegación de pericial caligráfica al haberse practicado otra por funcionarios de policía y no expresarse los puntos de discrepancia con ésta, siendo innecesaria la segunda pericial. DOCTRINA JURISPRUDENCIAL DEL TS.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/896b9c03569ca9b8/20160407>

Sentència del Tribunal Suprem 860/2015 (Sala Penal, Secció 1a), de 23 de desembre de 2015 (ECLI: ES:TS:2015:5807)

PROSTITUCION (DELITOS RELATIVOS A LA) Y CORRUPCION DE MENORES: PRESUNCION DE INOCENCIA: VULNERACION INEXISTENTE: EXISTENCIA DE PRUEBA: conversaciones telefónicas de las que por su sentido y contexto sólo se predica la imposición de la violencia e intimidación para obligar a menores de edad al ejercicio de la prostitución; VULNERACION: remesas de dinero enviados por el acusado a Rumanía que no acreditan por sí solas la participación en el traslado de las menores para el posterior ejercicio de la prostitución, testigos que si bien reconocen al acusado no exponen la base por la que tal reconocimiento acredita una participación violenta del acusado sobre las menores y conversaciones telefónicas de cuyo contenido pueden extraerse distintas conclusiones distintas a la reflejada en la imputación. TRATA DE SESRES HUMANOS: ORGANIZACION: INEXISTENCIA: actuación acreditada de únicamente dos sujetos, lo que impide hablar de organización. VOTO PARTICULAR.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/bde89ad867dff38f/20160218>

Sentència del Tribunal Suprem 861/2015(Sala Penal, Secció 1a), de 20 de desembre de 2015 (ECLI: ES:TS:2015:5746)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXISTENCIA DE PRUEBA: testimonio de dos víctimas testigos protegidos prestado no por iniciativa propia sino a requerimiento policial que no casa con propósito espurio, testimonios coincidentes, pericial psicológica corroboradora y diferencias entre lo declarado en juicio oral y en fases explicables por el temor a denunciar a quienes les mantenían amenazadas a través de vudú; acoger a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad alojar: mención desaparecida en reforma LO 2015 por innecesaria al ser una modalidad de acoger; CONCURSO MEDIAL DE DELITOS: explotación de la prostitución ajena: recálculo de la pena tras reforma LO 2015 al introducir una regla que puede ser más beneficiosa que la aplicada en sentencia. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: INMIGRACION CLANDESTINA: EXISTENCIA: connivencia de acusadas para traer a España a compatriotas nigerianas para explotarlas sexualmente, acogiéndolas y cobrando la deuda adquirida por el traslado: delito único aunque sean dos las trasladadas: posibilidad de concurso de delitos con trata de seres humanos. PROSTITUCION: EXPLOTACION DE LA PROSTITUCION AJENA: EXISTENCIA: atraer a Nigeriana vulnerable dada su edad y carencia de medios económicos con el señuelo de trabajar de peluquera en Europa viéndose obligada a prostituirse a servicio de la persona acogedora: existencia de segunda testigo no engañada pero sí sometida a vudú quedando en situación de dependencia.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/acb68363e95f1311/20160201>

Sentència del Tribunal Suprem 853/2015(Sala Penal, Secció 1a), de 18 de desembre de 2015 (ECLI: ES:TS:2015:5747)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: EXISTENCIA: red organizada dedicada a captar, trasladar y alojar a mujeres rumanas para explotarlas en el ejercicio de la prostitución en el polígono Guadalhorce de Málaga. PROSTITUCION COACTIVA: EXISTENCIA: explotación y dominio que ejercía sobre su pareja sentimental, sometida a control, amenazas y castigos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/70947864dd95ac6c/20160201>

Sentència del Tribunal Suprem 799/2015 (Sala Penal, Secció 1a), de 17 de desembre de 2015 (ECLI: ES:TS:2015:5676)

DECLARACIONES DE LA VICTIMA: EXISTENCIA DE PRUEBA: PROSTITUCION Y TRATA DE SERES HUMANOS: corroboración por datos periféricos: llegada en el mismo avión de la víctima y acusado, pago de los billetes por éste, recepción por su madre, también condenada, sucesivos locales en los que ejerció la prostitución y otros. AMENAZAS: INEXISTENCIA: víctima de prostitución y trata de personas, a la que se dice que se remitía la deuda a una familia de etnia gitana que procedería a duplicarla y triplicarla hasta quitarle la casa: razonable pensar que los acusados tenían algo que ver, pues eran los titulares de la deuda, pero no es posible identificar a la persona que envió el mensaje por móvil.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/7043b9d97aa35fb6/20160125>

Sentència del Tribunal Suprem 827/2015(Sala Penal, Secció 1a), de 15 de desembre de 2015 (ECLI: ES:TS:2015:5546)

PRESUNCION DE INOCENCIA: DECLARACIONES DE TESTIGOS PROTEGIDOS: existencia de la prueba: declaraciones corroboradas por pruebas periféricas de carácter objetivo que lo avalan. INTERVENCIONES TELEFONICAS: MOTIVACION DEL AUTO: vulneración: inexistencia: aportación de buenas razones y datos objetivos perceptibles por terceras personas que evidencian la necesidad, proporcionalidad y especialidad de la injerencia: correcta motivación de sucesivas prórrogas. TRATA DE SERES HUMANOS: RECURSO DE CASACION POR INFRACCION DE LEY: ERROR DE HECHO EN LA APRECIACION DE LAS PRUEBAS: DOCUMENTOS: inexistencia: escrito de la Agregaduría de Interior de Rumanía, que viene complementado por un informe de la Interpol en el que constan todos los datos de la testigo protegida, así como la fecha de nacimiento, confirmando que cuando vino a España y fue obligada a ejercer la prostitución tenía 17 años de edad. AUTOR: AUTORIA CONJUNTA: existencia. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: existencia: reclutar a mujeres rumanas a las que les habían hecho una oferta de trabajo facilitada por una organización que también abonaba el billete de avión, y llegando a España les obligaban a ejercer la prostitución, siendo amenazadas con atentar contra su vida y contra su integridad física y la de sus familiares si se negaban: menores de edad; ORGANIZACION DE MAS DE DOS PERSONAS, DEDICADA A LA REALIZACION DE TALES ACTIVIDADES: existencia: concurso ideal medial con delito de prostitución coactiva: actuación coordinada de los acusados, reparto de funciones y estable en el tiempo. DETENCIONES ILEGALES: PARTICULAR QUE DETIENE O ENCIERRA A OTRO, PRIVANDOLE DE SU LIBERTAD: existencia: permanecer encerradas en

vivienda bajo la vigilancia de los acusados, que también agreden a las víctimas y les obligan a ejercer la prostitución. LESIONES: ENSAÑAMIENTO: existencia: azotar repetidamente con un cable doblado en dos por todo el cuerpo, propinándole puñetazos en la cara y clavándola levemente la punta de un cuchillo en diversas partes de su cuerpo, golpeándola también con una barra de hierro en ambos brazos: realizarle un tatuaje: afeitarse el cuero cabelludo y las cejas: pulverizarle harina en el rostro: golpearle con unos guantes de boxeo, y rociarle la cara con un spray con intención de causarle irritación. FALSEDADES: AUTOR: existencia: encargar a personas desconocidas la elaboración de una carta de identidad rumana, con la fotografía de la víctima, conteniendo datos de filiación ficticios; FALSIFICACION DE DOCUMENTOS OFICIALES: existencia: encontrar en registro domiciliario, permiso de conducir rumano íntegramente falso a nombre del acusado: aportación de fotografía por éste último. ATENTADOS CONTRA LA AUTORIDAD, SUS AGENTES Y LOS FUNCIONARIOS PUBLICOS Y RESISTENCIA Y DESOBEDIENCIA: RESISTENCIA NO GRAVE A LA AUTORIDAD O SUS AGENTES: existencia: forcejear ante la detención de un agente de la autoridad. TENENCIA, TRAFICO Y DEPOSITO DE ARMAS, MUNICIONES O EXPLOSIVOS: TENENCIA DE ARMAS PROHIBIDAS Y DE LAS QUE SEAN RESULTADO DE LA MODIFICACIÓN SUSTANCIAL DE LAS CARACTERÍSTICAS DE FABRICACIÓN DE ARMAS REGLAMENTADAS: existencia: hallazgo de diversas armas de fuego y otras, en distintos lugares de la vivienda, en la que residía el acusado junto con otras personas. DILACIONES INDEBIDAS: inapreciable: causa compleja, con catorce acusados y múltiples testigos, en el que aparece razonable el tiempo transcurrido en su instrucción: no se señalan tiempos extraordinarios de inactividad.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/bdf78a8f3348b388/20160111>

Sentència del Tribunal Suprem 545/2015 (Sala Penal, Secció 1a), de 28 de setembre de 2015 (ECLI: ES:TS:2015:4059)

DECLARACIONES DE LA VICTIMA: PRUEBA PRECONSTITUIDA: EXISTENCIA DE PRUEBA: validez: menor que volvió a Rumanía, donde no ha podido ser localizada, visionándose su declaración sumarial realizada con contradicción. TRATA DE SERES HUMANOS: FIN DE EXPLOTACION SEXUAL: EXISTENCIA: engañan a menor de nacionalidad rumana a venir a España con una supuesta oferta de trabajo, obligándola a dedicarse a la prostitución.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/22d428118dcfadc5/20151014>

Sentència del Tribunal Suprem 379/2015 (Sala Penal, Secció 1a), de 19 de juny de 2015 (ECLI: ES:TS:2015:2863)

TRATA DE SERES HUMANOS: explotación sexual: existencia: emplear a menor de edad para la prostitución callejera; víctima que no había alcanzado la mayoría de edad: el consentimiento de los padres es irrelevante; víctima menor de edad: inexistente: la condición de minoría de edad de la víctima ya fue considerada para apreciar el tipo básico: aplicación del principio «non bis in idem».

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/cf280e24b7facdf/20150709>

Interlocutòria del Tribunal Suprem 921/2015(Sala Penal, Secció 1a), d' 11 de juny de 2015(ECLI: ES:TS:2015:5321A)

TRATA DE PERSONAS CON FINES DE EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA: traen ilegalmente a España a súbdita nigeriana obligándola aquí a ejercer la prostitución: concurso con prostitución coactiva.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/d1ea0fcffb2b0051/20150710>

Sentència del Tribunal Suprem 298/2015 (Sala Penal, Secció 1a), de 13 de maig de 2015 (ECLI: ES:TS:2015:2070)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: inexistencia: entrar en España con un visado turístico gracias a la privilegiada posición del acusado, como trabajador de la embajada de Guinea, a partir de un engaño a las autoridades españolas: agresión sexual hacia la víctima que solo tuvo lugar en una ocasión; DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: PROMOVER, FAVORECER O FACILITAR EL TRAFICO ILEGAL O LA INMIGRACION CLANDESTINA DE PERSONAS DESDE, EN TRANSITO O CON DESTINO A ESPAÑA: existencia. AGRESIONES SEXUALES: ACCESO CARNAL POR VIA VAGINAL: existencia: bajo amenazas.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/3a50947dcf1b6868/20150529>

Sentència del Tribunal Suprem 191/2015 (Sala Penal, Secció 1a), de 9 d'abril de 2015 (ECLI: ES:TS:2015:1502)

PROSTITUCION COACTIVA SOBRE MENORES: EXISTENCIA: aun cuando la menor ya se hubiese iniciado en la prostitución con otras personas, los recurrentes la han mantenido en dicha actividad abusando de su situación como menor extranjera privada de su documentación; COMPLICE: EXISTENCIA: funciones de control y vigilancia sobre la menor prostituida cuando se encontraba en determinada vivienda. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: aloja a la víctima menor de nacionalidad rumana, con conocimiento de su introducción en España, tras una captación con destino a la explotación sexual.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/f35b1a90697a9e08/20150424>

Interlocutòria del Tribunal Suprem 164/2014 (Sala Penal, Secció 1a), de 13 de febrer de 2014(ECLI:ES:TS:2014:1415A)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXISTENCIA: ofrecen trabajo a matrimonio rumano para, una vez en España, obligarles a salir a la calle a practicar la mendicidad y entregar a los acusado lo recaudado.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/e9abba2f2ddc3529/20140307>

Sentència del Tribunal Suprem 53/2014 (Sala Penal, Secció 1a), de 4 de febrer de 2014 (ECLI:ES:TS:2014:487)

DECLARACIONES DE LA VICTIMA: existencia de prueba: inducción a la prostitución y trata de seres humanos: importantes corroboraciones; PRUEBA PRECONSTITUIDA: validez: imposibilidad de reproducción en el acto del juicio oral, al encontrarse en ignorado paradero, tratándose de una ciudadana extranjera que había abandonado el territorio español, no siendo posible su localización, y correcta introducción vía art. 730 LECrim. RECURSO DE CASACION POR QUEBRANTAMIENTO DE FORMA: DESESTIMACION DE PREGUNTA POR CAPCIOSA, SUGESTIVA O IMPERTINENTE, NO SIENDOLO: no cabe formular este recurso contra desestimación de pregunta formulada durante la declaración celebrada como prueba preconstituida ante el Instructor. TRATA DE SERES HUMANOS: VICTIMA MENOR DE EDAD: existencia: acreditada la menor edad de la víctima, y siendo manifiesta la finalidad de explotación concretada en la dedicación de la menor a la prostitución, no se precisa acreditar violencia, intimidación, engaño, o abuso.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/5966f34f91ea98d2/20140225>

Sentència del Tribunal Suprem 17/2014 (Sala Penal, Secció 1a), de 28 de gener de 2014 (ECLI: ES:TS:2014:202)

INVOLABILIDAD DEL DOMICILIO : VULNERACION INEXISTENTE: autorización para el registro de la vivienda, sin que quepan individualización de los moradores de las distintas habitaciones. DILIGENCIA DE ENTRADA Y REGISTRO: PRUEBA OBTENIDA ILEGALMENTE: SIN INTERVENCION DE SECRETARIO JUDICIAL: INEXISTENCIA: consta en la diligencia de entrada y registro, que el Secretario que la levanta es el determinado Juzgado, no importando que no consten su nombre y apellidos. FALSEDAD EN DOCUMENTO OFICIAL: EXISTENCIA: pasaporte para el que el acusado aportó sus datos de identidad: quien contribuye de esta forma en la elaboración del documento inauténtico, al no reputarse autor material, siempre sería cooperador necesario. TRATA DE SERES HUMANOS CON PROPOSITO DE EXPLOTACION SEXUAL: EXISTENCIA: mujeres nigerianas traídas con engaño a nuestro país, donde se les retira la documentación y son obligadas a ejercer en la prostitución para saldar la deuda contraída, con amenazas contra sus familias de sus país de origen. PROSTITUCION COACTIVA: EXISTENCIA.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/a292858d63be99f3/20140210>

Sentència del Tribunal Suprem 910/2013 (Sala Penal, Secció 1a), de 3 de desembre de 2013(ECLI: ES:TS:2013:5805)

PRESUNCION DE INOCENCIA: doctrina sobre la posibilidad de limitación visual del testigo en juicio oral: diferencias entre testigo no identificado y testigo oculto; declaraciones de testigos: existencia de prueba: corroboradas por el estado de desvalimiento en que se hallaba la testigo, por su colaboración para hallar a los acusados e informe psicológico sobre su situación; declaración por videoconferencia evitando su identificación directa por voz o imagen, siendo una testigo protegida víctima de un delito de trata de seres humanos, declaración en el extranjero ante autoridad judicial de ese país, sin ser solicitada por las partes la identificación de la testigo, no siendo un testigo anónimo, sino protegido. TRATA DE SERES HUMANOS: explotación sexual: existencia: traer a España a mujer extranjera con la finalidad de explotarla sexualmente mediante la imposición violenta e intimidativa del ejercicio de la prostitución, lo que se hizo posteriormente. ATENUANTE DE DILACIONES INDEBIDAS: inapreciable: menos de dos años desde el inicio de la causa hasta sentencia, con retraso acumulado de ocho meses, motivado por enfermedad de

Magistrado y por videoconferencia con el extranjero que hubo de posponerse por falta medios técnicos. DOCTRINA JURISPRUDENCIAL DEL TS.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/d9ae1c4c4245491b/20131218>

Sentència del Tribunal Suprem 790/2011 (Sala Penal, Secció 1a), de 27 de juny de 2011(ECLI: ES:TS:2011:4793)

PRESUNCION DE INOCENCIA: PRUEBA SUMARIAL: prueba preconstituida-anticipada: cumplimiento del principio de contradicción: presencia del letrado defensor del acusado sin estarlo éste: oportunidad de formular preguntas; DECLARACIONES DE TESTIGOS: prueba preconstituida-anticipada: existencia de prueba: mujer brasileña ilocalizable leyéndose sus declaraciones sumariales en la vista oral en las que estuvo presente el Fiscal y el letrado de la defensa. RECURSO DE CASACION POR QUEBRANTAMIENTO DE FORMA: NO RESOLUCION DE TODOS LOS PUNTOS OBJETO DE ACUSACION Y DEFENSA: desestimación. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: PROPOSITO DE EXPLOTACION SEXUAL: inexistencia: traer a España como turistas a mujeres brasileñas para ejercer la prostitución: figura destipificada en la LO 5/2010 y no encajable en los delitos de trata de seres humanos del art. 177 bis: aplicación del tipo básico del art. 318 bis CP/1995; TENTATIVA: inexistencia; PRESUNCION DE INOCENCIA: vulneración inexistente: existencia de prueba: declaraciones sumariales de la acusada rectificadas en el juicio oral y corroboradas por las declaraciones incriminatorias de la coimputada, la lectura de las declaraciones sumariales de la testigo en ignorado paradero y otros datos objetivos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/c080b7c55c6540e2/20110728>

Sentència del Tribunal Suprem 196/2011 (Sala Penal, Secció 1a), de 23 de març de 2011 (ECLI: ES:TS:2011:1790)

Tráfico ilegal de personas. Tipicidad: entrada con apariencia de legalidad; reforma operada por LO 5/2010. Principio acusatorio y "reformatio in peius". Presunción de inocencia: valoración conjunta de la prueba; prueba preconstituida y prueba anticipada.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/9fa025726a519b03/20110420>

Sentència del Tribunal Suprem 153/2011 (Sala Penal, Secció 1a), de 25 de febrer de 2011 (ECLI: ES:TS:2011:1256)

Inmigración clandestina. Declaración en fase sumarial: asistencia de intérprete. Prueba preconstituida y prueba anticipada.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/1ba5340b2c7af721/20110331>

Sentència del Tribunal Suprem 308/2010 (Sala Penal, Secció 1), de 18 de març de 2010 (ECLI: ES:TS:2010:1744)

Tráfico ilegal de personas, prostitución y explotación laboral. Declaraciones sumariales. Presunción de inocencia. Agravación del art. 318 bis 2. Delito contra los derechos de los trabajadores.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/3b5292e9b3756b5f/20100506>

AUDIÈNCIA NACIONAL

Sentència de l'Audiència Nacional 13/2019 (Sala d'Apel·lació, Secció 64), de 31 de juliol de 2019 (ECLI: ES:AN:2019:3318)

Trata de seres humanos. Finalidad de explotación sexual. Prostitución. Falsedad documental. Concurso ideal. Recurso de apelación. Declaración de coimputado. Testimonio de la víctima.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/d4265e229c378d38/20190917>

Sentència de l'Audiència Nacional 1/2019 (Sala Penal, Secció 4), de 18 de febrer de 2019 (ECLI: ES:AN:2019:630)

CONCURSO DE DELITOS: MEDIAL: existencia: trata de seres humanos con fines de explotación sexual referentes a persona mayor de edad cometidos en el seno de una organización delictiva y determinación y mantenimiento en la prostitución en el seno de una organización delictiva. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACIÓN SEXUAL: existencia: engañar a súbditas nigerianas con una vida mejor para, una vez en Europa, obligarlas a prostituirse mediante amenazas, agresiones y vudú. PROSTITUCIÓN: DETERMINAR, EMPLEANDO VIOLENCIA, INTIMIDACIÓN O ENGAÑO, O ABUSANDO DE UNA SITUACIÓN DE SUPERIORIDAD O DE NECESIDAD O VULNERABILIDAD DE LA VÍCTIMA, A PERSONA MAYOR DE EDAD A EJERCER LA

PROSTITUCIÓN O A MANTENERSE EN ELLA: existencia: amenazar a la víctima con daños a ella o a sus familiares: proveniente de la trata de seres humanos; PERTENECER A UNA ORGANIZACIÓN O GRUPO CRIMINALES DEDICADOS A ATALES ACTIVIDADES: existencia. FALSEDADES: FALSIFICACIÓN DE DOCUMENTOS PÚBLICOS, OFICIALES Y MERCANTILES Y DE LOS DESPACHOS TRANSMITIDOS POR SERVICIOS DE TELECOMUNICACIÓN: SIMULAR UN DOCUMENTO DE MANERA QUE INDUZCA A ERROR SOBRE SU AUTENTICIDAD: existencia: elaboración falaz y uso de un documento de identificación de extranjero en España. CONFESAR LA INFRACCIÓN A LAS AUTORIDADES: POR ANALOGÍA: apreciable: muy cualificada: reconocimiento tardío.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/8dbe73257ed0640b/20190314>

Sentència de l'Audiència Nacional 13/2018 (Sala Penal, Secció2a), de 6 d'abril de 2018 (ECLI: ES:AN:2018:1502)

Infracció penal. Delitos contra la libertad sexual. Responsabilidad civil derivada de delitos y faltas. Delito de trata de seres humanos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/0f88a6bb51d363ac/20180426>

Sentència de l'Audiència Nacional 1/2015 (Sala Penal, Secció4a), de 26 de gener de 2015 (ECLI: ES:AN:2015:436)

Delitos contra los derechos de los ciudadanos extranjeros. Delitos de falsedades. Delitos contra el patrimonio y contra el orden socioeconómico. Responsabilidad civil derivada de delitos y faltas. Delito de trata de seres humanos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/b951bcb903638d03/20150309>

TRIBUNALS SUPERIORS DE JUSTÍCIA

Sentència del Tribunal Superior de Justícia deCastellaiLleó 64/2019(Sala Civil i Penal), de 4 de novembre de 2019 (ECLI: ES:TSJCL:2019:4512)

TRATA SERES HUMANOS FINES EXPLOTACION

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/6d175e446006ef8e/20191219>

Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Extremadura 17/2019, (Sala Civil i Penal), de 23 de setembre de 2019 (ECLI: ES:TSJEXT:2019:1049)

TRATA SERES HUMANOS FINES EXPLOTACION

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/33945c8a6af5c36e/20191122>

Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Astúries 12/2019 (Sala Civil i Penal, Secció1a), de 4 de març de 2019 (ECLI: ES:TSJAS:2019:661)

TUTELA JUDICIAL EFECTIVA: Derecho a obtener una resolución fundada jurídicamente: El grado de motivación debe conectarse con el contenido del derecho a la presunción de inocencia y transmitir la información necesaria para comprobar que resulta razonable pensar que no albergaba dudas razonables. PRESUNCION DE INOCENCIA: Existencia de prueba: Prostitución coactiva, trata de seres humanos y coacciones: elementos probatorios de diversa naturaleza obtenidos sin vulneración de derechos fundamentales, practicados conforme a los principios de inmediatez, contradicción y publicidad, gozando de suficiencia y siendo valorados de forma racional para alcanzar la conclusión condenatoria.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/3fb45f947dc6562f/20190402>

Sentència del Tribunal Superior de la Comunitat Valenciana 5/2019 (Sala Civil i Penal, Secció1a), de 18 de gener de 2019 (ECLI:ES:TSJCV:2019:4573)

Delitos contra la libertad. Delitos de falsedades. Derecho a la presunción de inocencia. Proceso Penal. Delitos contra los derechos de los ciudadanos extranjeros. Delito de trata de seres humanos. Derecho al secreto de las comunicaciones.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/10faf477691d6555/20191113>

Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Canàries 53/2018, de 4 de desembre de 2018 (ECLI: ES:TSJICAN:2018:2160)

INTERVENCIONES TELEFÓNICAS: VULNERACIÓN INEXISTENTE: acordada por Auto motivado y proporcionado con remisión a la solicitud policial. PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: DECLARACIONES DE LA VÍCTIMA: EXISTENCIA DE PRUEBA: prostitución coactiva y trata de seres humanos: corroboración periférica; INFORMES O DICTÁMENES PERICIALES: nulidad de actuaciones: improcedencia: informes psicológicos que no causan indefensión a la recurrente en la forma en la que se han

practicado. CONCURSO DE DELITOS: CONCURSO MEDIAL: APRECIABLE: trata de seres humanos con fines de explotación sexual y delito de prostitución coactiva: siendo la trata un delito de actividad, la explotación sexual constituiría una fase de agotamiento del delito, sin que el delito medio absorba toda la gravedad de la conducta realizada. FALSEDADES: EN DOCUMENTOS OFICIALES POR PARTICULAR: EXISTENCIA: falsificación de permiso de residencia italiano.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/4106e3ac223d6b73/20190218>

Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya 34/2018 (Sala Civil i Penal, Secció 1a), de 16 d'abril de 2018 (ECLI: ES:TSJCAT:2018:2873)

PRESUNCION DE INOCENCIA : DECLARACIONES DE LA VICTIMA: existencia de prueba: inmigración ilegal y trata de seres comunes con fines de explotación sexual: credibilidad y persistencia de su testimonio corroborado por el relato de agentes policiales; PRUEBA SUMARIAL: Condiciones para que las declaraciones sumariales puedan tener validez probatoria reproducidas en juicio por su lectura al no asistir los que las efectuaron; Prueba preconstituida-anticipada: existencia de prueba: declaración sumarial de víctima que regresa a su país de origen, prestada con todas las garantías e introducida debidamente en el plenario mediante su lectura.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/ba1035404bea8180/20180629>

Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Castella i Lleó 5/2018 (Sala Civil i Penal, Secció1a), de 5 de febrer de 2018 (ECLI: ES:TSJCL:2018:12)

Proceso Penal. Lesiones. Derecho a la tutela judicial efectiva. Delito de trata de seres humanos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/2684a5b7d1d25bc6/20180212>

Interlocutòria del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia 96/2017(Sala Civil i Penal, Secció1a), de 16 d'octubre de 2017 (ECLI: ES:TSJAND:2017:216A)

Jueces y Tribunales. Delito de trata de seres humanos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/38fef0eabf37ceca/20180321>

AUDIÈNCIES PROVINCIALS

Interlocutòria de l'Audiència Provincial de Burgos 545/2019 (Secció 1a), de 2 d'agost de 2019 (ECLI: ES:APBU:2019:593A)

Delitos contra los derechos de los trabajadores. Delito de trata de seres humanos.

Delitos contra la libertad sexual. Medidas Cautelares.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/50cda40989f36a2e/20190910>

Interlocutòria de l'Audiència Provincial de A Coruña 248/2019 (Secció 2a), de 3 d'abril de 2019 (ECLI: ES:APC:2019:509A)

Delito de trata de seres humanos.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/58ed1e6d46ecde49/20190627>

Sentència de l'Audiència Provincial d'Astúries 5/2019 (Secció 2a), d'11 de gener de 2019 (ECLI:ES:APO:2019:1)

Lesiones. Delitos contra el patrimonio y contra el orden socioeconómico. Delitos contra la libertad. Infracción penal.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/7ae98b45c6343a17/20190118>

Sentència de l'Audiència Provincial de Càceres 349/2018 (Secció 2a), de 4 de desembre de 2018 (ECLI: ES:APCC:2018:886)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACIÓN SEXUAL: INEXISTENCIA: persona ajena a la traída de la víctima a España, siendo su intervención posterior.

PROSTITUCIÓN: EXISTENCIA: presiona a la víctima para que continúe en la prostitución, facilitándole clientes y sirviéndole de intérprete, y advirtiéndola de las consecuencias de no realizarla, recordándole lo que le esperaba a ella y a su hijo por parte de un tercero si no hacía lo que se le pedía.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/df12facd9c5cdb4e/20190214>

Sentència de l'Audiència Provincial de Astúries 31/2018 (Secció 8a), de 13 de novembre de 2018 (ECLI:ES:APO:2018:3815)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) TRATA DE SERES HUMANOS: diferenciación con el delito de inmigración ilegal; EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA: traen a España a súbdita nigeriana exigiéndole el pago de

35.000 euros, que tendría que pagar después, efectuando para comprometerla una ceremonia del Yuyu, siendo aquí obligada al ejercicio de la prostitución.

COACCIONES: EXISTENCIA: obligan a entregarles una elevada suma de dinero para que así dejaran de explotar a la víctima en el ejercicio de la prostitución.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/6afc4d69551cc34d/20190226>

Sentència de l'Audiència Provincial de Las Palmas 352/2018 (Secció 6a), de 17 d'octubre de 2018 (ECLI:ES:APGC:2018:2696)

PROSTITUCIÓN: DETERMINAR A PERSONA MAYOR DE EDAD A EJERCER LA PROSTITUCIÓN EMPLEANDO VIOLENCIA, INTIMIDACIÓN, ENGAÑO, NECESIDAD O VULNERABILIDAD DE LA VÍCTIMA: EXISTENCIA: exigir a la víctima el pago de la deuda que había contraído con la organización por se traída a España desde Nigeria, obligándola a prostituirse, venciendo su oposición a través de la amenaza de causar daños a ella misma y a sus familiares. TRATA DE SERES HUMANOS: VÍCTIMA ESPECIALMENTE VULNERABLE: EXISTENCIA: traslado de mujeres nigerianas, algunas menores de edad, con falsas promesas de una vida mejor, con la única finalidad de que se dedicaran a la prostitución, actividad a la que se dedicaban de forma obligada para saldar una falsa deuda y sometidas en todo momento a amenazas sin que obtuvieran beneficio de esta actividad: concurso medial con delito de prostitución coactiva.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/b91530875833659f/20190215>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 63/2018 (Sala penal, secció 1a), de 29 de juny de 2018 (ECLI: ES:APM:2018:15273)

Delitos contra la libertad sexual. Personas responsables criminalmente. Delitos contra los derechos de los ciudadanos extranjeros. Derecho al secreto de las comunicaciones.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/255579afd70e1374/20190117>

Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona 542/2018 (Secció 22a), de 21 de juny de 2018 (ECLI:ES:APB:2018:8984)

TRATA DE SERES HUMANOS: Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o

abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: inexistencia: no ha quedado acreditada la relación del acusado con las personas reconocidas por la denunciante que bajo falsas promesas le trasladan de Níger para ejercer la prostitución, obligándola a ello para después quedarse con parte del dinero; Con fines de explotación sexual: inapreciable.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/85236e1b985b0fba/20181011>

Sentència de l'Audiència Provincial de Cantàbra 251/2018 (Secció 1a), de 7 de juny de 2018 (ECLI:ES:APS:2018:730)

TRATA DE SERES HUMANOS: FIN DE EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA: propone a venir a España a trabajar, convenciéndola por la amistad y por la situación económica mala, ofreciéndole trabajos domésticos, planteándole, coaccionándola aquí para prostituirse.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/d27f437eb97507d7/20190116>

Sentència de l'Audiència Provincial de Conca 14/2018 (Secció 1a), de 15 de maig de 2018 (ECLI:ES:APCU:2018:206)

TRATA DE SERES HUMANOS: Explotación sexual: inexistencia: el acusado no ha impuesto a la denunciante, en momento alguno, el mantenimiento de relaciones sexuales con otras personas ni ha obtenido beneficio por las hipotéticas relaciones sexuales que haya podido mantener ésta con otras personas.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/a4835147e650e0a0/20180711>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 217/2018 (Secció 7a), de 20 de març de 2018 (ECLI:ES:APM:2018:5310)

Delitos contra la libertad sexual. Delitos de falsedades. Delitos contra los derechos de los ciudadanos extranjeros. Delitos contra el Honor.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/2e2fe1c4cb7d1c4d/20180613>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 528/2017 (Secció 1a), de 21 de desembre de 2017 (ECLI:ES:APM:2017:18452)

Infracción penal. Delitos contra la libertad. Delitos contra los derechos de los

ciudadanos extranjeros. Delitos de falsedades. Delito de trata de seres humanos.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/4806c20c7e851911/20180727>

Sentència de l'Audiència Provincial de Las Palmas 397/2017 (Secció 2a), de 14 de desembre de 2017 (ECLI:ES:APGC:2017:1904)

PROSTITUCION: DETERMINAR, EMPLEANDO VIOLENCIA, INTIMIDACIÓN O ENGAÑO, O ABUSANDO DE UNA SITUACIÓN DE SUPERIORIDAD O DE NECESIDAD O VULNERABILIDAD DE LA VÍCTIMA, A PERSONA MAYOR DE EDAD A EJERCER LA PROSTITUCIÓN O A MANTENERSE EN ELLA: existencia: prostitución coactiva: embaucar a la víctima, novia del acusado, primero para viajar a Italia, y luego a España, obligándole a ejercer la prostitución: emplear violencia física y amenazar con provocar daño a sus hijos menores. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACIÓN SEXUAL: existencia: PENALIDAD: CONCURSO MEDIAL DE DELITOS.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/2d069a65e60822ac/20180516>

Sentència de l'Audiència Provincial de Valladolid 366/2017 (Secció 4a), de 5 de desembre de 2017 (ECLI:ES:APVA:1410)

Proceso Penal. Delitos contra los derechos de los ciudadanos extranjeros. Delitos contra la libertad sexual. Delitos contra la Administración de Justicia.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/8179e79251389faa/20180129>

Sentència de l'Audiència Provincial de Las Palmas 489/2017 (Secció 6a), de 27 de novembre de 2017 (ECLI:ES:APGC:2017:2452)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACIÓN SEXUAL: INEXISTENCIA: no consta probado que los acusados captasen a la denunciante y la trasladasen al extranjero con fines de explotación sexual, e incluso de contraer matrimonio forzado, aprovechando su situación de vulnerabilidad. PROSTITUCIÓN, EXPLOTACIÓN SEXUAL Y CORRUPCIÓN DE MENORES: PROSTITUCIÓN DE MAYORES DE EDAD: EMPLEO DE VIOLENCIA, INTIMIDACIÓN O ENGAÑO: INEXISTENCIA.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/27470fb4e9a5a109/20180518>

Interlocutòria de l'Audiència Provincial de Conca 357/2017 (Secció 1a), de 21 de

novembre de 2017 (ECLI:ES:APCU:2017:430A)

PROCEDIMIENTO ABREVIADO: DILIGENCIAS PREVIAS: CONCLUSIÓN:
CONTINUACIÓN DEL PROCEDIMIENTO ABREVIADO: hechos que pueden ser constitutivos de un delito de trata de seres humanos en concurso real con un delito de prostitución coactiva.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/6b02fe2b861d610d/20180125>

Sentència de l'Audiència Provincial de Santa Cruz de Tenerife 465/2017 (Secció 2a), de 13 novembre de 2017 (ECLI: ES:APTF:2017:2717)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS:
ÁNIMO DE LUCRO: EXISTENCIA: facilitar cartas de invitación falsas por dinero a sabiendas de que transcurridos los 90 días reglamentarios las chicas a las que también costaba el billete no iban a volver a su país.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/f69eeeb424e5dded/20180518>

Sentència de l'Audiència Provincial de Valladolid 291/2017 (Secció 4a), de 9 d'octubre de 2017 (ECLI: ES:APVA:2017:1163)

TRATA DE SERES HUMANOS CON FINES DE EXPLOTACIÓN SEXUAL:
INEXISTENCIA: no consta probado que los acusados captasen a la denunciante y la trasladasen al extranjero con fines de explotación sexual, e incluso de contraer matrimonio forzado, aprovechando su situación de vulnerabilidad.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/266395f1ea3e8c46/20171108>

Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona 532/2017 (Secció 2a), de 24 de juliol de 2017 (ECLI:ES:APB:2017:14984)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS:
INMIGRACIÓN ILEGAL: diferencia con el delito de trata de seres humanos;
EXISTENCIA: invita a supuestos amigos a venir a España, cumplimentando la solicitud para obtener la carta de invitación, todo ello a cambio de dinero. **TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA:** atrae inmigrantes travestidos para la práctica de la prostitución, pero una vez aquí les somete a condiciones mucho peores que las ofrecidas. **PROSTITUCIÓN Y EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA.**

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/bcc0b466e33dc39e/20181211>

Sentència de l'Audiència Provincial de Lleida 310/2017 (Secció 1a), de 14 de juliol de 2017 (ECLI:ES:APL:2017:464)

PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: PRUEBAS VÁLIDAS PARA ENERVARLA:

TESTIGOS PROTEGIDOS: existencia de prueba: trata de seres humanos: aunque se mantuvo oculta la identidad de la testigo protegida, ninguna de las defensas interesó su identificación y, además, declaró en el juicio por videoconferencia, aun cuando para salvaguardar su identidad se hizo de manera que no era posible su visionado, lo que no impidió que pudiera ser interrogada por todas las partes. TRATA DE SERES

HUMANOS CON FINES DE EXPLOTACIÓN SEXUAL: EXISTENCIA: aprovecharse del engaño con el que consiguió que la víctima dejara su país y su entorno familiar y social, favoreciendo así la situación de vulnerabilidad en la que se encontraba al llegar a España ya que ni era libre para decidir adonde ir, ni tuvo ninguna opción a la hora de ejercer o no la prostitución; CONCURSO IDEAL: PROSTITUCIÓN COACTIVA:

EXISTENCIA: la víctima era una persona joven, que llegó a España en una situación de irregularidad administrativa en este país, sin familia ni amigos, con lo que carecía de un entorno de confianza que le diera seguridad para oponerse a la situación, lo que la determinó a ejercer la prostitución. INMIGRACIÓN ILEGAL: EXISTENCIA: ayudar a entrar en territorio español a la víctima y a otras tres jóvenes venezolanas que viajaron con ella, vulnerando la legislación sobre entrada, tránsito y residencia de extranjeros, utilizando una fórmula autorizadora de ingreso transitorio y con toda la documentación necesaria para el acceso, como era la póliza de repatriación, la reserva de hotel y el dinero en efectivo que les entregó antes del viaje.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/1f2f65386274a683/20171102>

Sentència de l'Audiència Provincial de Lleida 212/2017 (Secció 1a), de 30 de maig de 2017 (ECLI:ES:APL:2017:708)

Delitos contra la libertad sexual. Delitos contra la libertad. Delito trata de seres humanos, naturaleza del delito, validez declaracion de la víctima, intervenciones telefónicas.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/e9068156c14222af/20171218>

Sentència de l'Audiència Provincial de Las Palmas 131/2017 (Secció 1a), de 15 de maig de 2017 (ECLI: ES:APGC:2017:1870)

Derecho a la presunción de inocencia. Delitos contra el patrimonio y contra el orden socioeconómico. Penas. Delitos contra la libertad sexual.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/fa291239816236b9/20180516>

Sentència de l'Audiència Provincial de Ourense 47/2017 (Secció 2), de 14 de febrer de 2017 (ECLI: ES:APOU:2017:67)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: AYUDAR A EXTRACOMUNITARIO A PERMANECER EN ESPAÑA: INEXISTENCIA: acoge a la inmigrante en su casa, pero no participaron en modo alguna en la ilegal entrada en España, sin que la acogida sea con ánimo de lucro. TRATA DE SERES HUMANOS: INEXISTENCIA: acoge a la inmigrante en su casa, practicando ambas la prostitución: no existe violencia en ninguna de las manifestaciones típicas.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/a14488de67e7fb26/20170327>

Sentència de l'Audiència Provincial de València 770/2016 (Secció 4a), de 2 de desembre de 2016 (ECLI: ES:APV:2016:3872)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) AGRESIONES SEXUALES : ACCESO CARNAL POR VIA BUCAL: EXISTENCIA: obliga a realizar una felación, a base del temor que ya sentía y amenazas. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: EXISTENCIA: captar y trasladar a la víctima desde Rumania hasta España obligándola una vez aquí a dedicarse a la prostitución. ORGANIZACIONES Y GRUPOS CRIMINALES: CONSTITUIR, FINANCIAR O INTEGRAR UN GRUPO CRIMINAL: INEXISTENCIA: concierto fortuito para captar y prostituir a la víctima en España. CONCURSO DE DELITOS: CONCURSO IDEAL: APRECIABLE: delito de trata de seres humanos y delito de prostitución coactiva.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/fc83545020cb4146/20170119>

Sentència de l'Audiència Provincial d'Albacete 518/2016 (Secció 2a), de 25 de novembre de 2016 (ECLI: ES:APAB:2016:908)

TRATA DE SERES HUMANOS: Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: inexistencia: no ha quedado acreditado que las acusadas participen en el traslado de las

perjudicadas mediante engaño a España con la finalidad de someterlas a una situación de explotación laboral conseguida mediante la constitución de obligaciones pecuniarias que no podrían abonar con los rendimientos de su trabajo.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/7552d9b00ccf315e/20170111>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 770/2016 (Secció 30a), de 16 de novembre de 2016 (ECLI: ES:APM:2016:15915)

PROSTITUCIÓN: DETERMINAR, EMPLEANDO VIOLENCIA, INTIMIDACIÓN O ENGAÑO, O ABUSANDO DE UNA SITUACIÓN DE SUPERIORIDAD O DE NECESIDAD O VULNERABILIDAD DE LA VÍCTIMA, A PERSONA MAYOR DE EDAD A EJERCER LA PROSTITUCIÓN O A MANTENERSE EN ELLA: inexistencia: falta de prueba de cargo suficiente sobre los hechos y sobre la autoría de los denunciados. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: HABER PUESTO EN PELIGRO LA VIDA, LA SALUD O LA INTEGRIDAD DE LAS PERSONAS: inexistencia.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/d8552747dba5b0b5/20161230>

Sentència de l'Audiència Provincial de Lleó 433/2016 (Secció 3a), de 5 de desembre de 2016 (ECLI:ES:APLE:2016:927)

Delitos contra la libertad sexual. Delitos contra la libertad. TRATA SERES HUMANOS FINES EXPLOTACION

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/d25920913fcb352e/20161111>

Sentència de l'Audiència Provincial de Còrdova 309/2016 (Secció 2a), de 18 de juliol de 2016 (ECLI:ES:APCO:2016:1203)

TRATA DE SERES HUMANOS: PENALIDAD: CONCURSO MEDIAL DE DELITOS: trata de seres humanos y determinación a la prostitución; PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: vulneración inexistente: existencia de prueba: declaración de la víctima. DETENCIONES ILEGALES Y SECUESTROS: PARTICULAR QUE DETIENE O ENCIERRA A OTRO, PRIVÁNDOLE DE SU LIBERTAD: inexistencia: subsunción en las coacciones y engaños que emplea la acusada para la comisión del delito para la determinación a la prostitución.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/57c2f715cb8593b2/20180507>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 321/2016 (Secció 2a), de 2 de juny de 2016 (ECLI:ES:APM:2016:10438)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: existencia: grupo de nacionalidad china que se dedicaba a forzar jóvenes chinas a la prostitución y aprovecharse de los ingresos que generaba dicha actividad: pertenencia a organización: concurso ideal con delito de prostitución coactiva. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: PERTENECER EL CULPABLE A UNA ORGANIZACION O ASOCIACION QUE SE DEDICARE A LA REALIZACION DE TALES ACTIVIDADES: existencia.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/2c5288b8da22117a/20161006>

Sentència de l'Audiència Provincial de Conca 14/2016 (Secció 1a), de 18 de maig de 2016 (ECLI:ES:APCU:2016:178)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS : PROMOVER, FAVORECER O FACILITAR EL TRAFICO ILEGAL O LA INMIGRACION CLANDESTINA DE PERSONAS DESDE, EN TRANSITO O CON DESTINO A ESPAÑA: INEXISTENCIA: no consta probado que los acusados hubieran realizado transferencias de dinero a Paraguay, ni que tuvieran relación con la persona que captaba mujeres para enviarlas a España. DELITOS RELATIVOS A LA PROSTITUCION: DETERMINAR, EMPLEANDO VIOLENCIA, INTIMIDACION O ENGAÑO, O ABUSANDO DE UNA SITUACION DE SUPERIORIDAD O DE NECESIDAD O VULNERABILIDAD DE LA VICTIMA, A PERSONA MAYOR DE EDAD A EJERCER LA PROSTITUCION O A MANTENERSE EN ELLA: INEXISTENCIA: no consta acreditado que los imputados obligasen de forma violenta o intimidatoria a ejercer la prostitución. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: INEXISTENCIA: no consta acreditada la captación de mujeres de otros países para que viniesen a España para ejercer la prostitución.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/b036037198965176/20160713>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 211/2016 (Secció 29a), de 26 d'abril de 2016 (ECLI:ES:APM:2016:11327)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: AYUDAR A EXTRACOMUNITARIO A ENTRAR EN TERRITORIO ESPAÑOL CON

VULNERACION DE LA LEGISLACION SOBRE ENTRADA O TRANSITOS DE EXTRANJEROS: diferencia con el delito de trata. TRATA DE SERES HUMANOS: INEXISTENCIA: ayudar a súbdita paraguaya a ingresar en territorio nacional con visado turístico con fines de permanencia indefinida vulnerando las normas administrativas, sin que conste una situación de encierro o aislamiento una vez entró en el país: delito de inmigración clandestina. COACCIONES: IMPEDIR A OTRO CON VIOLENCIA HACER LO QUE LA LEY NO PROHIBE: EXISTENCIA: privación y retención del pasaporte a súbdita Paraguaya para asegurarse el pago de la deuda contraída por ayudarla a entrar en el país.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/fb206642d3724353/20161026>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 188/2016 (Secció 7a), de 25 d'abril de 2016 (ECLI:APM:2016:5407)

TRATA DE SERES HUMANOS: Explotación sexual: inexistencia: no ha quedado acreditado que la pareja del acusado ejerciera la prostitución bajo coacción o intimidación de éste, siendo su única finalidad la vuelta a su país de origen.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/1b9f97db279bb8b1/20160629>

Sentència de l'Audiència Provincial de Las Palmas 128/2016 (Secció 6a), de 6 d'abril de 2016 (ECLI:ES:APGC:2016:857)

TRATA DE SERES HUMANOS: Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: inexistencia: traerse a compatriota rumana a España tras viajar a su país natal, con el consentimiento de ésta, sabiendo que la finalidad del viaje era ejercer la prostitución en España.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/f1379f73ddb6a7f1/20160720>

Sentència de l'Audiència Provincial de València 157/2016 (Secció 2a), de 30 de març de 2016 (ECLI:ES:APV:2016:1222)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: PROPOSITO DE EXPLOTACION SEXUAL: existencia: trasladar a las víctimas desde Nigeria a España:

introducción clandestina: empleo de engaño, violencia e intimidación: ejercicio de la prostitución: no aplicación de la DT tercera de la LO 1/2015, de 30 marzo de reforma del CP. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: existencia. PROSTITUCION: DETERMINAR, EMPLEANDO VIOLENCIA, INTIMIDACION O ENGAÑO, O ABUSANDO DE UNA SITUACION DE SUPERIORIDAD O DE NECESIDAD O VULNERABILIDAD DE LA VICTIMA, A PERSONA MAYOR DE EDAD A EJERCER LA PROSTITUCION O A MANTENERSE EN ELLA: existencia: relación con el delito de trata de seres humanos e inmigración ilegal. AUTOR: AUTORIA INMEDIATA: existencia: encaje como autor material y directo pese a que no haya sido él quien haya realizado todos y cada uno de los actos del traslado: concierto de voluntades: la acogida y confinamiento en el lugar desde donde eran explotadas las víctimas constituye claramente una conducta de facilitación de la inmigración ilegal que este realizaba personal y directamente como cada una de las conductas integrantes de los demás delitos calificados.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/0f4a5a6839234623/20160705>

Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona 109/2016 (Secció 2a), de 15 de febrer de 2016 (ECLI:ES:APB:2016:2609)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: INMIGRACION ILEGAL: EXISTENCIA: suministran a súbditas nigerianas documentos de identidad y pasaportes falsificados. FALSEDAD EN DOCUMENTO OFICIAL: INEXISTENCIA: hallan en sus domicilios documentos de identidad y pasaporte falsificados a nombre de terceros: pertenecen a una red de traía de súbditas nigerianas para la prostitución, con gran reparto de cometidos, no probándose su participación en este delito en concreto. PROSTITUCION COACTIVA: EXISTENCIA: amenaza a súbditas nigerianas para lograr vencer su resistencia a ejercer, sometiéndola a exhaustivo control. TRATA DE SERES HUMANOS: FIN DE EXPLOTACION SEXUAL: EXISTENCIA: acogieron y alojaron en sus viviendas a las víctimas, mediante engaño, intimidación y en algunos casos violencia. ORGANIZACION CRIMINAL: EXISTENCIA: estructura compleja de encargada de traer mujeres desde Nigeria hasta nuestro país para ejercer la prostitución, lo que requiere la utilización de importantes medios personales y materiales.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/18e13eb6bb6b3f80/20160520>

Sentència de l'Audiència Provincial de Saragossa 6/2016 (Secció 1a), de 15 de gener de 2016 (ECLI:ES:APZ:2016:103)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) TRATA DE SERES HUMANOS : EXPLOTACION SEXUAL: existencia: captar y trasladar a la víctima desde Rumania hasta España obligándola una vez aquí a dedicarse a la prostitución; ORGANIZACION: inexistencia: no consta que los acusados actuaran en unión de terceras personas; Autor: inexistencia: compartir alojamiento con la víctima durante los primeros días que permanece en España; Concurso de delitos: ideal: apreciable: con delito de prostitución coactiva. PROSTITUCION: Autor: inexistencia: responsable del piso en el que se ejerce la prostitución, creando los anuncios en los que las mujeres ofrecen sus servicios sexuales.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/4e61555d2ff0c269/20160418>

Sentència de l'Audiència Provincial de Santa Cruz de Tenerife 515/2015 (Secció 2a), de 2 de desembre de 2015 (ECLI:ES:APTF:2015:2400)

(Sentencia anulada o casada parcialmente) TRATA DE SERES HUMANOS : Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: existencia: trasladar desde Nigeria a las víctimas, que bajo la promesa de darles documentación y un trabajo, les hacinaban en una vivienda obligándoles a ejercer la prostitución; Explotación sexual: apreciable.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/5646a0b9148f87f2/20160203>

Sentència de l'Audiència Provincial de Lleida 451/2015 (Secció 1a), d'1 de desembre de 2015 (ECLI:ES:APL:2015:908)

(Sentencia anulada o casada parcialmente) FALSEDADES: EN DOCUMENTOS PUBLICOS U OFICIALES POR PARTICULAR: EXISTENCIA: hallazgo en el registro domiciliario de permisos de conducir y pasaportes falsos. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: EXISTENCIA; VICTIMA MENOR DE EDAD: EXISTENCIA: trasladar a menor desde Nigeria a España con el engaño de venir a trabajar como peluquera, para realmente someterla al ejercicio de la prostitución. GRUPOS CRIMINALES: GRUPO CRIMINAL QUE COMETE DELITOS DE TRATA DE SERES HUMANOS: INEXISTENCIA: asociación de varias personas dedicada a facilitar el traslado de menor de edad para explotarla sexualmente: condena por el

delito del art. 177 bis.6 CP/1995.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/18f357c386b51f51/20160201>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 809/2015 (Secció 15a), de 30 de novembre de 2015 (ECLI:ES:APM:2015:16450)

(Sentencia anulada o casada parcialmente) TRATA DE SERES HUMANOS: Explotación sexual: existencia: financiar los viajes de inmigrantes a España, bajo la amenaza de ejercer la prostitución para pagar los importes pagados; Presunción de inocencia: existencia de prueba: declaraciones de las víctima corroboradas por datos objetivos de carácter periférico.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/8ede0dfe487b5dee/20160114>

Sentència de l'Audiència Provincial d'Àvila 164/2015 (Secció 1a), de 27 de novembre de 2015 (ECLI:ES:APAV:2015:368)

TRATA DE SERES HUMANOS: Presunción de inocencia: vulneración inexistente: existencia de prueba: declaraciones de la víctima corroboradas por datos objetivos de carácter periférico.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/31c0d35a64bdc78f/20151222>

Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona 947/2015 (Secció 10a), de 23 de novembre de 2015 (ECLI:ES:APB:2015:13628)

TRATA DE SERES HUMANOS: Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: existencia: bajo la promesa de financiarle el viaje a la víctima desde Rumania a cambio de trabajo, obligarle a ejercer la prostitución para sufragar al mismo a la llegada al territorio; Explotación sexual: apreciable.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/7df86310f4b4f227/20160825>

Sentència de l'Audiència Provincial de Sevilla 536/2015 (Secció 4a), de 20 d'octubre de 2015 (ECLI:ES:APSE:2015:3303)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) TRATA DE SERES

HUMANOS: EXISTENCIA: captan a súbditas rumanas en precaria situación económica con la promesa de un trabajo en España, obligándolas cuando llegan aquí a realizar todo tipo de tareas sin retribución y en condiciones lamentables. GRUPO CRIMINAL: INEXISTENCIA: solo queda clara la autoría de dos personas. DETENCIONES ILEGALES: INEXISTENCIA: el delito de trata de seres humanos por el que se condena comporta por sí un cierto control o limitación de la libertad de las víctimas. OBSTRUCCION A LA JUSTICIA: INTENTAR INFLUIR CON VIOLENCIA O INTIMIDACION EN PARTE O TESTIGO: EXISTENCIA: amenazas de muerte a víctimas de trata de seres humanos para que se retracten de sus declaraciones inculpativas.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/ec71e9454c1c8dc1/20160323>

Sentència de l'Audiència Provincial de Conca 25/2015 (Secció 1a), de 7 d'octubre de 2015 (ECLI: ES:APCU:2015:429)

PRESUNCION DE INOCENCIA: DECLARACIONES DE COIMPUTADOS: EXISTENCIA DE PRUEBA: corroboradas por elementos externos consistente en documentos enviados por fax por el propio acusado: pleno valor probatorio de este tipo de documentos. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: INMIGRACION CLANDESTINA: EXISTENCIA: labores de intermediación en la financiación de la operación para traer mujeres enviando y recibiendo dinero: labor nuclear: autoría, en ningún caso complicidad. ABORTO: SIN CONSENTIMIENTO DE LA MUJER: EXISTENCIA: obligar a abortar a mujer a la que se sometía a prostitución coactiva. DILACIONES INDEBIDAS: MUY CUALIFICADA: EXISTENCIA: paralizaciones injustificadas del procedimiento, siendo una de ellas hasta de tres años.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/ec8d422564cd7277/20151118>

Sentència de l'Audiència Provincial de Las Palmas 57/2015 (Secció 1a), de 25 de setembre de 2015 (ECLI:ES:APGC:2015:2145)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: PROPOSITO DE EXPLOTACION SEXUAL: INEXISTENCIA: para evitar una doble consideración de la intención de explotación sexual, se condena por los tipos básicos de inmigración ilegal y prostitución coactiva, con arreglo a los artículos 388-1º y 188-1º, al tratarse de un supuesto de realización progresiva del tipo y haberse

materializado la intención de explotación sexual de la autora. PROSTITUCION COACTIVA: EXISTENCIA: obligan a súbditas nigerianas a prostituirse, mediante amenazas, vudú y retirada de la documentación. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACION SEXUAL: EXISTENCIA.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/7f927ca4c3cdbc3a/20160119>

Sentència de l'Audiència Provincial de Pontevedra 292/2015 (Secció 5a), d'11 de juny de 2015 (ECLI: ES:APPO:2015:1305)

(Sentencia anulada o casada parcialmente) ORGANIZACIONES Y GRUPOS CRIMINALES: Constituir, financiar o integrar un grupo criminal: inexistencia: falta de datos para concluir la colaboración de otras personas en la unión de otros dos individuos. PROSTITUCIÓN: Determinar, empleando violencia, intimidación o engaño, o abusando de una situación de superioridad o de necesidad o vulnerabilidad de la víctima, a persona mayor de edad a ejercer la prostitución o a mantenerse en ella: inexistencia: mujeres extranjeras captadas en su país de origen que no son obligadas directamente a ejercer la prostitución para devolver la deuda contraída por su traslado. TRATA DE SERES HUMANOS: Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: existencia: captación de mujeres extranjeras en su país de origen, alojándolas en España para su explotación sexual por terceros con la intención de que obtuvieran ingresos con los que devolver la deuda contraída bajo amenaza de prácticas de vudú. TORTURAS Y OTROS DELITOS CONTRA LA INTEGRIDAD MORAL: Infligir a otra persona un trato degradante, menoscabando gravemente su integridad moral: existencia: omitir las más esenciales normas de cuidado y alimentación a niños de mujeres que eran explotadas sexualmente por terceros. FALSEDADES: En documentos públicos u oficiales por particular: existencia: permisos de residencia: aportación de fotografía propia.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/d8acf678d2718408/20150716>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 333/2015 (Secció 3a), de 19 de maig de 2015 (ECLI:ES:APM:2015:7349)

(Sentencia anulada o casada parcialmente)TRATA DE SERES HUMANOS: VICTIMA MENOR DE EDAD: existencia: trasladar a España a su hija y hermana, respectivamente, de catorce años de edad, no permitiendo que se relacione con nadie

más que con su familia y con los clientes de la prostitución que le obligan a ejercer;
EXPLOTACION SEXUAL: existencia; **ORGANIZACION DEDICADA A LA REALIZACION DE TALES ACTIVIDADES:** existencia: clan familiar que traslada a España a su hija y hermana, respectivamente, para el ejercicio de la prostitución.
INTERVENCIONES TELEFONICAS: **MOTIVACION DEL AUTO:** vulneración inexistente: auto apoyado en oficio policial que relata la realización de concretas gestiones de investigación derivadas de la declaración de un ciudadano que afirma haber trabajado de chófer de uno de los acusados de determinación coactiva a la prostitución y de trata de seres humanos; **CONTROL JUDICIAL:** vulneración inexistente: aunque la transcripción de las grabaciones se entregara en el Juzgado con cuatro días de retraso.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/9783c55b92915bce/20150629>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 34/2015 (Secció 5a), de 14 d'abril de 2015 (ECLI: ES:APM:2015:9431)

Delitos contra la libertad sexual. Delitos contra la libertad. Derecho a la presunción de inocencia. Derecho al secreto de las comunicaciones. Derecho a la inviolabilidad del domicilio. Lesiones. Delitos de falsedades. Delitos contra el orden público. Armas y Explosivos.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/1852d6f6d7fee4a3/20150825>

Sentència de l'Audiència Provincial de Valladolid 80/2015 (Secció 2a), de 27 de març de 2015 (ECLI:ES:APVA:2015:170)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) Caso Condena de pareja rumana por obligar a prostituirse a compatriota menor de edad. PRESUNCION DE INOCENCIA: DECLARACIONES DE LA VICTIMA: PRUEBA PRECONSTITUIDA-ANTICIPADA: existencia de prueba: declaraciones sumariales de la víctima menor obtenidas con las debidas garantías y reproducidas en el juicio oral, al que aquélla no pudo asistir por ser extranjera residente fuera de España. CONCURSO DE DELITOS: CONCURSO MEDIAL: procedencia: entre delito de trata de seres humanos y delito de determinación a la prostitución de menor de edad. FALSEDADES: EN DOCUMENTOS OFICIALES POR PARTICULAR: existencia: falsificación de una tarjeta de identidad búlgara, dos permisos de conducir búlgaros a nombre de personas diferentes y una carta de certificado de ciudadano de la unión: delito continuado. TRATA DE SERES

HUMANOS: VICTIMA MENOR DE EDAD: existencia: traslación de una menor desde Rumanía a España con el engaño de venir a trabajar en tareas domésticas y cuidado de un niño, para realmente someterla al ejercicio de la prostitución.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/3f208acb13e7db30/20150330>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 177/2015 (Secció 6a), de 9 de març de 2015 (ECLI: ES:APM:2015:6282)

(anulada o casada parcialmente) TRATA DE SERES HUMANOS: Explotación sexual: existencia: ambas acusadas, actuaban de común acuerdo para traer a España a algunas ciudadanas de su país, con la finalidad de explotarlas sexualmente; Presunción de inocencia: existencia de prueba: declaraciones de los testigos protegidos, víctimas de los hechos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/d53c1977e45fc73b/20150615>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 4/2015 (Secció 5a), de 20 de gener de 2015 (ECLI: ES:APM:2015:260)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) PRESUNCION DE INOCENCIA: Declaraciones de la víctima: existencia de prueba: credibilidad de la versión de la denunciante. TRATA DE SERES HUMANOS: Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: existencia: víctima captada aprovechando su anterior relación sentimental, organizando su traslado desde Rumanía con la finalidad de su explotación sexual. PROSTITUCION: Prostitución coactiva: bien jurídico protegido; existencia: atraer a la víctima desde Rumanía para que mediante amenazas dirigidas contra ella y sus familiares, obligarla a prostituirse.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/d7b4fd20fb26e4b0/20150305>

Sentència de l'Audiència Provincial de Múrcia 52/2015 (Secció 2a), de 12 de gener de 2015 (ECLI: ES:APMU:2015:150)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS TRABAJADORES: EMPLEAR A SUBDITOS EXTRANJEROS SIN PERMISO DE TRABAJO EN CONDICIONES QUE PERJUDIQUEN SUS DERECHOS: inexistencia. PROSTITUCION Y CORRUPCION

DE MENORES: DETERMINAR CON VIOLENCIA O INTIMIDACIÓN A PERSONA MAYOR DE EDAD A EJERCER LA PROSTITUCIÓN: inexistencia: regentar un prostíbulo en el que ejercían la prostitución varias mujeres extranjeras mayores de edad, algunas en situación irregular en España y otras en situación regular, sin que se acredite que fueran forzadas a ejercerla o lo hicieran contra su voluntad, ni que se les impusieran condiciones de trabajo denigrantes. TRATA DE SERES HUMANOS: EXPLOTACIÓN SEXUAL: inexistencia.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/fa8ce42f52c57fa4/20150306>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 733/2014 (Secció 3a), de 15 de desembre de 2014 (ECLI:ES:APM:2014:18166)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) TRATA DE SERES HUMANOS: FIN DE EXPLOTACION SEXUAL: EXISTENCIA: traslado a España de la víctima, previo juramento ritual de abonar la deuda que contraía, y una vez en nuestro país, es obligada a prostituirse: concurso medial con delito de prostitución coactiva.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/daf10bf386e162aa/20150223>

Sentència de l'Audiència Provincial Almeria 340/2014 (Secció 3a), de 28 de novembre de 2014 (ECLI:ES:APAL:2014:1641)

TRATA DE SERES HUMANOS: Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: existencia: facilitar la entrada en España de mujeres Nigerianas para hacerlas objeto de explotación sexual, obligándolas a prostituirse en distintos locales de alterne controlados por los acusados hasta que hicieran pago total de una supuesta deuda contraída; Explotación sexual: apreciable.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/fe629804f4d6f1bc/20161003>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 615/2014 (Secció 3a), de 24 d'octubre de 2014 (ECLI:ES:APM:2014:12635)

(Sentencia anulada o casada) INTERVENCION TELEFONICA : vulneración inexistente: acordada por Auto motivado y proporcionado con remisión a la solicitud policial, siendo controlada judicialmente. PROSTITUCION Y CORRUPCION DE

MENORES: DETERMINAR, EMPLEANDO VIOLENCIA O INTIMIDACION, A MENOR DE EDAD A EJERCER LA PROSTITUCION O MANTENERSE EN ELLA: pertenencia a organización o grupo criminales dedicados a tales actividades: existencia: concurso medial con delito de trata de seres humanos: traer a las menores a España obligándolas a prostituirse y entregarle parte de las ganancias obtenidas. TRATA DE SERES HUMANOS: VICTIMA MENOR DE EDAD Y CON FINES DE EXPLOTACION SEXUAL: existencia; ORGANIZACION DEDICADA A LA REALIZACION DE TALES ACTIVIDADES: existencia: clan familiar traslada a niña de 14 años desde Rumanía a España para dedicarla al ejercicio de la prostitución bajo el control y vigilancia de sus propios hermanos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/ef5f21e7345e2b32/20141212>

Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona (Secció 9a), de 15 de setembre de 2014 (ECLI: ES:APB:2014:11117)

Delitos contra la libertad sexual. Delitos de falsedades. Proceso Penal. Derecho al Juez ordinario predeterminado por la Ley. Derecho a la presunción de inocencia. Derecho al secreto de las comunicaciones. Delitos contra el orden público. Delito de trata de seres humanos. Penas. Delitos contra los derechos de los ciudadanos extranjeros. Extranjeros. Aborto. Responsabilidad civil derivada de delitos y faltas

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/91fb9149e3b97a28/20150114>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 573/2014 (Secció 15a), de 9 de juliol de 2014 (ECLI:ES:APM:2014:12803)

PROSTITUCIÓN: FAVORECER O FACILITAR LA PROSTITUCIÓN DE MENOR DE EDAD: EXISTENCIA: llevar a menor a la zona donde ejerce la prostitución, controlando o, al menos, apoyando esa actividad, llevándole ropa, comida o tabaco, recogiendo el dinero, y protegiéndola.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/d19908500b20ba39/20141215>

Sentència de l'Audiència Provincial de Castelló 269/2014 (Secció 1a), de 7 de juliol de 2014 (ECLI:ES:APCS:2014:1429)

TRATA DE SERES HUMANOS: Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o

abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: Explotación sexual: existencia: trama organizada que capta a una menor de Rumanía, bajo la promesa de un empleo, obligando a la misma a prostituirse, lucrándose los acusados con los beneficios obtenidos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/8a86d029a4a27c4e/20150727>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 341/2014 (Secció 29a), de 12 de juny de 2014 (ECLI: ES:APM:2014:19516)

(Sentencia anulada o casada) TRATA DE SERES HUMANOS: Captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño o abusando de una situación de superioridad, necesidad o vulnerabilidad: existencia: para conseguir el visado y carta de invitación, fingir que la extranjera era su familiar, cuando no tienen vínculo alguno, exigiéndole a cambio ser su pareja y mantener con él relaciones sexuales,

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/6c16e7a168700570/20150706>

Sentència de l'Audiència Provincial de les Illes Balears 72/2014 (Secció 2a), de 10 d'abril de 2014 (ECLI:ES:APIB:2014:847)

TRATA DE SERES HUMANOS: INEXISTENCIA: menor que se fuga de su casa para ir a vivir con el acusado, su pareja, dedicándose posteriormente a la prostitución: libre decisión. PROSTITUCION: LUCRARSE EXPLOTANDO LA PROSTITUCION DE OTRA PERSONA: VICTIMA MENOR DE EDAD: EXISTENCIA: ejercía la prostitución voluntariamente, obteniendo así los medios de vida para los ella y el acusado.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/9c320e69e9d551cd/20140515>

Sentència de l'Audiència Provincial de Badajoz 106/2014 (Secció 3a), de 10 d'abril de 2014 (ECLI: ES:APBA:2014:394)

TRATA DE SERES HUMANOS: inexistencia: hechos anteriores a la entrada en vigor del art. 177 bis CP. DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: Promover, favorecer o facilitar el tráfico ilegal o la inmigración clandestina de personas desde, en tránsito o con destino a España: inexistencia: ciudadanos rumanos: no cabe subsumir en el delito de inmigración clandestina tras la adhesión de Rumanía a la UE el 1-1-2007.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/ed6b19ea30c3bf87/20140527>

Sentència de l'Audiència Provincial de Jaén 36/2014 (Secció 2a), de 27 de febrer de 2014 (ECLI:ES:APJ:2014:154)

TRATA DE SERES HUMANOS: captar, transportar, trasladar, acoger, recibir o alojar a la víctima nacional o extranjera, empleando violencia, intimidación o engaño: tratamiento penal de los delitos de trata de seres humanos e inmigración clandestina según la reforma de la LO 5/2010, de 22 de junio; diferencias con inmigración ilegal: inexistencia: recogida de mujeres para el alojamiento en clubs, siendo el ejercicio de la prostitución por aquellas libremente ejercido: no consta el abuso de situación precaria: aplicación del principio in dubio pro reo.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/fac22bef7e9f5229/20140508>

Sentència de l'Audiència Provincial de Cadis 206/2013 (Secció 4a), de 28 de juny de 2013 (ECLI: ES:APCA:2013:1563)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) AGRESIONES SEXUALES: existencia: obliga arealizar una felación, a base del temor que ya sentía y amenazas. TRATA DE SERES HUMANOS: existencia: traena pareja rumana a España con la promesa de darles trabajo en la venta ambulante, para una vez aquí someterlos a condiciones de vida infrahumanas y obligarles a practicar la mendicidad.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/3a95838f494ec304/20140204>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 364/2013 (Secció 15a), de 22 d'abril de 2013 (ECLI: ES:APM:2013:21583)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) TRATA DE SERES HUMANOS: víctima menor de edad: existencia: trata de blancas con fines de explotación sexual: traslocación de una menor desde Rumanía a España con el engaño de venir a pasar unas breves vacaciones, para realmente someterla al ejercicio de la prostitución. FALSEDADES: en documentos públicos u oficiales: existencia: tarjeta de identidad y permiso parental para obtener permiso administrativo en la frontera con el fin de trasladar a una menor desde Rumanía a España. RESPONSABILIDAD CIVIL: indemnización de perjuicios: morales: procedencia: trastorno de ansiedad: síntomas de estrés postraumático: concesión de 60.000 euros.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/ce1138949c136913/20140303>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 153/2013 (Secció 6a), de 8 de març de 2013 (ECLI: ES:APM:2013:10161)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) TESTIGOS PROTEGIDOS: víctima que permanece en el anonimato, en delitos de trata de blancas y prostitución, que declara mediante videoconferencia: necesidad de protección dado que se comparte nacionalidad con los acusados y la recepción de amenazas. TRATA DE SERES HUMANOS CON FINALIDAD DE EXPLOTACION SEXUAL: existencia: secuestran a súbdita rumana, supuestamente «vendida» por algún familiar, y la traen a España donde la obligan a prostituirse.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/a4591879ca233e8a/20130704>

Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona 9/2013 (Secció 9a), de 6 de febrer de 2013 (ECLI: ES:APB:2013:1056)

(Sentencia anulada o casada parcialmente) TRATA DE SERES HUMANOS: explotación sexual: existencia: engañar a la víctima con falsas promesas de trabajo en España, introduciéndola en un prostíbulo.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/b0b5add340e0c933/20130405>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 677/2012 (Secció 3a), de 26 de desembre de 2016 (ECLI: ES:APM:2012:22227)

(Sentencia confirmada o inadmisión de recurso contra la misma) DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: Inmigración clandestina: concepto; existencia: captar mujeres con engañosas ofertas de trabajo para obligarlas a ejercer la prostitución una vez en España, haciéndolas pasar por la frontera como turistas. TRATA DE SERES HUMANOS: existencia. PROSTITUCION: Determinar a persona mayor de edad a ejercer la prostitución o a mantenerse en ella: existencia: ejercicio de la prostitución bajo la estrecha vigilancia de los acusados y entregándoles la totalidad de la recaudación obtenida, excepto una mínima suma para gastos de comida.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/c895ff70bd99ff1f/20130207>

Sentència de l'Audiència Provincial de Sevilla 515/2012 (Secció 1a), de 28 de setembre

de 2016 (ECLI: ES:APSE:2012:4367)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS: INMIGRACION ILEGAL: existencia: engañan a súbditas nigerianas para iniciar un penoso viaje hasta España, donde en vez de contratarlas en los empleos que les habían anunciado, las obligan a ejercer la prostitución. PROSTITUCION COACTIVA: existencia: obligan a ejercer la prostitución, retirándoles el pasaporte, amenazándolas y quedándose con lo que ingresan. SECUESTRO: inexistencia: no se acredita que retuvieran al menor en contra de la voluntad de su madre y como prenda para que ésta abonara una deuda: declaraciones sumariales de ésta pero realizadas sin contradicción, por lo que no pudieron incorporarse al juicio oral. FALSEDAD EN DOCUMENTO OFICIAL: existencia: pasaporte alterado en un elemento esencial del documento cual es su hoja biográfica.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/4df28a2d382ae04d/20130517>

Interlocutòria de l'Audiència Provincial de Girona 175/2011 (Secció 4a), de 18 de març de 2011 (ECLI: ES:APGI:2011:331A)

PROCEDIMIENTO ABREVIADO: comprobación del delito: medidas cautelares: prisión provisional: procedencia: imputada en un delito de trata de seres humanos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/3d5a7c80745813cf/20110609>

Interlocutòria de l'Audiència Provincial de Girona 176/2011 (Secció 4a), de 17 de març de 2011 (ECLI: ES:APGI:2011:374A)

PROCEDIMIENTO ABREVIADO: comprobación del delito: medidas cautelares: prisión provisional: improcedencia: incoherencias y contradicciones en las declaraciones de los denunciantes de un delito de trata de seres humanos.

<http://www.poderjudicial.es/search/openDocument/ceeb37ec552d368d/20110721>

11. Annex de jurisprudència sobre tràfic d'éssers humans excloent-ne l'exploració sexual

Es presenten les sentències analitzades sobre tràfic d'éssers humans excloent-ne l'exploració sexual amb el següents criteris:

- Cerca i selecció de sentències a diferents bases de dades (La Ley digital, Aranzadi Insinis, Fons documental del CENDOJ, Lefebvre-El Derecho, HUDOC) i sota diferents criteris (per articles de la llei, per descriptors, per text lliure).
- Recopilació de resultats i elaboració sistematitzada de documents amb les disposicions trobades agrupats sota els criteris de tipus d'òrgan i cronològicament.
- Localització dels enllaços al fons documental del CENDOJ.
- Citar les fonts i afegir resums extrets de la base de dades Aranzadi Insinis

El resultat obtingut de la cerca ens ha retornat els següents resultats:

ÒRGAN JUDICIAL	Nombre de resolucions
Tribunal Suprem (Sala Segona)	4
Audiències Provincials	17
TOTAL	21

TRIBUNAL SUPREM (SALA PENAL)

[Sentència del Tribunal Suprem 710/2017 \(Sala Penal, secció 1a\), de 27 d'octubre de 2017 \(ECLI:ES:TS:2017:3792\)](#)

INTERVENCIONES TELEFONICAS: vulneración inexistente: conocimiento de un delito distinto al que motivó la intervención, dictándose auto de prórroga la escucha incluyendo el nuevo delito: aplicación de la teoría de los hallazgos casuales. TRÁFICO ILEGAL DE ÓRGANOS HUMANOS: delito consumado: concertar con un mendigo una cantidad de dinero para que donase un riñón, entregando cantidad a cuenta, sin que llegase a realizar el trasplante al negarse el donante a pesar de que fue amenazado para que asintiese; Error de prohibición: inexistencia: conocimiento del sistema legal de trasplantes e inexistencia de error al pagar a una persona necesitada para que accediera a donar un riñón al acusado. ERROR: es penalmente irrelevante el error de subsunción que recae sobre la concreta calificación o valoración jurídica de la

conducta realizada. ESTADO DE NECESIDAD: inexistencia: comisión del delito de tráfico ilegal de órganos, obteniendo un riñón por precio, para curar enfermedad renal, cuando existe un protocolo establecido para ello. REPARAR EL DAÑO OCASIONADO: muy cualificada: inapreciable: en delito de tráfico de órganos la reparación económica no cubre la lesión al bien jurídico, solo sus consecuencias. DOCTRINA JURISPRUDENCIAL DEL TS.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/b3e159aab8c19a01/20171107>

Sentència del Tribunal Suprem 196/2017 (Sala Penal, secció 1a), de 24 de març de 2017 (ECLI:ES:TS:2017:1226)

ENTRADA Y REGISTRO: PRUEBA OBTENIDA ILEGALMENTE: INEXISTENCIA: MOTIVACIÓN DEL AUTO: oficio policial que reúne indicios de maltrato, detención ilegal, trata de seres humanos y otros delitos; PRESENCIA DEL INTERESADO: bata con la presencia de uno solo de los moradores; PIEZAS DE CONVICCIÓN: PRUEBA OBTENIDA ILEGALMENTE: INEXISTENCIA: volcado de los teléfonos móviles ocupados en registro: autorización judicial para tal medida: no es necesaria la presencia en esa misma diligencia del letrado de la Administración de Justicia. TORTURAS Y OTROS DELITOS CONTRA LA INTEGRIDAD MORAL: TRATO DEGRADANTE: EXISTENCIA: someten a violencia y vejaciones a personas para explotarlas y quedarse con sus pensiones. TRATA DE SERES HUMANOS: IMPONER TRABAJO O SERVICIOS FORZADOS, ESCLAVITUD O PRÁCTICAS SIMILARES: EXISTENCIA: captan mediante ofertas de trabajo a personas con capacidad intelectual reducida que cobran pensión, para explotarlos y quedarse con la misma; PRESUNCIÓN DE INOCENCIA: VULNERACIÓN INEXISTENTE: declaraciones de las víctimas suficientemente corroboradas y lectura de la declaración sumarial de la víctima fallecida antes del juicio, corroborada ésta por testimoniales de referencia.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/c3b62a330b78613b/20170410>

Interlocutòria del Tribunal Suprem 597/2016 (Sala Penal, secció 1a), de 3 de març de 2016 (ECLI: ES:TS:2016:3460A)

DELITO DE TRATA DE SERES HUMANOS Y DELITO DE OBSTRUCCIÓN A LA JUSTICIA MOTIVOS: Infracción de precepto constitucional, con base en los arts. 24 CE y 5.4 LOPJ, por vulneración del derecho a la presunción de inocencia. Infracción

de ley, al amparo del art. 849.1 LECr., por aplicación indebida del art. 177 CP e inaplicación indebida del art. 173.1 CP.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/e6b5acfaf9985559/20160503>

Interlocutòria del Tribunal Suprem 164/2014 (Sala Penal, secció 1a), de 13 de febrer de 2014 (ECLI:ES:TS:2014:1415A)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXISTENCIA: ofrecen trabajo a matrimonio rumano para, una vez en España, obligarles a salir a la calle a practicar la mendicidad y entregar a los acusado lo recaudado.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/e9abba2f2ddc3529/20140307>

AUDIÈNCIES PROVINCIALS

Sentència de l'Audiència Provincial de Huelva229/2019 (Secció 3a), de 20 de desembre de 2019 (ECLI: ES:APH:2019:1317)

TRATA DE SERES HUMANOS. Concierto de matrimonio por el rito gitano tras pactar una contraprestación por la novia, menor de edad con nacionalidad rumana, que posteriormente se trasladó a España para ejercer las labores encomendadas por su esposo. Imposibilidad de calificar los hechos como celebración de un matrimonio forzado. En sede penal no puede hacerse una interpretación extensiva de lo consignado en el art. 177 bis CP, y si éste se refiere a matrimonio, no podemos ampliar este concepto a uniones de hecho o llevadas a cabo por otros ritos, que no tengan pleno y cabal reconocimiento como matrimonio en nuestro derecho.

Irrelevancia del consentimiento de la víctima. ERROR VENCIBLE DE PROHIBICIÓN.

Eximente incompleta. Contexto cultural en el que se insertan los hechos, dentro de una comunidad gitana de Rumanía, en la que el procedimiento de arreglar los matrimonios de las hijas menores, acordar éste entre los padres de los novios, resulta consuetudinario y por lo tanto admitido por muchos miembros de ese grupo étnico. Los acusados entendían que estaban realizando una forma de matrimonio tradicional en su comunidad. PRUEBA. Inadmisión de la lectura en juicio de las declaraciones de los acusados, que se acogieron a su derecho a no declarar en el juicio oral. Dispensa a declarar de la madre de la pareja de la víctima, la cual se encontraba casada con aquélla por el rito gitano, asimilándose a la relación de pareja de hecho.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/d4b3f370b0197ab1/20200519>

Sentència de l'Audiència Provincial d'Albacete264/2019 (Secció 2a), de 3 de setembre de 2019 (ECLI: ES:APAB:2019:575)

TRATA DE SERES HUMANOS. Absolución. De los testimonios incriminatorios que pueden tenerse en cuenta, no se deriva con la nitidez exigible el sometimiento a trabajos forzados o estado de esclavitud. No consta una jornada laboral con horarios excesivos, condiciones indignas en la vivienda, la concesión de préstamos con obligación posterior de reintegro no revela estado de esclavitud, hay testimonios de que los trabajadores iban a cobrar el día de la intervención policial, y tampoco consta limitación de libertad o aislamiento.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/db32afe6e1899f1b/20191010>

Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona398/2019 (Secció 8a), de 31 de juliol de 2019 (ECLI: ES:APB:2019:14574)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS:

FAVORECER LA INMIGRACIÓN ILEGAL: EXISTENCIA: los acusados, padres y hermano de la víctima menor de edad, le facilitaron una tarjeta de identidad croata íntegramente falsa para que pudiera entrar sin dificultades en territorio español.

TRATA DE SERES HUMANOS: EXISTENCIA: trasladar a la víctima menor de edad en barco de Roma a Barcelona con la finalidad de su explotación para la realización de actividades delictivas, prevaliéndose los acusados de su relación de parentesco que como padres y hermano respectivamente tenían con aquélla, vendiendo a la misma a un tercero a cambio de dinero.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/fcc7c35d5db26ed8/20200107>

Sentència de l'Audiència Provincial de València140/2019 (Secció 3a), de 12 de març de 2019 (ECLI: ES:APV:2019:1072)

DELITO CONTRA LOS DERECHOS DE LOS TRABAJADORES. Introducción de trabajadores extranjeros mediante engaño, percibiendo salario inferior al pactado, sin contratación y sin alta en Seguridad Social. Restricción de derechos en materia laboral y de seguridad social. TRATA DE SERES HUMANOS. Absolución. No se acredita que los acusados impusieran condiciones de trabajo próximas a la esclavitud, ni trabajos forzados porque no consta medida de coacción. SECRETO DE LAS COMUNICACIONES. Validez de las intervenciones telefónicas. Requisitos de legalidad constitucional y ordinaria. Sospechas fundadas de la comisión de un delito

grave. Control judicial. Asistencia de intérprete durante la investigación policial.
Disponibilidad de las grabaciones.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/17f8803df6e6edf0/20190508>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 434/2018 (Secció 17a), de 8 de juny de 2018 (ECLI: ES:APM:2018:10953)

TRATA DE SERES HUMANOS. Denuncia de dos ciudadanos extranjeros de haber sido traídos a España con engaño y obligados a realizar trabajos sin contratación, sin percibir salario y en malas condiciones. PRINCIPIO IN DUBIO PRO REO. La prueba practicada es insuficiente para dictar un pronunciamiento de condena. Uno de los denunciados se acoge a su derecho a no declarar contra una de las acusadas, de la que era compañero sentimental en el momento en que se producen los hechos denunciados. Incomparecencia del otro denunciante. La incorporación del testimonio prestado en fase de instrucción no constituye prueba suficiente para enervar el derecho a la presunción de inocencia. Incomparecencia de testigo protegido.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/8ee22a9fa9e05306/20180912>

Sentència de l'Audiència Provincial de Sevilla---/2017 (Secció 7a), de 20 de novembre de 2017 (ECLI: ES:APSE:2017:2890)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS TRABAJADORES. Imposición o mantenimiento de condiciones irregulares de trabajo o de Seguridad Social. TORTURAS Y OTROS DELITOS CONTRA LA INTEGRIDAD MORAL. Trato degradante. TRATA DE SERES HUMANOS.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/3c2b36860006b6b3/20181227>

Sentència de l'Audiència Provincial d'Albacete 435/2017 (Secció 2a), de 10 de novembre de 2017 (ECLI:ES:APAB:2017:727)

TRATA DE SERES HUMANOS: IMPOSICIÓN DE TRABAJOS FORZADOS:
INEXISTENCIA: no se acredita el engaño y no se obligó, ni siquiera se le propuso a algunos, a trabajar, intentado el acusado buscar un alojamiento digno: no era la intención del acusado someterles.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/c26a5ec887b0234b/20171222>

Sentència de l'Audiència Provincial de les Illes Balears 359/2017 (Secció 2a), de 1 de setembre de 2017 (ECLI: ES:APIB:2017:1591)

DECLARACIONES DE LA VÍCTIMA: EXISTENCIA DE PRUEBA. TRATA DE SERES HUMANOS: IMPONER MENDICIDAD: EXISTENCIA: súbditos búlgaros a los que prometieron muy buenos ingresos con trabajos legales o que disfrutaría de la mitad de lo que obtuviese por la mendicidad más alojamiento y gastos, siendo sometidos bajo amenazas y agresiones a ejercer la mendicidad, sin recibir nada.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/eb391837f8160105/20171017>

Sentència de l'Audiència Provincial de Sevilla26/2017 (Secció 7a), de 10 de maig de 2017 (ECLI: ES:APSE:2017:2889)

TRATA DE SERES HUMANOS:

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/929ccd6eb901a174/20181226>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid27/2017 (Secció 3a), de 20 de gener de 2017 (ECLI:ES:APM:2017:168)

TRATA DE SERES HUMANOS: Presunción de inocencia: inexistencia de prueba: no ha quedado acreditado que durante la estancia de la denunciante en el domicilio de los acusados, tuviese otra ocupación que la realización de las tareas domésticas acordadas, aunque no es dada de alta en la Seguridad Social, no que se le retiene documentación personal alguna, ni se le impide salir de la vivienda.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/aee5a86af84d8255/20170317>

Sentència de l'Audiència Provincial d'Albacete518/2016 (Secció 2a), de 25 de novembre de 2016 (ECLI: ES:APAB:2016:908)

TRATA DE SERES HUMANOS. Con finalidad de explotación laboral bajo el pretexto de devolver la deuda contraída por el viaje a España. Absolución. Consta probado que las víctimas, a pesar de no tener las mejores condiciones de alojamiento, cobraron por su trabajo de recogida de ajos, sin que tuvieran deuda alguna con los empleadores. PRUEBA DE TESTIGOS. Invalidez como prueba de cargo de la declaración sumarial de testigos extranjeros que no pueden ser citados a juicio, dado que las mismas se practicaron sin la debida contradicción al no estar presente los Letrados de las defensas.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/7552d9b00ccf315e/20170111>

Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona 793/2016 (Secció 7a), de 13 d'octubre de 2016 (ECLI: ES:APB:2016:8032)

TRÁFICO ILEGAL DE ÓRGANOS HUMANOS. Exégesis del tipo penal del art. 156 bis CP. Conducta típica y bien jurídico protegido. Principio de gratuidad y de equidad de acceso al trasplante. Libre consentimiento en la extracción inter vivos. Requisitos. En el caso, plan urdido para lograr trasplante de riñón a cambio de dinero. Localización de un donante indigente compatible que por sus circunstancias personales precarias y de inmigrante irregular acepta presentarse ante las autoridades sanitarias como un amigo de la familia y someterse al trasplante a cambio de 6.000 euros, aunque finalmente desiste. Aprovechamiento por los coacusados de su situación de extrema necesidad. Contravención de los requisitos legales según los cuales el donante inter vivos debe prestar su consentimiento de forma expresa, libre, consciente y desinteresada. PARTICIPACIÓN. Del receptor, de su padre y hermano, y del facilitador en grado de consumación. Delito de peligro abstracto que impide las formas imperfectas de ejecución, como la tentativa que propugnaba la defensa. Aplicación del subtipo atenuando al enfermo en base a un principio de humanidad e impunidad del comportamiento del donante, por la exigencia del art. 156 bis CP de que el órgano humano sobre el que versen las conductas de tráfico de órganos sea ajeno. Inexistencia de error de prohibición ni estado de necesidad. USURPACIÓN DE ESTADO CIVIL. Utilización por el enfermo de la identidad de su hermano, con su connivencia, utilizando su tarjeta sanitaria para disfrutar de los servicios públicos sanitarios y de su carta de identidad ante la Notaria, a fin de elaborar la declaración jurada de la supuesta amistad con el donante. COACCIONES Y FALTA DE LESIONES. Utilización de fuerza física para conminar al donante a doblegar su voluntad tras su desistimiento al trasplante. REPARACIÓN DEL DAÑO. Atenuante. Consignación de 10.200 para responsabilidad civil.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/a296f8c2e781cc62/20161026>

Sentència de l'Audiència Provincial d'A Coruña 473/2016 (Secció 2a), de 29 de juliol de 2016 (ECLI:ES:APC:2016:1948)

TRATA DE SERES HUMANOS. Elementos del tipo. Los acusados buscaban personas desvalidas con la finalidad de tenerlas a su exclusiva disposición para realizar para ellos sin remuneración alguna diversas tareas y trabajos, sino para lucrarse de las

pensiones o ayudas sociales de las que pudieran ser beneficiarios. TRATO DEGRADANTE. Los acusados, con la finalidad de mantener el control sobre estas personas les agredían y amenazaban. Golpes, insultos y amenazas que crean sentimientos de temor, angustia e inferioridad susceptibles de humillarlos y quebrantar su resistencia física o moral. LESIONES. Uno de los acusados golpea en la cabeza a una de las víctimas, causándole una lesión que precisó de tratamiento médico quirúrgico consistente en la aplicación y retirada de sutura mediante grapas. HURTO. Delito continuado. Los acusados obtenían los números de las claves de las cuentas de las víctimas y procedían a detraer diversas cantidades en su propio beneficio. TENENCIA ILÍCITA DE ARMAS. Infracción de mera actividad cuyo elemento dinámico estriba en la mera posesión, bastando una relación entre la persona y el arma que permite una disponibilidad de ésta y su utilización a la libre voluntad del agente para los fines propios de tal instrumento. Doctrina jurisprudencial. DETENCIÓN ILEGAL. Absolución. ROBO CON VIOLENCIA. Absolución. El concreto capítulo de sustracción del reloj a una de las víctimas está directamente relacionado con la situación en la cual la misma se encontraba. Ausencia de autonomía del hecho.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/fa29bda27de3bca6/20161003>

Sentència de l'Audiència Provincial de Valladolid 60/2016 (Secció 4a), de 29 de febrer de 2016 (ECLI: ES:APVA:2016:337)

TRATA DE SERES HUMANOS. Con fines de práctica de la mendicidad. Absolución. El inmigrante vino a España de forma voluntaria, con la esperanza de encontrar trabajo, pero admitiendo que podría dedicarse a la mendicidad. Una vez aquí, nadie le retuvo no le obligó a dedicarse a dicha actividad, haciéndolo de modo voluntario como medio de ganarse la vida. GRUPO CRIMINAL. Elementos del tipo. Absolución. No se evidencia los elementos de grupo organizado para cometer delitos o faltas.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/fd5b88e1f5f2ee22/20160509>

Sentència de l'Audiència Provincial de Sevilla 536/2015 (Secció 4a), de 20 d'octubre de 2015 (ECLI: ES:APSE:2015:3303)

TRATA DE SERES HUMANOS: EXISTENCIA: captan a súbditas rumanas en precaria situación económica con la promesa de un trabajo en España, obligándolas cuando llegan aquí a realizar todo tipo de tareas sin retribución y en condiciones lamentables. GRUPO CRIMINAL: INEXISTENCIA: solo queda clara la autoría de dos personas.

DETENCIONES ILEGALES: INEXISTENCIA: el delito de trata de seres humanos por el que se condena comporta por sí un cierto control o limitación de la libertad de las víctimas. OBSTRUCCION A LA JUSTICIA: INTENTAR INFLUIR CON VIOLENCIA O INTIMIDACION EN PARTE O TESTIGO: EXISTENCIA: amenazas de muerte a víctimas de trata de seres humanos para que se retracten de sus declaraciones incriminatorias.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/ec71e9454c1c8dc1/20160323>

Sentència de l'Audiència Provincial de Badajoz 106/2014 (Secció 3a), de 10 d'abril de 2014 (ECLI: ES:APBA:2014:394)

DELITOS CONTRA LOS DERECHOS DE LOS CIUDADANOS EXTRANJEROS. IRRETROACTIVIDAD. Normas Penales. PRINCIPIO PRO REO. Aplicación de la norma penal más favorable. TRATA DE SERES HUMANOS.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/ed6b19ea30c3bf87/20140527>

Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid 412/2014 (Secció 17a), de 13 de març de 2014 (ECLI: ES:APM:2014:3300)

LESIONES. Clases. Falta. NOTIFICACIONES. Notificaciones judiciales. Proceso penal. TRATA DE SERES HUMANOS.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/c3a7accd068fafaf/20140328>

Sentència de l'Audiència Provincial de Càdis 206/2013 (Secció 4a), de 28 de juny de 2013 (ECLI: ES:APCA:2013:1563)

TRATA DE SERES HUMANOS. Elementos del tipo. Modalidades comisivas. Captación, traslado, acogimiento, recepción o alojamiento para, entre otras finalidades, realizar prácticas similares a la esclavitud, y mendicidad, se produzca mediante engaño, u otras modalidades como el empleo de violencia o intimidación. Los acusados trajeron desde Rumanía a las dos víctimas, haciéndoles creer que trabajarían en la venta ambulante, para después, y tras retirarles su documentación, obligarles a practicar la mendicidad de forma diaria y por espacio de largas horas, confiscándoles la totalidad del dinero que recaudaban. A ello se unen conductas vejatorias, como el encierro durante las horas de descanso o el racionamiento de los alimentos, conductas identificadas con prácticas de esclavitud. AGRESIÓN SEXUAL.

Acceso carnal con empleo de violencia para vencer la resistencia de la mujer.
AMENAZAS. Delito continuado. Absolución. Subsunción del delito en la trata.
PRUEBA DE TESTIGOS. Eficacia incriminatoria de la declaración de las víctimas.
Psicología del testimonio. Requisitos de ausencia de incredulidad.

<http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/3a95838f494ec304/20140204>

